

БЮЛЕТЕНЬ

З М І С Т :

	стор.
1. Від Редакції	
2. Наші втрати (Смерть Голови НТШ, Проф. Д-ра Зенона Кузеля та інших членів)	3-- 6
3. Керівні органи КВ НТШ та звіти Управи	7—24
4. II-га Наукова Конференція	25—44
5. Франківська Сесія	45—49
6. Вечір Богдана Лепкого	50—53
7. Шевченківська Сесія	54—59
8. Проф. Д-р, Д-р г. к. Зенон Кузеля (некролог)	60—62
9. Д-р М. Гута: "Зенон Кузеля" (спомин)	63—66
10. Комісія Канадознавства	67—69
11. Б. Ч.: "Чому чужинний науковий світ не користується українськими науковими джерелами"	70
12. Персоналія	71—72
13. З діяльності членів	73—76
14. Інформації про Централю та Відділи НТШ	76—79
15. Список членів КВ НТШ	80—81
16. Кінцеве слово Управи	81

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

В і д Р е д а к ц і ї

Третє число Бюлетеню Канадійського Відділу Наукового Товариства ім.Шевченка подає сконденсовані дані про працю Відділу за минулий рік.Крім звідомлень Управи,поміщені в нім майже всі резюме доповідей,що були виголошені на II.Науковій Конференції,Вечорі Богдана Лепкого /в 10-ліття смерти/,Франківській та Шевченківській Сесіях.

Бюлетень,призначений для внутрішнього користування,повинен сповняти ролю зв"язкового поміж П.Т.Членами,розсіяними по просторій канадійській землі,як теж бути ареною виміни їхніх думок,пов"язаних з проблемами всеукраїнського характеру,а особливо з плеканням української вільної науки та зберіганням цінностей національної культури.

Ця ж важлива ділянка,на жаль,майже не заступлена в цім числі. П.Т.Члени не відгукнулися на прохання Управи надсилати свої статті до використання в бюлетені.Треба одначе вірити, що вже слідуюче число буде краще під цим оглядом.

Редакція мала в пляні відзначити на сторінках цього Бюлетеню 70-ліття Голови НТШ,проф. д-ра Зенона Кузели. На превеликий жаль, не судилось зреалізувати запланованого. Дня 24 травня ц.р., на один місяць перед днем народження, перестало битись серце видатного українського вченого невтомного громадсько-культурного діяча та

опікуна української студіючої молоді.

Замість побажань многих літ, довелось помістити клепсидру та некролог для вшанування пам'яті Великого Покійника.

Т о р о н т о , червень 1952 р.

- - - 0 0 0 - - -

Х
Х
Н А Ш І ХХХХХ В Т Р А Т И
Х
Х
Х

24. травня 1952 р. у Вільжуйф б. Парижу, після важкої недуги, спочив у Бозі, на 70-ому році життя, один із найвидатніших українських учених, -

Проф. д-р, д-р г. к. Зенон КУЗЕЛЯ.

Голова Наукового Товариства ім. Шевченка, Директор Філологічної Секції НТШ, Голова Української Секції Міжнародної Вільної Академії Наук, професор Українського Вільного Університету, дійсний член Українського Наукового Інституту в Берліні, Голова Комісії Допомоги Українському Студентству, дійсний член Історично-Філологічного Товариства, доцент Берлінського Університету, почесний Голова Союзу Закордонної Преси в Берліні, видатний публіцист, заслужений громадсько-культурний діяч, приятель і опікун української студіюючої молоді та інш.

Після Заупокійної Служби Божої, 27. травня 1952 р. о год. 10,30, в українській католицькій церкві Св. Володимира в Парижі, відбувся похорон о год. 12-ій на кладовищі Сен-Уан.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ !

УПРАВА КАНАДІЙСЬКОГО ВІДДІЛУ НТШ.

Вістка про смерть проф. д-ра Зенона КУЗЕЛІ наспіла до Управи КВ. НТШ телеграфічно 25.5.1952 р. о год. 3-ій пополудні. Телеграма датована в Сарсель, 24.5.1952 р. год. 18,17 західньо-європейського часу.

Управа сейчас подала цю сумну вістку членам Відділу та українській пресі в Канаді, з одночасним повідомленням, що 1. червня 1952 р. о год. 5-ій пополудні, в залі "Дому Просвіти", 140 Бетирст Ст. у Торонті, - відбудуться

ЖАЛІБНІ СХОДИНИ,

присвячені пам'яті Великого Покійника, з наступною програмою:

1. Слово Голови КВ. НТШ, проф. д-ра Є. Вертипороха,

2. Спомини по Покійнім Голові НТШ /виголосять: інж. О. Тарнавський

та д-р М. Гута/.

Жалібні Сходини відбулися в намічному часі, а після того переведено збірку на фонд допомоги ВШ. Вдові по бл. п. Голові НТШ.

---000---

x
x
xxxxx
x
x
x

19. березня 1951 р., в Німеччині, спочив у Бозі

проф. д-р. д-р г.к. Дмитро Д О Р О Ш Е Н К О

/8.4.1882. - 19.3.1951/

Президент УВАН, видатний учений, історик, автор наукових історичних праць /"Історія України"/, публіцист /"Україна", "Літературно-Науковий Вісник"/, б. міністер закордонних справ у гетьманському уряді, професор Кам'янець - Подільського Університету, професор УВУ, дійсний член НТШ.

В. Й. П.

---ooo---ooo---

Дня 12. жовтня 1951 р. спочив у Бозі ---

о. проф. д-р Йосафат С К Р У Т Е Н Ь

/24.2.1894 - 12.10.1951/

Визначний член Чину Св. Василя Великого, відомий історик, дійсний член НТШ, педагог та публіцист, автор низки наукових теологічних праць; як: "Філософічна система католицьких шкіл" /1921/, "Півстоліття історії ЧСВВ" /французькою мовою, 1932/, "Апология ієромонаха Йофа проти аргументів на користь латинян" /1935/ і ін.

В. Й. П.

---ooo---ooo---

З Праги наспіла вістка, що 23. квітня 1952 р. спочив у Бозі

Проф. д-р Іван ЗІЛИНСЬКИЙ

/1872 - 23.4.1952/, -

визначний український філолог, дійсний член НТШ, б. проф. Краківського Університету, б. Голова "Українського Видавництва", проф. Карлового Університету, проф. УВУ, один із найвидатніших українських діалектологів, автор низки праць: "Проба упорядкування українських говорів" /ЗНТШ, 1914/, "До питання про діалектологічну класифікацію українських говорів" /1926/, "Карта українських говорів з поясненням" /1933/, "Український правопис" /1943/ і інші.

В. Й. П.

Зі смертю вищенаведених Осіб українська нація втратила визначних представників української науки та невтомних працівників на полі реалізації української національно-державотворчої ідеї.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

КЕРІВНІ ОРГАНИ КАНАДІЙСЬКОГО ВІДДІЛУ НТШ .

Дня 3. червня 1951 р. відбулись II. Звичайні Загальні Збори Канадійського Відділу НТШ в Торонті, на яких обрано слідувачі керівні органи Відділу:

I. УПРАВА:

Проф. д-р Євген ВЕРТИПОРОХ	- Голова,
інж. Осип СЕЦІНСЬКИЙ	- Заступник голови,
д-р Матей ГУТА	- Секретар,
д-р Володимир ОСТРОВСЬКИЙ	- Скарбник,
мгр. Іван СКРИПЧУК	- Реф. бібліотеки й архіву,
інж. Антін ІВАХНЮК	- Член Управи,
інж. Андрій ФАЙГЕЛЬ	- " "

II. Контрольна Комісія:

Інж. Андрій ПАЛІЙ	- Голова,
інж. Омелян ТАРНАВСЬКИЙ	- Член
інж. Константин БАЛАС	- " /вибув з членства К.В.НТШ 11.8.51./.

ВИТЯГ З КНИГИ ПРОТОКОЛІВ ЗАСІДАНЬ УПРАВИ К.В. НТШ.

На протязі часу від 3.6.51. до 30.5.52. Управа відбула 14 засідань, в тому 1 кореспонденційне. На засіданнях порушувало слідувачі справи:

- 1/ 9.6.51.: перобрання діловодства від уступаючої Управи, розподіл функцій поміж членів новообраної Управи, допомога Централі НТШ, придбання домівки.
 - 2/ 16.6.51.: підготовка до II. Наукової Конференції; вшанування пам'яті Івана Франка; збіркова акція на видавничі цілі Матірнього Товариства; організування Товариства Прихильників НТШ; проєкт перенесення осідку Математично-природничо-лікарської Секції до Торонта; планування видати друком доповіді з II. Наукової Конференції; рішення - зробити знимку членів Управи для архіву.
 - 3/ 2.7.51.: обговорено справу фінансів Відділу і винесено рішення як-найбільше допомагати фінансово Централі; винесено рішення покликати до життя Комісію Канадознавства; в цій справі звернутися до ініціатора Комісії - д-ра Івана Тослі; рішено попросити на керівників Секцій: II. Наукової Конференції: а/ проф. д-ра Володимира Бригідера для Матем.-прир.-лікарської, б/ проф. д-ра Ярослава Пастернака для Історично-філософичної, в/ д-ра Івана Велигорського для Філологічної.
- Звідомлення відпоручника Управи Відділу інж. О. Сецінського на пресо-ту конференцію КУК в справі пам'ятника Шевченкові в Палермо, що являється в Канаді комуністичною імпрезою, кермованою Москвою для своїх підступних пропагандивних цілей.

- 4/ 11.8.51.: ознайомлення членів Управи з біжучою кореспонденцією; Голова поінформував, що на II. Наукову Конференцію зголосилось 19 доповідачів, які подали теми своїх доповідей; інформації про висліди заходів у справі прелегентів на запланованій Франківській Сесії; прийнято до відома резигнацію з членства Відділу інж. К. Баласа на основі письма з дня 11.8.51.; інж. О. Сецінський передає збірковий список на цілі Централі НТШ на суму

§ 56,00. Прийнято до відома відмову проф. д-ра В. Бригідора та проф. д-ра Я. Пастернака від очолення відповідних Секцій на II. Науковій Конференції з причини перевантаження працею. Рішено, щоб Голова К.В. НТШ проф. д-р Євген Вертипорох очолив Матем.-прир.-лікарську Секцію, а д-р Іван Волигорський історично-філософічну і філологічну. Єхглено поставити внесок на прийняття в звичайні члени НТШ дипл. інж. Михайла Коса.

5/ 22.9.51.: Підсумки з II. Наукової Конференції; Конференція відбулася згідно з наміченим пляном, 2, і 3. вересня в "Домі Просвіти", 140 Бетирст Ст. в Торонті. Рішено, по змозі, висилати до Централі по \$ 100,00 місячно. - Запроєктовано зустріч членів Відділу на день 28.жовтня 1951. - Голова поінформував про підбуту конференцію з проф. д-р В.Ю.Кисілевським /Оттава/ і про думки щодо праці НТШ на канадійському терені /прислуднування в членство НТШ ректорів канадійських університетів, українців, роджених в Канаді, з закінченими студіями, організування доповідей в англійській мові, по змозі на терені університетів, для англійської публіки/. - Плян скарбника добровільного оподаткування громадянства на цілі НТШ. - Заклик до членів пирігнувати залеглі членські вкладки. - Рішено звернутись до Централі по інструкції в справі нашого становища до акції російської еміграції /Керенський, Комітет Освобождєнія Росії/.

6/ 13.10.51.: Намієно день відбуття Франківської Сесії - 25.11.51. в "Домі Просвіти" за заплатю \$ 10,00 за користування залю. - Голова пропонує улаштувати Вечір Богдана Лепкого /в 10-ліття смерті/. - Дискусія над проєктом влаштування тижня української культури весною 1952 р. - Письмове повідомлення о. проф. д-ра Лаби /Едмонтон/ про даток на Енциклопедію Українознавства в сумі \$ 500,00, а крім того \$ 100,00 від Преосвященного Кир Ніля, від духовенства Західнього Екзархату \$ 200,00 і зі збіркових списків від священників \$ 200,00, - разом \$ 1000,00. Рішено вислати сердечну подяку на руки о.проф. д-ра Лаби за щедрий дар.

7/ 10.11.51.: Інформації д-ра Івана Тєслі про Комісію Канадознавства, як складову клітину Канадійського Відділу НТШ. Зачитання проєкту напрямних праці, опрацьованих д-ром І. Тєслею. На пропозицію Голови Відділу обрано одноголосно головою вищезгаданої Комісії д-ра Івана Тєслю. Проєкт напрямних праці Комісії рішено вибити на циклостилі і розіслати членам; крім того відповідну кількість примірників дати до диспозиції голови Комісії. - Устійєно програму Франківської Сесії /25.11.51. год. 5-та вечора/. Інформації голови про прелегонтів на Вечорі Б. Лепкого, що відбудеться 1%.12.51. - Скарбник інформує, що залеглих членських внесків по кінець 1951 р. є на суму \$ 234,00. Рішено вислати письма-пригадки, згідно з ухвалою II. Заг. Зборів Відділу /3.6.51. §.6./.

8/ 9.12.51.: Інформації Голови про біжучу кореспонденцію, зачитання протоколів Президії НТШ в Сарсєль та А.В. НТШ. - Порушено справу оформлення Матем.-прир.-лікарської Секції в Торонті з проф. д-р В. Бригідером на чолі. - Стверджєно, що Франківська Сесія відбулась з добрим успіхом. - Устійєно програму Вечора Б. Лепкого на день 15.12.51., год. 7,30 вечора в залі Української Греко-католицької Церкви, 770 Квін Вєст. - Рішено вислати гратуляційне письмо письменникові п. Уласові Самчукові з нагоди його ювілею, як тех і п. В. Авраменкові з нагоди його ювілею культурно-громадської праці на американському континенті.

Інформації Голови про "Свято вогнища української культури", що відбудеться в Гемілтоні, Онт., під патронатом КУК-у, заходами члена НТШ дир. Ст. Герака; з доповідями пойдуть: проф. д-р Євген Вертипорох та д-р Матей Гута.

1952 р.

9/ 19.1.52.: Кореспонденційне засідання /з причини страйку торонто-нських трамваярів/. Прийнято в звичайні члени НТШ: Іван Башта, лікар-дентист, Торонто; мгр. Степанія Янович-Жмуркевичева, Торонто; проф. д-р Володимир Юліян Кисілевський, Оттава; мгр. Мирослав І. Дяковський, Оттава.

10/ 2.2.52.: Шевченківська Академія під патронатом К.В. НТШ. Інформації про відгук на проєкт напрямних праці Комісії Канадознавства. Біжуча кореспонденція. План дальшого ведення збіркової акції та інші заходи для придбання фондів. Пропозиція Голови улаштувати Шевченківську Сесію при кінці березня.

11/ 23.2.52.: Обговорення справи перебрання рукописів Федьковича, як легальної власності НТШ, від доц. д-р Ю. Герича /зятя покійного проф. Колесси/, на основі письма Централі НТШ. -- Устійнено, що 9.3.52. відбудеться Шевченківський концерт під патронатом К.В. НТШ, а 30.3.52. Шевченківська Сесія. -- Подано до відома особи доповідачів та теми доповідей.

12/ 29.3.52.: Обговорено дальші заходи в справі перебрання рукописів Федьковича. - Дискусія над прочитаними протоколами засідань Головного Відділу НТШ та Управи А.В. НТШ. Одноголосно схвалено пропонувати Централі прийняти в звичайні члени НТШ о. д-ра Іринея Назарка з Монреалю. - Біжуча кореспонденція. - Устійнено програму Шевченківської Сесії 30.3.52. Схвалено виготовити інформації про діяльність Управи К.В. НТШ за час від 3.6.51. по кінець березня 1952. і розіслати членам перед Великоднем із святочним привітом. - Інформація про підготовку чергового бюлетеню. - Рішено звернутись до членів з проханням надсилати дані про свою працю та плани до використання в бюлетені. - Намічено відбути III. Звичайні Загальні Збори Відділу при кінці червня 1952 р.

13/ 26.4.52.: Інформації про біжучі справи. - Голова інформує про зміст наспівших листів. - Члени Управи познайомились із змістом надісланого бюлетеню А.В. НТШ. Прийнято до відома, що А.В. НТШ не є власником культурного фонду, а тільки ним диспонує на культурно-наукові цілі. - Доручено д-рові М. Гуті редакцію чергового числа бюлетеню К.В. НТШ.

14/ 17.5.52.: Рішено виготовити на циклостилі звіти з праці членів Управи і розіслати членам на один місяць перед Звичайними Загальними Зборами Відділу, що мають відбутися 29. червня ц.р. - Д-р М. Гута предложив виготовлений остаточний план редактованого ним бюлетеню. Голова, д-р Є. Вертипорох, висловив готовість, в міру потреби, допомагати д-рові М. Гуті. - Рішено звернутись до п-ї мгр. Ст. Жмуркевичевої та д-ра Івана Велигорського з проханням виготовити, в міру можливостей, резюме доповідей тих авторів, що власних резюме не надіслали.

к
xxx
xxxxx

Проф. Д-р Євген Вертипорох
Голова Канадійського Відділу НТШ.

З В І Т

з діяльності Управи Відділу за час від 1.1.51.-31.5.52.

I. Діяльність за час від 1.1.-3.6.51.

Ця частина - це тільки коротке доповнення до минулорічного звіту, що відносився до діяльності попередньої Управи по кінець грудня 1950 р.

В часі від 1.1. - 3.6. 1951 р. Управа відбула: 4 засідання, в тім 1 кореспонденційне.

Предметом нарад були:

1. Організація українського відділу при університетській та публічній бібліотеках в Торонті. Цією справою займалися: проф. д-р Володимир Бригідер, д-р Юліян Геник-Березовський та мгр. Іван Скрипчук.
2. Прийняття нових членів. -- 2.2.51 р. рішено одноголосно рекомендувати Головному Виділові прийняти в звичайні члени НТШ д-ра Матея Івана Гуту та проф. Юліяна Буцманюка.
3. Підготовка матеріалу до Бюлетеню ч. 2. -- Цією справою завідували проф. д-р Володимир Бригідер та інж. Омелян Тарнавський.
4. Звичайні Загальні Збори Членів Відділу. -- Устійнено, що Збори відбудуться 3.6.1951 р.

Крім того, заходами Управи відбулись:

1. 26.1.51. Інформативна Конференція для запрошених представників громадських організацій м. Торонта в справі створення Товариства Прихильників НТШ. На жаль, багато представників не прибуло на вищезгадану конференцію. Вибраний того дня Ініціативний Комітет для реалізації запланованого діла не рушив справи з-місця по сьогоднішній день.

2. 25.2.51. - доповідь д-ра Івана Велигорського з циклу Академічних Вечорів на тему: "Походження і значення особових назв". Частина доповіді появилась друком в "Українським Робітнику".

3. 18.3.51. - Шевченківська Сесія зі слідуячими доповідями:

- а/ "Шевченко як політв'язень" - д-р Іван Велигорський,
- б/ "Любов у житті Шевченка" - д-р Ю. Геник-Березовський,
- в/ "Лінка в поезії Шевченка" - мгр. М.В. Павленко-Луців,
- г/ "Шевченко як лірик" - проф. д-р К. Кисілевський /Нью Йорк/,
- г/ "Чесність з Богом" - проф. Євген Онацький /Буенос Айрес/.

II. Діяльність за час від 3.6.51.-31.5.52.

За час від 3.6.51. до 31.5.52. Управа відбула 14 засідань, що на них обговорювано та схвалювано різні справи, зв'язані з діяльністю Відділу, як: допомога Централі, II. Наукова Конференція, Франківська Сесія, зустріч членів НТШ, оформлення при Відділі Математично-Природничо-Медичної Секції та науково-видавнича діяльність, Вечір Богдана Лепкого, оформлення Комісії Канадознавства, Шевченківська Сесія, інформації про біжучі справи /внутрішні канадійські, рекомендації до Централі в справі прийняття нових членів, листування, протоколи Централі та А.В.НТШ/, різне.

Всі засідання відбувались нормальним порядком, а тільки одне кореспонденційним шляхом, з причини страйку торонтонських трамваїв. Всі протоколи засідань є вписані до книги протоколів. Крім того виготовляно відписи всіх протоколів на машині і розсилано постійно інформативним порядком до Централі, А.В.НТШ та Австралійського В.НТШ. Такі самі відписи своїх протоколів надсилали до К.В.НТШ Централя та А.В.НТШ.

2. Допомога Централі.

З уваги на важкі обставини, що серед них опинилось НТШ /пожвавлена еміграція українців з Європи на американських континент, перенесення осідку Централі до Сарсель у Франції та рішення її Президії продовжувати та поширювати видавничо-наукову діяльність в ім'я так добра української вільної науки, як теж взагалі української національної справи, при дошкульному браку фінансових засобів/, Управа Канадійського Відділу НТШ рішила від самого початку вести працю під гаслом "Допомога Централі", з метою здобувати в міру можливостей якнайбільше фондів, щоб допомогти фінансово матерньому Товариству виконати прийняті на себе пекучо важливі, особливо під теперішню пору, зобов'язання видавничо-наукової природи. Ця акція Управи, при співпраці поважного числа членів та прихильників нашого Товариства, увінчалася гарним успіхом, так що Канадійський Відділ НТШ у фінансовому зіставленні Централі /з 4.2.52./ стоїть на першому місці з вплаченою грошевою позицією на суму 221.706 фр.франків. Сьогоднішній стан вкладу нашого Відділу до Централі на багато вищий. Точніші дані у фінансовому зіставленні.

а/ Збіркова акція .

В справі допомоги Централі Управа нашого Відділу розіслала до членів письма та збіркові списки з датою 28.6.51. і Звернення до українського громадянства з датою 12.7.51., а далі письмо з датою 28.12.51. та збіркові списки. Всього вислано понад 200 збіркових списків на гроші і понад 50 збіркових списків на харчі, одяг, тощо. На жаль, до сьогоднішнього дня поважне число членів не використали взагалі збіркових списків, надсилали з поворотом невикористані збіркові списки, і тим чином обнизили успіх акції на приблизно 60 %. /Варто підкреслити, що не-члени, прихильники НТШ, вив'язались у цій збірковій акції на цілі Централі на 100 %!. Ніодин з них не повернув невикористаного зб. списка/.

Пожертви на цілі НТШ.

Слідуючі громадські установи зложили датки на цілі НТШ:

1/ Заг.Збори Української Кредит.С-ки в Торонті, вул. Каледж:	\$ 75,00
2/ Заг.Збори Української Кредитівки при Гр.-Кат.Церкві в Торонті, вул. Бетирет,	\$ 25,00
3/ Комітет Порозуміння Українських Молодечих Організацій на терені Торонта /КоПУМОТ/, зі Свята Крут	\$ 50,00
4/ Відділ КУК у Гемилтон, Онт., - із Шевченківського концерту:	\$ 70,00
5/ Громадський Комітет м. Лондону, Онт., з " " " " :	\$ 36,00
6/ Відділ Ліги Визволення України, Летбридж, Алта,	\$ 10,56
7/ Укр. нська Католицька Парохія, Українська Православна Парохія, СУМ і УНО у Велланд, Онт., - % зі спільно влаштованого Шевченківського Концерту	\$ 32,00
8/ Частина доходу з концерту в Сарнії, Онт., /інж. М.Пузяк/	\$ 15,00

УПРАВА СКЛАДАЄ СЕРДЕЧНУ ПОДЯКУ ВИЩЕНАЗВАНИМ ОРГАНІЗАЦІЯМ.

6/ Зв'язок з громадянством.

З'рамені Управи відбуто слідуучі поїздки з доповідями:

9.12.51. до Гемилтону, де заходами члена Відділу дир. С. Гевака, під патронатом місцевого Відділу КУК, відбулось Свято "75-ліття вогнища української культури і науки". Доповіді виголосили голова та секретар К.В. НТШ, проф. д-р С. Вертипорох та д-р М. Гута. Переведена на тому Святі збірка на цілі Централі НТШ дала суму \$ 89,00.

16. березня 1952 р. відбулось поїздка проф. д-ра С. Вертипороха до Брентфорду з доповіддю на Шевченківському Святі.

30. березня 1952 р. д-р М. Гута виголосив святочну доповідь на Шевченківському концерті, влаштованому в Торонті заходами українських католицьких організацій.

Передбачена поїздка членів Управи до Ст. Кетеринс з доповідями про НТШ.

В порозумінні з церковними властями, запланована одноразова збірка на цілі НТШ під церквами в Торонті.

Було б побажаним, щоб того рода збіркова акція відбулась на цілім канадійовкім терені.

3. II-га Наукова Конференція.

II-га Наукова Конференція К.В. НТШ відбулася в днях 2. і 3. вересня 1951 р. Зачитано було 20 доповідей з різних ділянок науки, що їх авторами були 19 доповідачів /проф. д-р В. Бригідер мав 2 доповіді/. За місцями осідку, доповідачі були: 15 з Канади, 2 із США, 1 з Франції й 1 з Аргентини. Це свідчить про тісний контакт Канадійського Відділу НТШ з матірним Товариством та братніми Відділами, як теж із членами НТШ, розсіяними по різних країнах світу. На запрошення Управи, 2 доповіді виголосили члени Канадійської УВАН.

II-га з-черги Наукова Конференція є доказом, що члени К.В. НТШ, не зважаючи на несприятливі обставини /праця на хліб щоденний/, знаходять час та енергію на працю наукову. Аудиторія була добірна. Скількість слухачів постійно перевищала число 200.

Треба бути вдячним українській пресі, що безінтересовно поміщувала оповістки Управи, як теж присвячувала свої шпальти звідомленням та оцінкам про Конференцію. /"Наша Мета", "Гомін України", "Український Робітник" - Торонто, "Українські Вісті" - Едмонтон, "Наш Клич" - Буенос Айрес/.

4. Зустріч членів НТШ та гостей.

Така зустріч відбулася 28. жовтня 1951 р. в Торонті.

Характер зустрічі - товариський. При спільному чайку присутні обмінювались думками про канадійські обставини та працю серед них, особливо якщо йдеться про НТШ.

Проф. В. Біберович, на прохання Управи, дав згоду підготувати доповідь для членів К.В. НТШ та громадянства на тему "Українська пропаганда в Канаді". Дир. С. Гевак зголосив, що підготовляє доповідь, яка торкається історії друкарні НТШ у Львові, та пише "Спомини про професора Кирила Студинського".

Число учасників зустрічі - 20. Слід висловити жаль, що поважне число членів Відділу, що живуть таки в самім Торонті, на цю зустріч з невідомих причин не прибули.

5. Комісія Канадознавства при К.В.НТШ.

На засіданні Управи 10.XI.51. схвалено проєкт напрямних праці Комісії Канадознавства, що його автором був проф. д-р І. Тесля. Рішенням Управи, згадану Комісію очолив проф. д-р І. Тесля, як її ініціатор. Управа уповажнила проф. д-ра Теслю провадити розпочате діло до успішного завершення.

Проєкт напрямних праці Комісії Канадознавства розіслано усім членам з проханням надсилати свої завваження та доповнення. Тільки мала частина відгукнулася на це прохання. Докладніше про це - в слідуючому Бюлетені.

На зв'язкового між Канад. Відділом НТШ і англійськими кругами в Канаді кооптовано проф. д-ра В.К. Кисілевського в Оттаві.

6. Франківська Сесія.

Сесія відбулася 25.XI.51. в залі "Дому Просвіти" в Торонті.

Було зачитано 5 доповідей про Івана Франка, як письменника і науковця. З того 3 доповіді належали авторам, що живуть поза межами Канади. /Два з США, один з Франції/.

Зацікавлення Сесією було задовільне, доказом чого було поважне число слухачів. З голосів преси слід відмітити ширше звітлення про Сесію на сторінках "Гомону України" з 22.12.1951 р.

7. Вечір Богдана Лепкого.

Відбувся він 15.12.51 р. в залі Української Католицької Церкви в Торонті при вул. Квін. Імпреза з цікавими доповідями про Б. Лепкого була вдалою і на високому культурному рівні.

З голосів преси про цю імпрезу слід відмітити: "Нашу Мету", "Гомін України", "Український Робітник" - з Торонта, "Українські Вісті" з Едмонтону і "Наш Клич" з Аргентини.

8. Зустріч з ред. Р. Купчинським.

Заходами Управи Відділу відбулася 22.12.51. в залі Українського Відділу Канадійського Легіону, зустріч чільних громадян міста Торонта з ред. Р. Купчинським. У товариській атмосфері, учасники провели вечір на гутірці про життя українців у Канаді й США. Цікаві інформації про життя українців у США подав Достойний Гість, ред. Р. Купчинський, який прибув до Торонта на запрошення К.В. НТШ і взяв безпосередню участь з доповіддю на Вечорі Богдана Лепкого /15.12.51/.

9. Шевченківська Сесія.

Ця Сесія відбулась у рямцях "Шевченківських Днів", дня 30.3.1952. в залі "Дому Просвіти" в Торонті, 140 вул. Бетирст. Сесію попередив Репрезентативний Шевченківський Концерт, 9.3.52. в залі "Вікторі-Театру". Програма концерту на високому культурному поземі. Участь громадянства перевищала число 1000.

На Шевченківській Сесії, при співучасті поважного числа аудиторії,

було зачитано 5 доповідей: д-р І. Велигорський - "Повісті Шевченка", д-р Ю. Лисяк - "Архаїзація в поезії Шевченка", мгр. С. Жмуркевич - "Шевченкова естетика", мгр. М.В. Пагленко-Луців - "Шевченко і Гоголь", і проф. В. Ревуцький - "Шевченко як театральний критик". Шостаї доповіді аудиторія не мала змоги почути, бо доповідач, з причини недуги, не міг прибути на Сесію. -- Речеві та цікаві дискусії відбувались після кожної доповіді.

Оповідки та звідомлення про Сесію появилися в часописах: "Гомін України", "Український Робітник", "Наша Мета".

10. Заходи в справі перенесення осідку
Математично-Природничо-Лікарської Секції НТШ до Торонта, Онт.

Так в Централі, як теж і в Канадійським та Американським Відділах НТШ, виринали думки, щоб осідок Математично-Природничо-Лікарської Секції НТШ перенести до Торонта. За цим промовляв факт, що в Канаді опинилося найбільше число дійсних членів НТШ з цієї Секції.

Заходи в цій справі поробив своєчасно Голова К.В. НТШ. Справа покищо не вирішена, з уваги на переїзд Централі з Мюнхену до Сарсель та опрацювання проєкту організаційної перебудови НТШ враз з виготовлюванням переходових постанов, дійсних на еміграції, з силою статуту. Справа згаданої Секції була вже предметом нарад на засіданні поширеної Президії НТШ в Сарсель.

11. Видавничі справи.

Зосередження думки і праці Управи по лінії допомоги Централі відбилася, без сумніву, шкідливо на праці К.В. НТШ, якщо йдеться про його науково-видавничу діяльність. Ця справа була предметом нарад на засіданнях Управи, що на них вирішувалося таки і надалі допомагати Централі, бо цього вимагає доцільність і konieczність, з тим застереженням, що такий стан не може існувати постійно і його треба трактувати як переходовий, після якого, при дальшій допомозі Централі в міру спромоги, прийде черга на К.В. НТШ творити власні фонди на суто наукову і видавничу діяльність, особливо тоді, коли при Відділі, за згодою Централі, оформиться остаточно Математично-Природничо-Лікарська Секція, чи евентуально інша.

Управа робила заходи в різних друкарнях в справі видання друком доповідей з II. Наукової Конференції К.В. НТШ. З уваги на високі кошти друку і рівночасно на пекучу потребу допомагати Централі, рішено покищо цю справу відложити на найближче майбутнє.

В біжучому році плянується видати друком матеріяли Комісії Канадського знавства при Канадійським Відділі НТШ.

Кінчаючи свій звіт, почуваяся до милого обов'язку висловити мою сердечну подяку ВШ. Членам уступаючої Управи за щирі і ділову співпрацю.

Инж. Осип Сецінський
Заст. Голови К.В.НТШ

З В І Т

з діяльності за час від 3.6.51.-31.5.52.

I. Участь в засіданнях Управи.

Першим моїм обов'язком, як Заступника Голови, було бути завжди присутнім на засіданнях та нарадах Управи і брати участь у всіх імпрезах Товариства.

Не зважаючи на підірваний стан здоров'я, я вповні вив'язався з повищого обов'язку.

II. Репрезентація Т-ва назовні.

Кілька разів мав я честь репрезентувати Товариство назовні, а саме:

1. Як делегат К.В. НТШ, я брав активну участь у підготовчих нарадах для влаштування 60-літнього Ювілею поселення українців у Канаді, а опісля і в самім святі, що відбулося під патронатом КУК-у.

2. Доводилось заступати НТШ і на пресовій конференції, що в ній брали участь представники культурно-громадських установ в Торонті, з метою представити журналістам акцію московських єдиноділімців з Керенським на чолі, як одну з форм російського імперіялізму.

3. Як відпоручник НТШ, я брав участь у бенкеті в Роял Йарк Готел, що відбувався з нагоди відновлення Українського Товариства Бувших Бурсаків і Абсолювентів Канадійських Університетів.

Бенкет був закінченням трьохденних нарад членів згаданого Т-ва.

Я зложив привіт від НТШ, що викликав велике задоволення й одушевлення президії і цілого загалу присутніх.

У зв'язку з моїм привітом, як репрезентанта НТШ, безпосередньо по моїй промові Голова Української Православної Автокефальної Громади в Торонті д-р І. Вахна запросив мене як бесідника на Свячене, що мало відбутися у Томину Неділю в залі Української Православної Церкви Св. Володимира в Торонті.

Темою моєї промови було: "Воскресіння Христове й Україна".

Свячене відбулося при битком заповненій залі.

Свято очолював Преосвященніший Архієпископ Михаїл з місцевим духovenством. Мою промову, як відпоручника НТШ, з вдячністю відзначив місцевий парох о. Самчук, добачуючи в факті присутности репрезентанта НТШ, до-речі, греко-католика, запоруку й ознаку можливої координатії, співпраці та толеранції всіх українців під спільним українським прапором, без уваги на різниці політичних та релігійних переконань, бо лише тоді зуміємо перемогти смертельних ворогів християнства й українського народу.

Частіша обопільна участь репрезентантів НТШ та інших установ у різного рода громадсько-культурних імпрезах, може багато злагодити, а то й усунути непорозуміння і тертя на внутрішнім українським відтинку.

Дай, Боже, щоб це якнайшвидше сталося!

х
xxx
xxxxx

Д-р Матей Гута
Секретар К.В.НТШ

ЗВІДОМЛЕННЯ СЕКРЕТАРЯ
Канадійського Відділу НТШ
за час від 3.6.51. - 31.5.52. р.

У звіттовому часі діловодство секретаря поділялося на:

- I. Ведення книги протоколів засідань Управи,
- II. Реєстр та зв'язок з членами Відділу,
- III. Завідування імпрезами,
- IV. Зв'язок з Головним Відділом НТШ,
- У. Зв'язок з іншими Відділами та поодинокими членами НТШ,
- VI. Зв'язок з громадськими установами, пресою та поодинокими особами.

До I. По кінець травня 1952 р. Управа відбула 14 засідань, в тім 1 засідання відбулось кореспонденційним шляхом. Усі протоколи засідань вписані у відповідній книзі. Відписи всіх протоколів розсилено до Головного Відділу НТШ, Американського, Австралійського та останньо до новоствореного Європейського Відділів НТШ.

До II. A. Стан членства К.В.НТШ на день 31.5.1952.

1. Дійсні члени:

- а/ Філосо.-істор. Секції 4
- б/ Філологічної Секції 4
- в/ Матем.-прир.-лік. Секції 5

Разом 13

2. Звичайні члени 54

Загальний стан 67

В звіттовому часі вписано в реєстр членів К.В.НТШ:

- а/ дійсних, прибулих до Канади 1
- б/ звичайних, прибулих до Канади .. 4
- в/ звичайних, новоприйнятих 7

Разом 12

Дня 11.8.51. р. вибуло на власне бажання 2 звичайних членів.

Слід підкреслити, що в реєстрі дійсних членів Канадійського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка є 2-ох не українців, а саме :

- 1. Проф. д-р Ватсон К і р к к о н н е л л , Президент Академії Університету, Волфсвіл, Н.С.
- 2. Проф. д-р Джордж С і м п с о н , Саскечеванський Університет, Саскатун, Саск.

Б. Зв'язок з членами.

З усіма членами Відділу вдержувано постійно контакт, переважно кореспонденційним шляхом. Висилано письма до членів про біжучі справи, як теж повідомлення та запрошення на імпрези, що їх улаштувала Управа. В квітні ц.р. виготовлено "Інформації про діяльність Управи.." та розіслано членам. У висліді, всі члени були постійно і своєчасно інформовані про діяльність Управи. Більшість членів, замешкалих в Торонті і поблизьких околицях, як теж і деякі з більше віддалених місцевостей, брали безпосередню участь в усіх імпрезах, улаштуваних Управою.

До III. За вказівками та при активній допомозі Голови та Заст. Голови Відділу, Секретар займався підготовкою всіх імпрез, що їх влаштував К.В.НТШ, як: II. Наукової Конференції, Франківської Сесії, Вечора Б. Лепкого, Шевченківської Сесії, Зустрічі Членів, збіркової акції, тощо. В зв'язку з цим:

- а/ підшукувано приміщення для імпрез,
- б/ виготовлювано та розіслано до членів та громадянства відповідні письма, повідомлення та запрошення з програмками,
- в/ налаштовувано справу реклами.

До IV. Про діяльність Управи К.В.НТШ інформовано постійно Централю:

- а/ висиланням Головному Відділові НТШ відписів протоколів засідань Управи К.В.НТШ,
- б/ інформаціями про всі біжучі справи Відділу, включно до влаштовуваних ним імпрез.

Головний Відділ НТШ зі своєї сторони надсилав К.В.НТШ інформативним порядком відписи протоколів своїх засідань, як теж і різні письма, зв'язані зі справами цілості НТШ і зокрема з К. Відділом.

Крім того, як Голова, так теж і Секретар К.Відділу, вели особисту кореспонденцію з поодинокими членами Головного Відділу.

Слід підкреслити, що зв'язок К.В.НТШ з Матірнім Товариством був постійний і тісний.

До V. Не менш тісним був зв'язок Управи К.В.НТШ з іншими братніми Відділами в США, Австралії та останньо в Європі. Управа була теж в контакті і з поодинокими членами НТШ, перебуваючими поза межами Канади. Всім висилано письма, інформації та повідомлення про працю К.Відділу. Між Управою К.В.НТШ та братніми Відділами в інших країнах відбувався постійний періодичний обмін відписами протоколів засідань Управ.

Таке гармонійне пов'язання між Централю НТШ з одної сторони і поодинокими її Відділами, як теж і поодинокими членами, з другої сторони, є ознакою здорового стану та запорукою успішної праці НТШ на майбутнє.

До VI. Управа К.В.НТШ вдержувала теж тісний контакт з українськими громадсько-культурними установами, поодинокими громадянами та пресою. Їх теж інформовано про працю Відділу шляхом особистого або кореспонденційного контакту. Зв'язок Відділу з ними налаштовано задовільно.

На цім місці з приємністю та признанням треба підкреслити, що майже вся українська преса в Канаді і деякі з-поза її меж дуже прихильно ставились до НТШ і безкоштовно поміщували на своїх сторінках так сповістки К.Відділу, як теж і поодинокі доповіді з Наукової Конференції, Сесій, тощо. На особливо сердечну подяку за прихильне став-

лення до НТШ заслуговують: "Наша Мета" - Торонто, "Гомін України" - Торонто, "Український Робітник" - Торонто, "Українські Вісті" - Едмонтон, "Наш Клич" - Аргентина.

К о р е с п о н д е н ц і я
/Зіставлення/

У звіттовому часі / 3.6.51 - 31.5.52 / було:

1. Вхідних писем 456
- 2, Вихідних писем 1685.

З нагоди кожної імпрези розсилано понад 200 різних писем до членів та громадянства.

0
000

Мгр. Іван Скрипчук
Реф.бібліотеки, архіву та музею К.В.НТШ.

З В І Д О М Л Е Н Н Я
за час від 1.1. до 31.12.1951 р.

Згідно зі статутом, постановила була Управа Канадійського Відділу НТШ відкрити свою бібліотеку, архів і музей. В часописах оголошено було відповідні статті зі зазивом до громадянства та видавництв, що наш Відділ збирає до своєї бібліотеки та архіву книжки, журнали, часописи та всяке друковане слово українською та чужими мовами про українські справи, як теж переводить збірку музейних предметів.

Збірка та, започаткована в листопаді 1949 р. тодішнім референтом бібліотеки, архіву і музею проф. д-р Я.Пастернаком, дала за діловий рік 1950 позитивні висліди, які оголошено в Бюлетені нашого Відділу ч. 1/2, квітень 1951 р.

В 1951 р. продовжувано даліше зачате діло.

Наш Відділ не має відповідних фондів, щоб могли купувати книжки та передплачувати журнали чи часописи. Все, що дотепер придбано, походить з жертвенности видавництв та поодиноких приватних осіб.

Найбільш щедрим жертводавцем в 1951 р. було Видавництво О.О.Василіян в Торонті, яке подарувало до нашої бібліотеки 36 різних книжок і брошур та 29 дублікатів тих же, разом 65 книжок і брошур, переважно релігійного і наукового змісту, а крім того два дубльовані річники журналу "Світло" за 1950 і 1951 рр. /83 примірники/. Дальшими жертводавцями були Видавництва: "На Варті", "Пласт", "Гомін України", "Наша Мета" й інші. Багато інтересного архівального матеріалу подарували: ВП.П. проф. Л.Біберович, проф. д-р Є.Вертипорох, проф. д-р Я.Пастернак з Торонта і мгр. О.Масляник з Вінніпегу.

В 1951 р. вплинуло до архіву 1300 чисел, 19-ти різних назв, українських часописів, переважно від приватних осіб.

Жертводавцями були, крім вище згаданих, ще пп.: Микола Дорош, Андрій Заяць, Василь Мельник, Петро Мельник, Віра Скрипчук і мгр. Іван Скрипчук.

Управа Канадійського Відділу НТШ складає оцим усім жертводавцям, що причинилися до збільшення нашої бібліотеки й архіву, щиро-сердечну подяку і просить не забувати про нас і на майбутнє.

Журнали і часописи вже упорядковані. Складено з них кілька комплектних річників, як нпр. "Свободи", "Нового Шляху", "Гомону України", "Нашої Мети" /є кілька дублетів/, "Світла", "На Варті" й ін. Залежно від дальших впливів, можна буде скомплетувати теж і інші журнали та часописи.

У звітному році 1951. були слідувачі впливи до бібліотеки й архіву:

1. Українські книжки і брошури /з дублетами/	80	примірників
2. Англійські книжки і брошури	7	"
3. Українські журнали, бюлетені і періодичні видання, 15 різних назв	128	"
4. Журнали і бюлетені в англійській мові, 9 різних назв	26	"
5. Одноднівки в українській мові, 3 різні назви..		5	"
6. Одноднівки в англійській мові, 2 " "		2	"
7. Українські гумористичні журнали, 1 назва	4	"
8. Українські часописи, 19 різних назв.....		1290	чисел
9. Український тижневик англійською мовою /1/		15	"
10. Різні друки /відозви, програми, оголошення і т.п./ з дублетами	641	штука

Впливів до музейної збірки в звітному році не було.

Загальний стан бібліотеки, архіву і музейної збірки на день 31. грудня 1951 р. слідувачий:

I. Бібліотека й Архів:

1. Книжки і брошури в українській мові /з дублетами/	.97	примірників	
2. " " в англійській мові	8	"
3. " " в німецькій мові	1	"
4. Брошура в російській мові	1	"
5. Журнали, бюлетені та інші періодичні видання в українській мові, 24 різних назв	161	"
6. Журнали, бюлетені та інші періодичні видання в англійській мові, 14 різних назв	84	"
7. Одноднівки в українській мові, .5 різних назв	...	7	"
8. " в англійській мові, 2 " "	...	2	"
9. Гумористичні журнали в українській мові, 3 назви..		29	чисел
10. Українські часописи /з дублетами/, 21 різних назв	1467		"
11. Український тижневик в англійській мові, 1 назва	15		"
12. Різні друки /відозви, програмки, оголошення, тощо з дублетами/	912	штук.

II. Музейна збірка:

/Стан з 1950 р./

1. Різні старі гуцульські вишивки /оригінальні/, з назвами взорів	22	штуки
2. Видівки	4	"
3. Фотографії	2	"

З вищенаведеного звідомлення видно, що бібліотека та архів К.В. НТШ поволі, але все ж таки побільшується. Безперечно, що при добрій волі та жертвенності наших видавництв і громадянства могли б наша бібліотека і архів розростись до більших розмірів, але і те, що вже зібрано, немає де примістити. До цієї пори, всі книжки, журнали, часописи й інше друковане слово зложено в приватному помешканні звітодавця. Таке приміщення для бібліотеки й архіву зовсім невідповідне.

Терпить на цім зібраний матеріал, бо немає належного місця, щоб удержати його в доброму стані. Брак бодай якого-небудь окремого приміщення зупиняє активність над збиранням потрібних матеріалів.

Управа Канадійського Відділу НТШ поробила вже заходи в справі про дбання приміщення при Українській Католицькій Церкві Св.Миколая при вул. Квін. Приміщення з відповідними полицями та шафами, де можна би поскладати весь бібліотечно-архівальний та музейний дорібок, посунуло б справу вперед і тоді можна було б розгорнути ширшу діяльність над побільшенням та відповідним оформленням бібліотеки, архіву і музею К.В.НТШ. Ці справи дуже важливі і вони повинні лежати на серці не тільки Управи, але й загалу членів.

x
xxx
xxxxx

Д-р Володимир Острогський
скарбник К.В.НТШ

РАХУНКОВЕ ЗВІДОМЛЕННЯ К.В.НТШ

за час від 1.1.51. - 31.12.51.
в канад. доллярах

I. Касові обороти.

	Приходи	Розходи
Сальдо з 31.12.50.	1150,20	1119,76
Сальдо на 31.12.51.	163,95	--
	--	194,39
	<u>1314,15</u>	<u>1314,15</u>

II. Специфікація приходів і розходів.

<u>Приходи</u>		<u>Розходи</u>	
1. Вписове і вноски	191,00	1. Адміністраційні видатки:	
2. Прибутки з імпрез	344,95	а/ поштові оплати	118,66
3. Пожертви на К.В.	37,00	б/ переписування	
4. Пожертви на Центра-		на машині	25,05
лю НТШ	506,25	в/ канц.приладдя	18,35
5. Фонд Спец. Призна-		г/ бюлетень	40,85
чення	71,00	г/ імпрези	183,49
		д/ інше	46,08
Сальдо з 31.12.50:	<u>163,95</u>	2. Висилка грошей Централі	636,88
		3. Пожертви від К.В.НТШ	15,00
		4. Книжки і передплата	
		Енциклопедії	35,40
		Сальдо на 31.12.51.	<u>194,39</u>
Разом	<u>1314,15</u>	Разом	<u>1314,15</u>

III. Розподіл касових прибутків між Централєю і Канад.Відділом НТШ.

	100%	Централя		Канад.Відділ	
1. Внески і вписове	191,00	50%	95,50	50%	95,50
2. Дохід з імпрез.....	344,95	25%	86,25	75%	258,70
3. Пожертви на К.В.НТШ	31,00	25%	9,25	75%	27,75
4. Пожертви на Централю	506,25	75%	379,70	25%	126,55
5. Фонд Спец.Призначення	71,00	--	--	--	71,00
	<u>1150,20</u>		<u>570,70</u>		<u>579,50</u>

Налєжність від Канад. Відділу до Централі:

До вирівняння за 1950 р.	154,66
"- за 1951 р.	570,70
Разом	<u>725,36</u>
Вислано	<u>636,88</u>
До вирівняння остає	<u>88,48</u>

Прибутки розділювано між Централєю і Канад.Відділ на підставі ключа:

Централя: Канад.Відділ:

а/ з внесків і вписового	50 %	50 %
б/ з прибутків, призначених на Централю	75 %	25 %
в/ "- "- "- на К.В.НТШ	25 %	75 %
г/ прибутки на фонд спеціального призначення остають в цілості за Централєю чи Відділом в залежності від того, хто яким фондом за- відує. На фонд спеціального призначення вплинуло \$ 71,00 З того: а/ на видавничий фонд /пожертва 11 осіб через Редакцію "Гомін України"/ \$ 17,00 б/ на закупно книжок в англійській мові /П. Казанівський, Ст.Котеринс, Онт./..... \$ 54,00		

До Фонду Спец.Призначення доходило ще \$ 10,00 з пожертви д-ра О.Молодецького в 1950 р.

З тих грошей вислано передплату на Енциклопедію Українознавства - \$ 32,40 і куплено книжку "Юкрейн енд итс Пійпл" - \$ 3,00.

Всіх касових позицій було 132
з того приходових позицій 80
розходових " 52

IV. Баланс Канадійського Відділу НТШ на 31.12.1951.

Актив:

Каса	194,39
Незаплачені внески і вписове	188,00
	<u>382,39</u>

Пасива:

1/ Налєжність Централі:	
а/ з розподілу прибутків	88,48
б/ з невплачених впис. і вн.	<u>94,00</u>
2/ Наперед заплачені внески	17,50
3/ Фонд Спец. Призначення	45,60
4/ Власний Фонд К.В.НТШ	<u>136,81</u>
	<u>382,39</u>

У. Пояснення до рахункового звідомлення.

а/ Членські внески і вписове платили тільки звичайні члени НТШ.
 Вплачено за 1951 р. \$ 191,00
 Залеглості по кінець 1951 р. \$ 188,00
 З винятком 12 членів, які не платять нічого від часу вступлення в члени НТШ і залягають з внеском на квоту \$ 127,00, всі інші вплачують задовільно.
 По 31.12.51. вирівняли внески - членів 9
 --" надплатили /на квоту \$ 17,50/ 5
 Звільнені від вплачування внесків 1

б/ Прибутки з імпрез:

1/ доповіді	\$	20,24
2/ Шевченківська Сесія	\$	79,36
3/ Наукова Сесія НТШ	\$	106,15
4/ Франківський Вечір	\$	30,20
5/ Вечір Б. Лепкого	\$	109,00

	\$	344,95

в/ Пожертви на Канадійський Відділ НТШ:

Мгр. В. Павленко-Луців	\$	20,00
Д-р М. Гута	\$	1,50
Мгр. В. Осадчук	\$	5,50
Проф. Сімпсон, Саскатун	\$	10,00
	\$	37,00

г/ Пожертви на Централю.

Збірки переводили: 2 дійсні члени НТШ,
 15 звичайних членів,
 7 не-членів.

Збірка:

Мгр. О. Масляник		12,50	
Инж. О. Сецінський /листа ч. 40/		56,00	
Д-р Я. Пастернак // " 33/		10,00	
Инж. А. Івахнюк // " 1/		19,50	
Д-р А. Базар // " 58,59,60/		11,00	
Д-р В. Островський // " 3/		5,25	
п. І. Мокан // " 121/		8,50	
Всеч. о. І. Їжик // " 101,102,103/		89,00	
п. В. Болюбаш // " 4/		18,00	
Проф. Є. Вертипорох // " 98/		13,50	
Мгр. І. Скрипчук // " 34/		26,50	
Мгр. О. Федейко // " 23/		6,50	
Мгр. М.Ю.Медвідь-Терлецький /38,39/		22,00	
Инж. І.Л. Вертипорох /л. ч. 97/		17,00	
Д-р М. Давосир // " 111/		5,75	
п. В. Рибак // " 133/		15,00	
Инж. Р. Файгель // " 5/		14,00	
Сотн. Д. Боднарчук // " 120/		8,10	
Дир. Ст. Гевак /л.ч. 103,104,268/		89,00	
Д-р В. Лазорко // " 154/		10,00	
п. В. Крушельницький / " 122/		8,00	
Мгр. О. Масляник // " 99/		15,50	
п. Т. Буйняк // " 123/		25,65	
	Разом \$	506,25	

Додаткове рахункове звітмлення К.В. НТШ

за час від 1.1.52. - 31.3.52.

I. Касові обороти:

	<u>Приходи:</u>	<u>Розходи:</u>
	376,16	428,52
Сальдо з 31.12.51..	194,39	--
Сальдо на 31.3.52.	--	142,03
	-----	-----
	570,55	570,55
	-----	-----

II. Специфікація приходів і розходів:

<u>Приходи:</u>		<u>Розходи:</u>	
1/ Вписове і чл. внески	14,00	1/ Адміністр. видатки:	
2/ Прибутки з імпрез	48,90	а/ пошт. оплати	41,97
3/ Пожертви на К.В.НТШ	186,76	б/ перепис. на машині	2,40
4/ Пожертви на Централю	126,50	в/ канц. приладдя	0,35
Сальдо з 31.12.51.	194,39	г/ імпрези	12,00
	-----	д/ інше	22,02
	570,55	2/ Пожертви від К.В.НТШ	50,64
	-----	3/ Висилка грошей Централі	299,14
		Сальдо на 31.3.52.	142,03

			570,55

III. Розподіл прибутків між Централю і Канад. Відділ НТШ.

	100 %	<u>Централя:</u>	<u>Канад. Відділ:</u>
1/ Внески і вписове	14,00	50 % 7,00	50 % 7,00
2/ Імпрези	48,90	25 % 12,25	75 % 36,65
3/ Пожертви на К.В.НТШ	186,76	25 % 46,70	75 % 140,06
4/ Пожертви на Централю	126,50	75 % 94,85	25 % 31,65
	-----	-----	-----
	376,16	160,80	215,36
	-----	-----	-----

Належність Централі за 1951 р.	88,48
за час від 1.1.-31.3.52.	160,80
Разом	249,28
Вислано	299,14
Надплата Централі	49,86

Пояснення: Пожертва на Канад. Відділ:

1/ СУМ Гемилтон	41,76
2/ Комітет Порозуміння Української Молоді	50,00
3/ КУК Гемилтон	70,00
4/ Кредит. С-ка Гр.-Кат. Церкви, Торонто....	25,00

	186,76

З останніх впливів:

3 Шевченківського Концерту в Сарнії, Онт. /заходом інж. М. Пузяка/

.....\$ 15.-

Збірка на Централю.

Д-р А. Базар	число листи	147	\$ 2,00
Д-р І. Тесля	" "	32	20,00
Мгр. І. Скрипчук	" "	116	10,50
п. В. Болюбаш	" "	124	10,00
о. Р. Лазор	" "	132	10,00
Мгр. І. Геврик	" "	100	9,75
п. М. Слободинський	/Кіченер/	186	20,25
Д-р Л. Максимонько	" "	93	20,00
Проф. В. Бригідер	" "	139	10,00
Мгр. О. Масляник	" "	149	14,00

126,50

о-о-о

Жертвували по \$ 20,00 : Д-р Л. Максимонько,
 \$ 10,00 : Д-р В. Бригідер,
 \$ 5,00 : Д-р Л. Розновський, Д-р В. Кебало,
 Р. Лазор, А. Слонівський
 \$ 1,00 : І. Новосад, Д-р А. Яремович, Д-р Снігурович,
 С. Кокотка, М. Слободинський, В. Андрушко,
 П. Вербовецький, М. Волога, В. Німко, О. Заяць,
 В. Романчук, Л. Дідчук, С. Кіт, І. Зельонка,
 М. Осташевський
 і інші нечиткі підписи, на менші пожертви.

7,00	50	7,00	50	1,00	100
30,00	75	30,00	75	30,00	75
140,00	75	140,00	75	140,00	75
31,00	75	31,00	75	31,00	75
218,00	75	218,00	75	218,00	75

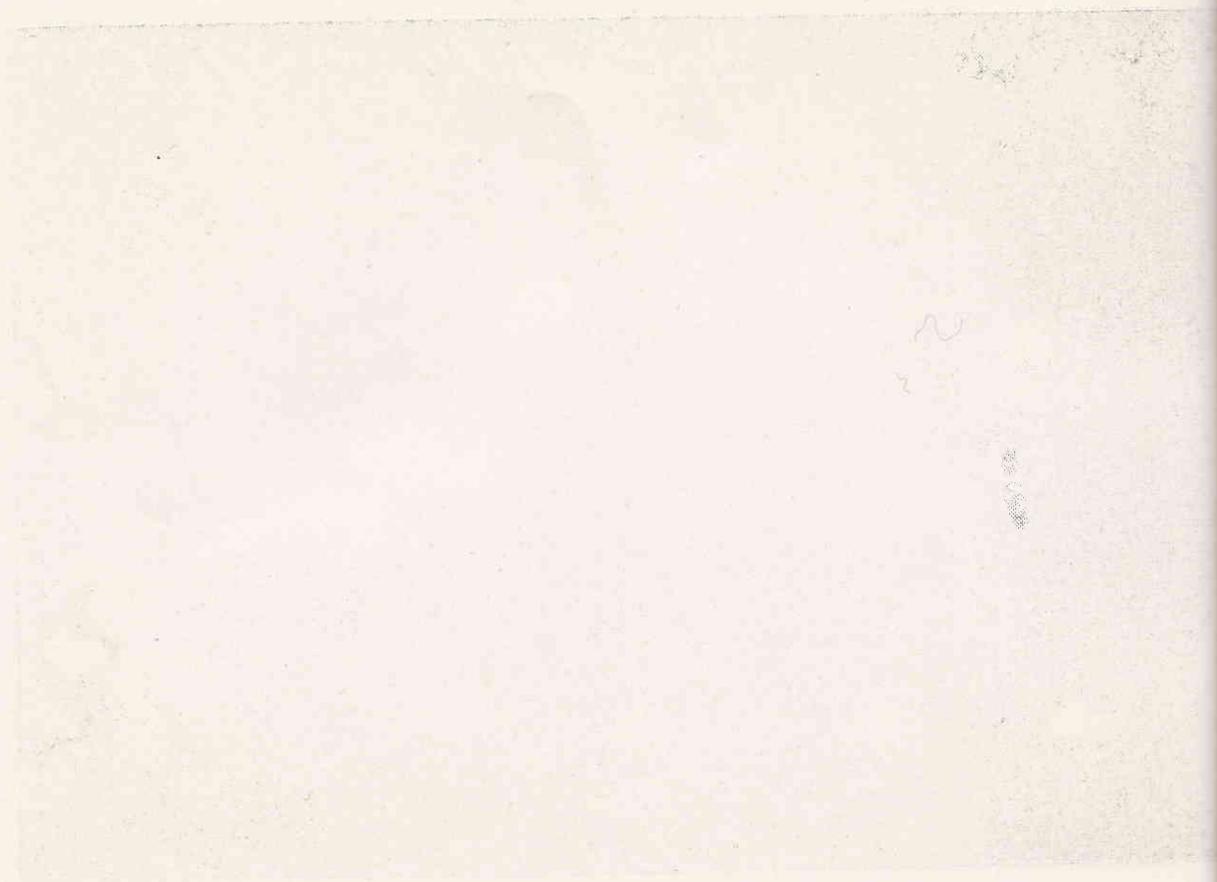
Відомості про пожертви на Централю за 1931 рік.
 За заг. підп. 1.1.3.82. за заг. підп. 1.1.3.82.
 Лазор
 Максимонько
 Слободинський

Повнення: Пожертви на Централю.

100	100	100	100
100	100	100	100
100	100	100	100
100	100	100	100

Управа Канадійського Відділу НТШ 1951/52.

II. НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

II. Наукова Конференція К.В. НТШ відбулася 2. і 3. вересня 1951 р. в Торонті, Онт., в залі "Дому Просвіти" - 140 Бетирст Ст., зі слідуною програмою:

Неділя, 2.9.51., початок о год. 3-ій попол.:

- I. ВІСКРИТТЯ - Проф. д-р Євген Вертипорох.
- II. ІНФОРМАЦІЇ - Д-р Матей Гута.
- III. НАУКОВІ ДОПОВІДІ - Початок о год. 3,30:

A. На пленумі:

Проф. д-р Зенон КУЗЕЛЯ: Племінний розподіл і етнографічні групи українського народу.

B. Математично-природничо-лікарської Секції:

/Проводить Проф. д-р Євген Вертипорох/

- 1. Проф. д-р Володимир Бригідер: За охорону степових цілин на землях Західньої України.
- 2. Инж. Осип Сєцінський: а/ Боротьба з отруйними газами при продукції олова.
б/ Охорона робітництва перед летючими порохами.
- 3. Д-р Матей Гута: Замовлювання - лікувальний спосіб в українській народній медицині.
- 4. Д-р Ніна Синявська: Складні силікати та процеси каолінізації /звітрювання/.
- 5. Дипл. інж. Михайло Кос : Три проблеми модерних двотактових експлозійних рушіїв.
- 6. Д-р Ярослав Богдан Денега-Петришин: Власні антропологічні розсліди над головним покажчиком українців.

Понеділок, 3.9.51.

A. На пленумі:

- 1. Проф. д-р Володимир Бригідер: УНЕСКО в справі проблеми людських рас та їх дискримінації.
- 2. Д-р Іван Велигорський: Слово о полку Ігореві.

B. Історично-філологічної Секції:

/Проводить д-р Іван Велигорський/

- 1. О. д-р Іриней Назарко, ЧСВВ : Нові погляди на хрищення Русі.
- 2. Проф. д-р Микола Андрусак: Вибрані проблеми з історії княжої України.
- 3. Проф. д-р Євген Вертипорох: Історія української фармації.
- 4. Ред. Анатоль Курдидик : Українська преса 1945 - 1950 рр. на еміграції в Європі.

В. Філологічної Секції:

/Проводить д-р Іван Велигорський/

1. Проф. д-р Ярослав Рудницький, УВАН, : Назва ВОЛИНЬ в Алберті.
2. Д-р Константин Біда, УВАН : Справа української літературної хронології.
3. Д-р Юліян Генік-Березовський: Богдан Лепкий. /Спроба характеристики/.
4. Мгр. А. Грицук /голова білоруського комітету в Канаді/: Білорусь в X - XII сторіччях. /Істор. доповідь/.
5. Проф. Євген Онацький : а/ Півень в українській народній символіці та віруваннях.
б/ Передмова до ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ОБРЯДІ ВІРУВАНЬ І СИМВОЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
6. Проф. д-р Кость Кисілевський /США/: Лексикальне багатство надпрутського говору.
7. Инж. Антін Івахнюк : Хорвати й українці.

ПІДСУМКИ та закриття Конференції /Год. 8,00 вечора/.

Х
ххх
ххххх

РЕЗЮМЕ ДОПОВІДЕЙ.

А. На пленумі:

Проф. д-р г.к. Зенон КУЗЕЛЯ :

ПЛЕМІННИЙ РОЗПОДІЛ І ЕТНОГРАФІЧНІ ГРУПИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ .

I.

Вага розподілу за етнографічними критеріями.

Територію даного народу можна характеризувати за географічним, економічним, історичним, чи культурно-історичним принципами. Але дуже важним є розподіл за етнографічними критеріями, бо етнографічні прикмети виявились частково дуже постійними, а до того вони зберігають довго давні й первісні ціхи, чого не можна сказати про інші розподіли. З етнографічними критеріями пов'язані теж термінологічні означення, а етнографічні провінції охоплюють часто значні простори території даного народу, не зважаючи на межі політичні, географічні, господарські і т.п.

Консолідація племен. Український нарід творить тепер одну етнічну цілість, що є вислідом довгого історичного розвитку. До консолідації племен причинилися торговельні зносини, натиск чужонародних політичних державних центрів і вкінці створення Київської держави.

Племінний стан у IX. ст. був такий: поляни, що їм припала керівна роля в формації консолідації; далше були ще такі племена: деревляни, сівєряни, уличі, тивєрці, дуліби, білі хорвати, опісля волиняни й бужани /на місці дулібів/.

Формування української єдності: З бігом часу племінні назви, крім волинян, зникають, зробивши місце політично-державним назвам. Племена об'єднуються і приймають для своєї держави назву: Русь. Об'єднання скріп-

ляють спільна релігія і вплив південно-західньої культури, а далі натиск поляків і північних сусідів. Уніфікацію скріпила колонізація на захід і північ українських племен під натиском сходу і півдня в XIII. і XIV. ст., а далі зворотна колонізація в XV. і XVII. ст. на схід і південний схід, що в результаті постав тип українця в XVIII. і XIX. ст. Обидві колонізації вирівняли етнографічні відмінності і знівеливали говірливі границі.

Територіальні назви. Замість племінних назв виступають чисто географічні, територіальні означення, що не мають нічого спільного з етнографічним розподілом, напр. полтавці, чернігівці, слобожани і т.д., - це територіальні групи без етнографічного підкладу. Середня й південно-східня частина України, заселена людністю, що зводиться до одного етнографічного комплексу, з однією народньою культурою, однаковими звичаями, обрядами і характером, хоча й є деякі відхилення. Натомість західня й північна Україна виказує етнографічні особливості, тому потребує спеціального етнографічного наświetлення.

II.

Етнографічні групи.

Загальна характеристика. Північні і західні землі української території зберегли велику різноманітність, багато архаїчних рис і сліди давніх племінних прикмет, бо вони були недоступні через свої болота й ліси та гори. Це наш заповідник первісної української культури у всіх її проявах.

Крім цього, ці етнографічні території були посередниками, на півночі до білорусів, на заході до західних і південних слов'ян, через яких доходили до нас західньо-європейські впливи. Ці впливи слідні в нашій матеріальній і духовій культурах. Багато українських учених вяснили питання цього сусідства, але ще не все вяснене.

а/ Західні /карпатські/ етнографічні групи: лемки, замішанці /русини/, бойки /тухольці/, гуцули, покутяни, підгір'яни.

б/ До західньо-північної групи належать: долиняни, батюки, вересюки, ополяни, подоляни, волиняни.

в/ До північної етнографічної групи належать населення Холмщини, Підляшся і Полісся.

Кожну етнографічну групу під а/, б/, в/ проф. Кузеля докладно характеризує, починаючи від її географічного розміщення, а далі переходить до опису звичаїв, обичаїв, обрядів, їх способу життя, їх носі, прив'язання до землі та еміграції і т.д.

Далі говорить про говірку кожної з етнографічних груп, подає, який письменник використав її в літературі, хто з українських етнологів займався цією групою і т.п.

Автор тех підкреслює, яку участь дана група взяла в творенні нашої матеріальної та духової культури.

/Видруковано в "Гомоні України" чч. 44, 45, 47, 48, 49 за 1951 рік/.

Д-р Іван ВЕЛИГОРСЬКИЙ:

"СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІ"

/Авторове резюме/.

З нагоди 150-річчя першого видання "Слова о полку Ігореві", виголосив д-р І. Велигорський доповідь на II. Науковій Конференції К.В. НТШ у Торонті в дні 3. вересня 1951 р., присвячену цьому творові.

На вступі доповідач коротко схарактеризував добу української літератури, що в ній постало "Слово о полку Ігореві". Далі переказав доповідач

історію відкриття твору і перейшов до видань цього твору на протязі 150 літ. У зв'язку з появою Слова торкнувся доповідач середовища, що в ньому постав твір, а саме дружинної поезії та її творців. Не розв'язана ще й досі справа авторства цього геніального твору. Д-р С.Ю. Пеленський догадується, що це був галичанин Всеволод Просович, що жив на дворі князя Святослава в Києві. Порівнявши зміст Слова з літописним оповіданням, перейшов доповідач до побудови твору, його ідеї, світогляду автора та подав мистецькі засоби, якими послуговувався автор, щоб досягнути своєї мети. Довше затримався доповідач над мовою "Слова о полку Ігореві", стверджуючи, що Слово написане українською літературною мовою 12. ст. з домішкою церковно-слов'янських форм. Були проби літературної реконструкції цієї мови. Тому що "Слово" записане церковно-слов'янським правописом, мається перше враження, що тут переважає церковно-слов'янський елемент. Але дослідники виказали, що церковно-слов'янські запозичення становлять тільки 4 відсотки. Є деякі запозичення з мов: грецької, східних мов через тюркські мови і з германсько-скандинавських, решта ж слів, це слова, взяті з живої розмовної української мови 12. ст. На запас слів Слова зложилися всі українські землі. Автор Слова щедро користав з усної словесності. З черги опрокинув доповідач твердження московських учених, що "Слово" - це фальсифікат пізнішого часу. "Слово" має багату наукову літературу, на яку зложилися дослідники багатьох націй. Перекладено "Слово" майже на всі літературні мови світу. Українські письменники, в числі понад 30, свобідно переспівували, рідко дослівно перекладали. Щодо роду твору, то "Слово" можемо назвати українською національною епопеєю, з уваги на тему, якою є боротьба двох світів, двох культур, двох рас, Україна - степ.

Від часу написання твору минуло 764 роки, але ідея, що її голосив геніальний автор "Слова", а саме - єдність, актуальна й сьогодні, тому ідейна вартість "Слова о полку Ігореві" вічна, а боротьба за самосійність України завжди буде актуальна.

Б. Доповіді на Математично-природничо-лікарській Секції.

Інк. Осип СЕЦІНСЬКИЙ, металург:

а/ БОРОТЬБА З ОТРУЙНИМИ ГАЗАМИ.

Доповідь заторкувала проблему шкоди, спричинюваної спальними продуктами при виробі олова. Головна причина лиха - присутність діоксиду сірки у кокинових газах.

Саме відпроваджування газів у вищій сфері не є вдоволяючою розв'язкою та зовсім не усуває наслідків.

Власні лабораторійні експерименти виказали, що діоксид сірки можна в'язати гідроксидом вапня і таким чином не допустити його до заморжування околиці. Тому очищені від летючих порохів гази, замість зразу впускати до комина, треба перш за все проводити крізь водний розчин гашеного вапня у спеціальних коморах. Замість високого комина інстальювати ексгавстор, що дає можливість регулювати швидкість та скількість всмоктуваних газів. Кошт будови ексгавстора значно менший, ніж високого комина.

б/ ОХОРОНА РОБІТНИЦТВА ПЕРЕД ЛЕТЮЧИМИ ПОРОХАМИ.

Дотеперішні методи замало охороняють робітництво перед згубними впливами летючих порохів.

Різного рода масок та респіраторів робітництво не дуже радо вживає з оправданих причин. Фільтри не є аж такі досконалі, щоб крізь них не

проходив делікатний порошок. Видихувана пара звогчує фільтр, а під за-
ліплює отвори, що утруднює віддих. Осідаючий на спітніле лице порошок
творює мазку, що дразнить наскірок і докучає. Робітник помагає собі
тим, що часто знімає маску, щоб свобідніше віддихнути та обтерти лице.
І так, замість собі допомогти, справу погіршує.

Внаслідок таких обставин, делікатний епітель стало подразнений.
Особливо заглибини між носом та лицем сверблять, а то й ропно запалю-
ються.

На підставі випадкового досвіду на власній особі, виявилось, що
намащення експонованих місць боровою вазеліною у великій мірі ділає
охоронно.

/Авторове резюме/

Инж. д-р Ніна СИНЯВСЬКА:

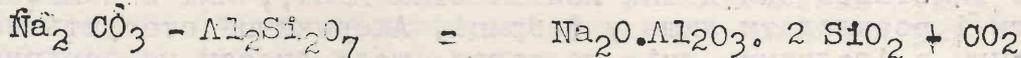
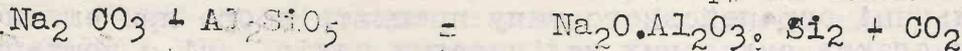
СКЛАДНІ СИЛІКАТИ ТА ПРОЦЕСИ КАОЛІНІЗАЦІЇ.

/Авторове резюме/

Складні силікати дуже розповсюджені в земній корі та відіграють ве-
лику роль, як найважливіші породотворчі мінерали. Складні силікати є со-
лями комплексних кислот, що походять, в свою чергу, з відповідних ком-
плексних оксидів.

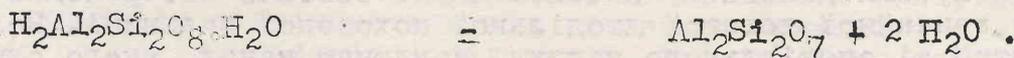
Найбільше значення та розповсюдження в земній корі має комплексний
ангідрид $Al_2O_3 \cdot SiO_2$, що входить до складу алюмосилікатів, а також зу-
стрічається у природі і у вільному стані, нпр. силіманіт - Al_2SiO_5 ,
чи ліверерит $Al_2Si_2O_7$.

Комплексні ангідриди з основами створюють солі:

Загальна формула комплексних ангідридів: $Al_{2n}Si_mO_{3n-2m}$

Мінерали групи силіманіту та ліверериту є продуктами метаморфізації
глин:

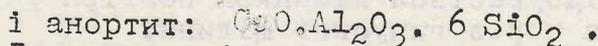

карлін

ліверерит

Глини являють собою гідрати комплексного оксиду $n Al_2O_3 \cdot m SiO_2$,
себто вільні алюмосилікатові кислоти. Характерною ознакою всіх глин є
стійкість сполуки $H_2Al_2Si_2O_8$, що має назву "каолінове ядро".

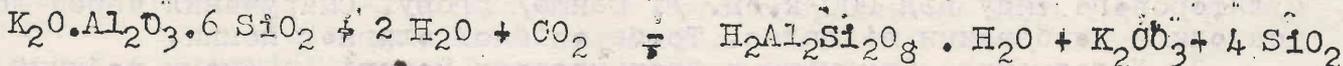
Найбільш розповсюдженими представниками алюмосилікатів є мінерали
групи скалинців:

До алюмосилікатів належать і інші групи мінералів, як група лейциту

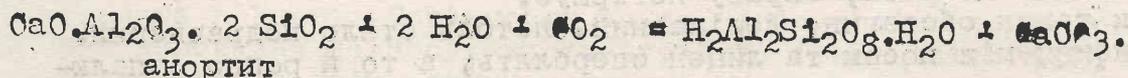
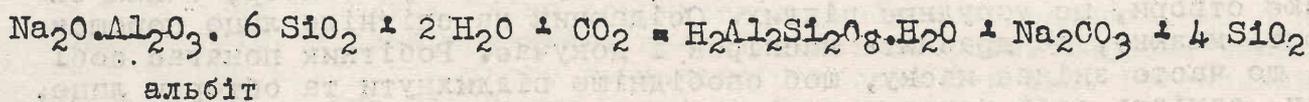
$K_2O \cdot Al_2O_3 \cdot 4 SiO_2$, група факеліту - $K_2O \cdot Al_2O_3 \cdot 2 SiO_2$ та лосняки. Під
впливом агентів звітрянання ці мінерали перетворюються на глини.

Процес каолінізації є процесом гідролізу складних силікатів.

ортоклаз

каолініт

Заміщення лугуватих металів на водень відбувається поступово. Спочатку створюються кислі солі /нпр. $\text{KH Al}_2\text{Si}_6\text{O}_{16}$ /. Також поступово відбувається процес виділення SiO_2

Аналогічні зміни відбуваються при звітрянні алюмосилікатів групи лейциту, факеліту, нефеліну, цеоліну та лосняків.

Отже, основний процес у звітрянні гірських порід, - це перетворення складних силікатів /типу скалинців переважно/ на глини дріюнокристалічні мінерали, зокрема каолінит. Утворення цих "глинних" мінералів відбувається не лише в процесі розкладу первісних силікатів, а й шляхом нової синтези кінцевих продуктів звітряння, як: SiO_2 , $\text{Fe}(\text{OH})_3$, $\text{Al}(\text{OH})_3$

Дипл. інж. Михайло КОС:

ТРИ ПРОБЛЕМИ БУДОВИ МОДЕРНИХ ДВОТАКТОВИХ ЕКСПЛЮЗІЙНИХ РУШІВ. /Авторове резюме/.

1. Гонкова вальниця на колінчастому валі.

Тому що камера колінчастого вала получена з циліндром переполокуючими каналами, вальницю не можна обильно смазувати, бо надмір оливи входить до простору спалювання, що є шкідливе і для економії і для доброї праці. Валкові вальниці європейського типу працюють добре при економному смазуванні, але вимагають складаних колінчастих валів, які є коштовні і даються складати і розкладати лише у фабриці. Американці стосують частіше дводільні гонки з іголками, які, на загал, щодо якості не дорівнюють валковим вальницям, але є практичніші у монтажу. Потрібна прецизія спричиняє високу ціну. Колінчастий вал є в цьому випадку нескладаний.

У своєму канадійському патенті число 588.342 автор подав розв'язок при помочі звичайної дешевої дводільної поховзної вальниці. Колінчастий вал, відлитий зі спеціального чавуну, закладає канал, якого один кінець діє в одній головній вальниці поховзного типу як ротаційний вентиль і переходить через колінчастий сторінь, в якому є заглиблення проведене до колінчастої вальниці. Цим каналом засисається мішанка повітря, бензини й оливи з карбуратора. Бензина парус, а олива, під впливом відосередньої сили, збирається у заглибленні і є викидана відосередньою силою до вальниці, яка смазує.

2. Втриск бензини.

Високе зужиття при двотактових моторах спричиняє не головно тим, що переподікування відбувається мішанкою повітря і бензини, якої частина виходить неспалена через випускні щілини.

Засадниче помпшення одержуємо, заступивши карбуратор помпкою, яка втрискує паливо до переполокуючого каналу після довшньої мертвої точки чим втрата палива є засадничо зменшена. Трудність спричинена малою потребою скількістю палива і високими оборотами. При нинішньому стані є помпками дизелевого типу циліндри від 350 к.см. поємности, акмуляторного типу від 200 к.см. /і менше/ вгору. Смазування через додаток оливи до бензини відпадає. Треба особної оливної помпи.

3. Холодження.

Трудніше у двотактовому моторі, в якому робучий циліндр раз на один оборот, особливо при холодженні повітрям. Алюмінієві циліндри, які проводять тепло 4 рази краще від чавуну, дали значне помпшення. Влиті і впрасовані чавунні або сталеві вклади натрапляють на труднощі переході тепла між чавуном і алюмінієм, побільшені різницею у сочинник

експансії.

Дуже добрі висліди дали алюмінієві циліндри, покриті знутри гальванічно тонкою /одна тисячна цаля/ версткою хрому, який дуже тісно в'яжеться з алюмінієм і має високу хемічну і механічну відпорність. Праця хромованих толоків в алюмінієвих циліндрах ще не достаточо просліджена.

Д-р Ярослав Богдан ДЕНЕГА-ПЕТРИШИН:

ВЛАСНІ АНТРОПОЛОГІЧНІ РОЗСЛІДИ НАД ГОЛОВНИМ ПОКАЖЧИКОМ УКРАЇНЦІВ.
/Авторове резюме/.

1/ Після перегляду дотеперішньої фахової літератури в ділянці антропометрії на Україні, з'окрема ж перегляду тих праць наших наукових попередників, які торкаються проблем головного покажчика /кефалічного індексу/ українців, ми подали в нашому викладі звіт результатів, які ми осягнули на основі власних антропометричних праць, переведених на українських головах.

2/ Розсліди переведено з доручення проф. Вадима Щербаківського на кількох тисячах наших людей, яких предки походили з різних околиць України.

3/ Методологічно ми застосували антропометричні середники, що їх поручає Рудольф Мартін, а також Теодор Моллізон. Треба підкреслити, що при обговоренні метод щодо помірив людських голів ми зайняли негативне становище до метричних засобів, що їх поручає Британська Асоціація, а це ізза нефахового підходу до справи зі сторони тієї Асоціації.

4/ У нашому викладі ми подали докладні результати наших помірив, висловлюючи їх числовими вартостями, які відносяться до головного покажчика наших людей різних околиць. На основі тих результатів ми могли підтвердити висловлену попередніми розслідниками думку, що чим далі на полудне, тим більше зближається головний покажчик українців до головного покажчика західних і полудневих слов'ян.

5/ З перегляду нашої головної табелі виходить недвозначно, що українці - це брахикефали. До цього зазначити б, що брахикефалія наших людей лежить у дуже специфічних границях. Підкреслюємо факт, що головний покажчик українців відрізняється від головного покажчика сусідніх народів, тобто москалів, поляків і білорусів. За пересічну вартість брахикефалії москалів приймається покажчик 82,3, а поляків 82,1, під час коли брахикефалія українців, коли брати пересічно, виражається числом покажчика вищого майже на дві цілі одиниці від покажчика двох згаданих народів. Знову ж, беручи на увагу головний покажчик білорусів і західних слов'ян, стверджуємо, що їхній головний покажчик наближається більше до гіпербрахикефалії, бо стоїть звичайно понад 85,0 і таким робом відрізняється в загальному від головного покажчика українців, який стоїть на більш ніж одну одиницю нижче в порівнянні до головного покажчика білорусів і західних слов'ян.

6/ Порівнюючи наші висновки з висновками праць Хв. Вовка і його школи, стверджуємо, що немає тут основних різниць. Незначні числові відхилення, які заходять між результатами Хв. Вовка і його школи з однієї сторони і нашими результатами з другої, треба приписати технічним чинникам.

7/ Підтверджуємо погляди і докази Вадима Щербаківського щодо круглоголовности українців і погоджуємось з його твердженням щодо тяглости тієї круглоголовности від неолітичної доби аж по нинішній день. Побажаним було б, щоб наступні генерації наших антропологів поширили базу розслідів над головним покажчиком українців в археологічному згл. історичному аспекті, виходячи від міркувань і науки Щербаківського.

8/ Висловлюємо домагання до всіх тих наших антропологів, які матимуть щастя жити і працювати в Україні, щоб вони проміряли ті черепи наших українських небіжчиків, які відкрито в Києві під час археологічних розкопів у тягу останніх десятиріч у нашій столиці, небіжчиків, які були жертвою нападу Батія на українську батьківщину біля половини 13-того сторіччя. Такі поміри причинились би до дальшого річового і наскрізь наукового становища з української сторони до поверховних тверджень москаля Пагодіна, до яких то тверджень гисловили були об'єктивну думку М. Грушевський і другі наші вчені з точки погляду історії, мови і літератури. Антропометричними працями в цьому напрямі ми змогли б одночасно заповнити одну з найбільших прогалин у ділянці української антропології.

Д-р Матей І. ГУТА:

ЗАМОВЛЮВАННЯ - ЛІКУВАЛЬНИЙ СПОСІБ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ МЕДИЦИНІ
/Авторове резюме/

І. Вступ.

Українська народна медицина -- це один із виявів народної культури. Замовлювання /шептань, заклинання/ грають у ній важливу роль. Вони часто бувають невід'ємною частиною різних лікувальних народних способів /нпр. фізичних, хемічних, фітотерапії, зоотерапії/, бо в противнім випадку, мовляв, "не pomoже". Важливим елементом у народній медицині, отже і в замовлюваннях, є віра.

У доісторичних, поганських часах, цей елемент мав характер віри в магічну силу, притаманну цілій природі. Народ природу оокожав і в її явищах убачав невидимі сили, з якими шукав контакту. Помостом ставали різні символи, витворені народною уявою, а в-парі з ними ритуали, церемоніальні обряди, що наближали до того "чогось надприроднього", що кермує світом і долею людини.

Добрі сили народ кликав собі на поміч, а злих проганяв.

Злі сили, злі духи, спричинювали різні недуги. З ними треба було боротися. Методи боротьби витворював нарід згідно з принципами давнього магічного світогляду. Не диво, що в них багато забобонних елементів, як нпр. віра у магічну силу слова, зору і відповідних рухів. Цими силами не була обдарована кожна людина. Мали їх одиниці, що творили особну касту т.зв. знахарів, чаклунів, волхвів, чарівників, дідів, баб і т.д.

Вони були мудрцями і мали велику повагу серед загалу, бо служили народові порадами, поміччю. Вони ж були в контакті з надприродньою силою і при її допомозі лікували недуги.

Після прийняття Христової віри змінявся поступенно світогляд народу, а в-парі з ним і характер елементів народної медицини. Віру в магічну силу заступила віра в Бога; живуцу нешарушену воду -- посвячена вода, зачаровані свічки -- посвячені свічки або хрести; на місце магічних слів, особливо сонця, місяця і звізд, уведено до замовлювань слова: Бог, Ісус Христос, Мати Божа та імена святих.

У цій останній редакції заховалися замовлювання-молитви аж до наших часів, що ними ще й тепер користуються знахарі нашого часу.

II. Замовлювання в практиці.

/Зразки текстів замовлювань проти різних недуг, практикованих у різних частинах України/.

Аналізуючи поодинокі тексти замовлювань, можна їх поділити на:

1. Імітативні /символічні/ з принципом: "Пост хок, ерго проптер хок" або "сімілія сімілібус";
2. Симпатичні /парціяльні/ з принципом: "парс про тото";
3. Аналогічні, що в них принцип подібності між способом викликування чару, чи дією ритуалу, а бажаним наслідком, грає основну роль.

Вже ці три роди замовлювань вказують на залишки т.зв. магічного світогляду наших прапредків.

III. Замовлювання - інтуїтивна народня психотерапія.

Замовлювання - це не тільки цікавий етнографічний матеріал, що відзеркалює нам частинно світогляд-духовість наших предків у давній давнині, але тех і вдячний матеріал для психологічної аналізи. Чи замовлювання безглуздий забобон, чи може криється в них певні позитивні вартості? На думку автора цих рядків, замовлювання мають у собі позитиви лікувального характеру.

Вихідною точкою, що веде до такого висновку, є наука про людську душу та конфронтація з нею замовлювань і ритуалів, що пов'язані з практичним приміненням їх у народній медицині.

Традиційна психологія, обмежуючись головню до пізнання, порівняльно говорячи, верхньої верстви людської душі-свідомості, не розкривала процесів, що впливали з глибинних її на шарувань. Модерна психологія, особливо теорії психоаналітичної школи /батьком її є З.Фройд/, розкрили нові горизонти. Крім процесів свідомості, відбуваються в душі дуже важливі процеси, що впливають з-поза її меж, зі сфери підсвідомості і несвідомості. Ці глибинні верстви душі, наснажені есенціяльними вітальними силами /"елян віталь"/, відіграють дуже важливу роль в житті людини. Гармонія між ними і свідомістю дає здорову людину, забурення ж веде до патологічних психосоматичних процесів.

На цім принципі розвинулась модерна психотерапія; одним із її піонерів був французький лікар Кюе /лікування патологічних процесів душі та реконструкція душевної гармонії, що давали гарні наслідки в елімінації навіть органічних недуг/, що побіч Фройда, став основоположником психотерапії при допомозі автосугестії.

Щоб дійти до висновку, що замовлювання є, свого рода, автосугестією і як такі, мають лікувальну силу, просимо дозволити присвятити дещо уваги цій проблемі шляхом короткої, в кількох пунктах, психоаналітичної екскурсії.

1. Підсвідомість і несвідомість - це резервуари пам'яті, згадок, спонинів, де кожне пережиття, враження від вчасного дитинства до хвилини смерти постійно акумулюються з найбільшою прецизією і перебувають не в стані інерції-спочинку, як нпр. награні тони на грамофоновій пластинці, а в стані вітальности, активности, що децидують про такий або інший характер нашої особовости. Їх сума - це саме людина, її "его", це феномен, складова частина зіндивідуалізованого генерального життя.

2. Підсвідомість і несвідомість - це тех резервуар сили, місце чуття, відчуттів, віри, що є знову ж імпульсивною силою - побудником життя. Вони - формуючий чинник перманентних вітальних процесів організму, це енергія, що веде свідомості бути активною.

3. Підсвідомість і несвідомість - це координатори, супервізори людського фізіологічного життя. Вони кермують обміном речовин, травленням, циркуляцією крові, працею легенів, серця, нирок і т.д. Людський організм - це не годинник-машина, що раз пущена в рух, перебуває в нім механічно. Всі процеси в організмі є кермовані глибинними надрами душі.

4. Свідомість - це передпокій глибших верств душі, випосажений вибраними силами під- і несвідомості, пристосованими до дій у світі, в нашому довкіллі.

5. Підсвідомість і несвідомість, - у противенстві до свідомости, - ніколи не сплять. Навпаки, вони все чуйні і то з посиленою напругою, тоді коли свідомість засинає.

6. Верстви душі /- "страта"-/, цебто свідомість, підсвідомість і несвідомість, є у постійному контакті, інтеракції. Вони взаємно себе доповнюють /але буває, що й поборюють себе, особливо, якщо йдеться про волю й інтелект/.

7. Генеза всіх процесів свідомости лежить у глибинних надрах душі і вони, раз увійшовши в сферу свідомости, як експонент, вертаються назад до місця генези і там перетворюються в елемент нашого справжнього глибинного "Я", в енергію, що опісля партиципує у визначуванні нашого духового і тілесного стану.

Якщо те свідоме, нпр. думки, здорові, добрі, тоді наше "Я" стає кращим, досконалішим. Якщо воно недобре, хворе, - наше "Я" терпить. Саме цей складний процес, трансформація нашої думки в життєвий елемент нашого "Я", називається автосугестією.

8. Жодна думка, запрезентована душі, не буде так довго зреалізована, як довго не акцептує її душа. Звідсіля випливає закон сугестії:

Кожна думка, що увійде до свідомости, яку сприйме підсвідомість чи несвідомість, перетворюється при допомозі цих останніх у реальність і таким чином стає перманентним елементом нашого життя.

Цей процес - це спонтанна автосугестія. Це й є закон, на основі якого наша душа, як цілість, постійно працює.

9. Сугестія, як окреслення вищенаведеного психічного процесу, у конкретному є тільки автосугестією. Те саме відноситься і до таких окреслень, як гетеросугестія, чи індуктивна сугестія згл. автосугестія. І одна і друга є тільки автосугестією.

Вже така побіжна аналіза душі, після ілюстрації замовлювання, з метою дійти до поняття автосугестії, мимоволі спрямовує нашу думку на питання:

Чи замовлювання - безглуздий забобон, чи може вони криють в собі справді якусь лікувальну силу?

На скромну думку автора, який, на жаль, на тему замовлювань у психоаналітичній навітленні не мав нагоди щонебудь читати і не знає, чи на цю тему появилася якась література, так в українській, як теж в інших йому доступних мовах, - замовлювання мали і ще тепер мають лікувальну силу, головно серед простолюддя. Воно в своїй непорочній щирості, без упередження і сумніву, згідно зі своєю внутрішньою настановою, що стоїть у повній гармонії з логікою, піддається цій курації з повною вірою в її успішність та з беззастережним довір'ям до знахарів.

Сама віра людини і непохитне бажання бути здоровим, навіть без замовлювальної церемонії, стає вже будуючим фактором, реставратором захитаного здоров'я. А що не кожна людина спроможна сама повернути собі внутрішню психічну гармонію, вона шукає помосту в других, у знахарів чи знахорок, народніх психотерапевтів-сугестіонерів. Вийде людина вдоволеною після такої курації, внутрішньо збудованою, душевно підкріпленою, тоді, якщо не запізно, якщо можлива ще реставрація дефекту в організмі, вона, замість піддаватись недузі, вийде з наї переможньо, здоровою, бо вітальні сили її душі, побуджені автосугестією, почнуть діяти і перемагати.

Сьогочасна модерна психотерапія, крім фізичних і хемічних засобів, з великим успіхом примінює автосугестію і тим чином рятує хворих від недуг та передчасної смерти.

Передумовою здорового тіла є здорова душа: "Менс сана ін корпоре санс". Мабуть інтуїтивно відчували це наші предки, і створили, за спонукою інстинкту самозбереження, систему лікування душі способом замовлювань та відповідних ритуалів. У них домінуючу роль відігравала колись віра в магичну силу слова, руху, ритуалу, а після прийняття християнства, віра в

Божу поміч, що рятувала захитане здоров'я від передчасного упадку.
 На нашу думку, не буде поресадкою ствердити, що в замовлюваннях, як в однім із способів народного лікування, є підстави вбачати зародки психотерапії, що її, з сьогоднішньої точки погляду, можемо назвати примітивно-інтуїтивною народною психотерапією, нанизаною часто і безглуздими забобонами, як залишками прадавнього поганського світосприймання.

X
 xxx
 xxxxxx

В. Доповіді на Історично-філософічній Секції.

о.проф.д-р Іриней НАЗАРКО ЧСВВ:

НОВІ ПОГЛЯДИ НА ХРИЩЕННЯ РУСИ.

/Авторове резюме/.

Доповідь о. Назарка була конденсацією одного розділу його докторської тези п.н. "Св. Володимир Великий - Володар і Христитель Руси". Свій виклад доповідач почав з критичної аналізи дотичних уступів "Початкового Літопису", що їх відкинув як пізнішу вставку грецьких інтерполяторів. Доповідач оперся натомість на більше критичних джерелах, головню ж на Якова Мниха "Житіє блаженнаго Володимера", його ж "Похвала князю Руському Володимеру", митрополита Іларіона "Слово о законі і благодати", а з чужосторонніх джерел на хроніці Яхії Антіохійського "Добре намисто". На основі праць таких істориків, як барон Розен, барон Таубе, Голубинській, Бавмгартен, Приселков, а з новіших Ковалевській, Карташев, Амманн, Томашівський, Чубатий, Полонська, Коструба, Прицак, Лужницький, Ісаїв і ін., доповідач справив деякі досі хибні погляди на самі обставини хрищення руського народу і ствердив на підставі нових дослідів що масове хрищення відбулося не в Дніпрі і не на Хрещатику, але в гирлі ріки Почайни там, де вона вдивається в Дніпро. - Хоч літописець роком охрищення киян уважає 988-ий рік, то одначе доповідач стверджує на підставі грецьких джерел, що цього року прийняти не можна, бо Володимир щойно 989 р. здобув Корсунь, а потім ще відбувалося приготування народу до хрищення. Отже само охрищення народу могло відбутися щойно в літі 990 року.

У факті охрищення Руси найважливіше є те питання: Звідки Володимир узяв священників, потрібних до приготування й охрищення цілого народу? З цим питанням деякі вчені в'яжуть консеквентно питання про походження першої церковної єрархії на Русі. - Доповідач стверджує, що в науці існують кілька теорій про походження руського християнства, чи радше про заведення церковної організації на Русі. Перша - це теорія римська. Вона твердить, що Володимир за намовою Олафа Тригвассона охристився в латинському обряді, а христив його єпископ Олафа - Павло. Вслід за тим і єрархію взяв Володимир безпосередньо з Риму. Приклонниками цієї теорії є: Бавмгартен, Данцас, Жюжі, а з українців Коробка. Однак ця теорія найменше поширена, бо й найменше правдоподібна.

Друга теорія, що її можна б назвати традиційною, - це теорія византійська. Вона вважає, що Володимир охристився в Корсуні, а церковну єрархію взяв з Візантії. Так думають: Голубинській, Булгаков, Карамзин, Грушевський і б. ін. Ця теорія щораз більше втрачає своє значення, а до голосу приходять -

Третя теорія - болгарська, яка каже, що Володимир сам охристився в Русі, а єрархію взяв з Болгарії, яка мала тоді окремих від Візантії незалежний патріархат в Охриді. Перший видвигнув цю теорію московський учений М. Приселков і сьогодні ця гіпотеза може бути признана за вповні підтверджену. Гіпотеза Приселкова назрівала в Абрагама, бентежила Пархоменка, а вкінці ясно й повно скристалізувалася в Томашівського. Сьогодні правдоподібною вважають її: Амманн, Федотов, Шмурло, Холмський і ін. а певно признають її: Бахрушин, Пресняков, Чубатий, Коструба, Ісаїв і багато інших.

Щоби цю теорію ще стисліше спрецизувати й посунути крок уперед, прелегент додає до неї як її доповнення ще одну наскрізь свою теорію т.зв. македонську, взявши до уваги ось такі моменти:

1/ Місто Солунь, з якого походили слов'янські свв. Кирило і Методій лежить на території етнічній і мовній македонській, а не на болгарській чи сербській.

2/ Македонська мова, що на неї Кирило і Методій переклали св. Письмо й богослужбні книги, це не діалект болгарської, чи сербської мови, але це самостійна слов'янська мова. Так думають такі видатні сучасні філологи, як Дільс, Кульбакин, Лось, Рудницький, Вайян і ін. Остаточно можна б говорити про солунський діалект македонської мови.

3/ Найстарший слов'янський переклад Апокаліпси знайдено саме в Охриді і то в македонській мові.

4/ Охрида, що з неї Русь прийняла християнство і першу єрархію, не була з Болгарією ні в зв'язку територіальним, бо лежить на заході Македонії, ні в зв'язку духовім, бо була під впливом сусідньої Західної Церкви, а не Східної.

Доповідач згадує ще коротко про методіївське християнство, про можливість перехрищення Руси і про хорезмієвську теорію, але кінчає свою доповідь висновком, що Русь прийняла християнство з Болгарії, а точніше кахучи, - з її македонської області.

Д-р Микола АНДРУСЯК:

ВИБРАНІ ПРОБЛЕМИ З ІСТОРІЇ КНЯЖОЇ УКРАЇНИ.

/Авторове резюме/.

В першій частині автор справляє помилки в статтях О. Оглоблина і Н. Полонської-Василенкової в "Енциклопедії Українознавства". Слов'янські племена в Східній Європі поселялися не між ріками, але над ріками. Причина походу Ярослава Мудрого на Царгород у 1043 році була династична. Вияснює династичні відносини в поодиноких князівствах після Ярослава Мудрого, проблему "татарських людей", назву "Мала Русь", роль останнього галицько-волинського князя місцевого княжого походження - Дмитра Детька, оснування і знесення першої галицької митрополії в першій половині XIV. ст., холмських князів з 3-ої четвертини XIV. ст. - Данила і Юрія, нащадків Мстислава Даниловича, боротьбу за за галицько-волинські землі в XIV. ст. між Польщею й Угорщиною при участі волохів з одного боку та Литвою з другого боку, історію київського князівства в XIII-XIV. ст., спроби відновлення київської митрополії в 1353 році, проблему окупації Києва Литвою в 1362 році та "тяглих людей" у Великому Князівстві Литовському.

В другій частині подає автор свої зауваги до доповіді проф. д-ра Ярослава Рудницького п.н. "Етимологія і псевдологія назви "Україна"" на I-ій Науковій Конференції Канадійського Відділу НТШ; він навів цитати з писань Рудницького, які характеризують його як ономаста та виказують, як він сторонничо навітлює думки інших авторів у своїй доповіді /М.Андрусяка, П. Ковалева/, та невірною окреслює становище до Грондського істориків Грушевського, Д. Дорошенка і Крип'якевича.

Проф. д-р Євген ВЕРТИПОРОХ:

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФАРМАЦІЇ.

/Автороге резюме/.

На Західніх Українських Землях було за часів Австрії і Польщі лише кілька українців-аптекарів. Аптеки були в руках жидів і поляків, а влада не допускала українців до відкриття аптек. Вправді декілька українців студіювали за Польщі фармацію в Кракові і Познані, але вони були змушені працювати на західніх польських землях. Після окупації Галичини більшовиками, всі аптеки удержавлено, а аптекарі стали працівниками. Після приходу до Галичини німців у 1941 р., аптеки остались державними, тільки їх видержавлювано фармацевтам-аптекарям. Тоді то було около 40-45 % аптек в Галичині в українських руках, а решта в польських. Вже за більшовиків вписувалась українська молодь масово на університет і техніку, з метою студіювати фахи, на які за Польщі трудно, або й неможливо, було дістатись. /Медицина, фармація, ветеринарія, технічні фахи/. Після приходу німців дався відчутти брак фахівців і тому нова влада, за стараннями бл.п. проф. д-ра М. Панчишина, дозволила відкрити у Львові т.зв. Інститути, що їх опісля перейменовано на фахові курси, як медичний, фармацевтичний і інші. Фармація мала 6-семестральне навчання /як на німецьких університетах/. Обов'язувала тех 2-річна практика в аптеці. До липня 1944 р. на фармації, де автор був професором хемії загальної і фармацевтичної і сповняв функції декана, закінчило студії 187 українців і 85 поляків. Через воєнну хуртовину не вдалось закінчити 6-ий семестер 35-ти студентам. Після розгрому Німеччини /1945/ майже всі українські фармацевти працювали в аптеках УНРРА, а потім ІРО, до виїзду за океан. На весну 1946 р. відкрито УНРРА-Університет в Мюнхені в Дойчес Музеум, де автора покликано на професора хемії на Медичнім Факультеті і де він викладав тех фармацевтичну хемію. Старанням студентів і тодішнього асистента інж. Бориса Рудика збудовано хемічну лабораторію на 72 місця з комплетним улаштуванням. Студіювало там 650 українців-студентів /40 %/, в професорському складі було 18 % українців. Однак навчання не тривало довго, бо вже 19. січня 1947 р. ген. Л.Клей віддав Дойчес Музеум німцям, а УНРРА зарядила перенесення університету до Лютпольдкасерне. Сенат університету на це не погодився, і тоді УНРРА при допомозі своєї поліції, 20. лютого 1947 р., забираючи своє майно, забрала весь маєток університету. Німці дозволили лишитись університетові в одному крилі будинку для зліквідовання справ.

В тім часі студенти фармації, медицини і біології, що студіювали на УНРРА-університеті, звернулись, за посередництвом інж. Б. Рудика, до автора, щоб рятувати студентів і відкрити фармацію. Після пертракцій з Сенатом і Ректором УТГІ, проф. Доманицьким, прийнято фармацію, як Відділ Інженерійного Факультету з осідком у Мюнхені. /Засідання Сенату 1. березня 1947 р./. Конечну лабораторію погодився віддати тодішній ректор УНРРА-Університету д-р Крумінс і ліквідаційна комісія, на відповідальність автора, для ужиткування фармації УТГІ. /Одиною вимогою було, щоб фармація УТГІ приймала на студії 6 студентів Університету УНРРА не-українців/. Лабораторію приміщено у великій просторій пивниці на Фюріхшупе в Рамерсдорфі в Мюнхені і при кінці травня була вона готова до ужитку. З початком червня 1947 р. розпочато виклади на I, II і IV семестрі, а ректор Доманицький перевів святочно першу іматрикуляцію.

Записалось тоді на I. сем.: 65 студентів /59 українців і 6 чужих, в тім 32 жінки і 33 чоловіки/, на II. семестр /з I.сем. УНРРА-університету/ - 46 студентів /36 українців і 10 чужих, в тім 36 жінок і 10 чоловіків/, на IV. семестр /з III. сем. УНРРА-університету/ - 116 студентів /97 українців і 19 чужинців, в тім 59 жінок і 57 чоловіків/. Разом

--- 227 студентів: 192 українці /85 %/ і 35 чужинців /15 %/, в тім 127 жінок і 100 чоловіків.

Зараз побіч лабораторії була студентська харчівня КоДУС-у. На студії фармації приймають тех студентів хемії і медицини, бо на німецькі університети /літо 1947/ не всі могли дістатись, головно на початкові семестри. Лабораторія фармації УТГІ була тоді одинокою добре улаштованою лабораторією.

Програма навчання була така, як на німецькім університеті, з тим, що додано українознавство, чужі мови /німецьку, англійську/, як тех до які предмети /мінералогію, зоологію, паразитологію, анатомію, фізіологію, мікробіологію, косметичну хемію/. Достосовувались до УТГІ, впроваджено дипломові праці і їх оборону.

Фармацевтичний Відділ перетворено на фармацевтичний факультет /ухвала Професорської Ради УТГІ з 26. і 27. вересня 1948 р./ . Автор був, від початку заснування фармації до свого від'їзду до Канади /жовтень 1948/, її деканом. Вакад. році 1947/48 на зимовому семестрі було записано 213 студентів, яких число потім скоро маліло, внаслідок еміграції. З усіх факультетів УТГІ ще досі чинна одинока фармація в Мюнхоні.

До тепер закінчили студії на фармації УТГІ 110 студентів, які дістали титул магістра фармації. Першим доктором фармації був мгр. Логінський.

На факультеті було на зимовому семестрі 1948 р.: 6 професорів, 4 доценти, 6 лекторів і 6 асистентів. Деканом був автор цих рядків. Майже всі з професорського та лекторського складу перебувають тепер в США. В Канаді є: проф. д-р Євген Вертипорох, інж. Леоніда Вертипорох, інж. Б. Рудик. В Аргентині - мгр. Буката, в Австралії - мгр. Якубовський.

Учбові пляни фармації УТГІ були ідентичні з чотирьохрічними студіями в Канаді, США, б. Польщі.

/Доповідь появилась в "Гомоні України" в Торонті, Онт., в чч.: 40, 41, 42 і 43 за 1951 рік/.

Ред. Анатоль КУРДИДИК:

П'ЯТЬ РОКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЙНОЇ ПРЕСИ /1945 - 50/.

/Авторове резюме/.

Не маємо на сьогодні нічого для огляду української преси. Передруковано твори Аркадія Животка: "Нарис історії української преси" та підручник "Структура часопису". Цей передрук зладив Український Технічно-Господарський Інститут у програмі заочних студій. Відділ Інформації ЦПУЕ-УЦДК у Франкфурті дав 70 примірників "До історії української еміграційної преси" в 1948 році.

В роках другої світової війни виходив цілий ряд українських періодиків у Німеччині й Австрії. "Український Вісник" з Берліну появился в 1935 р. Коло нього виріс ряд тижневиків в-парі з приходом українських робітників до райху: "Вісті", "Українець", "Земля", "Дозвілля", "Будівництво", "Нова Доба", "Український Доброволець", "За Україну". До них дійшли евакуйовані з Кракова до Відня щоденні "Краківські Вісті". Виходило ще й кілька студентських органів та орган Галицької Дивізії "До Перемоги". Цю пресу доповнював тижневик "Наступ", двотижневик "Українська Дійсність" і місячник "Проблем". Найцікавішим був місячник "Україна" в таборі Вустрав коло Берліну, що його редагував Іван Жила. Існували ще нелегальні органи ОУН. Всі згадані повище органи зникли в перших місяцях 1945 р., а найбільш життєздатними виявились органи ОУН.

З появою таборів ДП з'явились щоденні бюлетені та місячники. В половині 1945 р. формується осередки: Авґсбург, Ульм, Мюнхен, Регенсбург, Фурт, Гайденау, Ганновер, Корнберг, Інсбрук і ін. В осени того року по-

встає "Наше Життя", "Час", "Останні Новини", "Слово", "Українські Вісті". Явилась повинь політичної "преси" і макулатури.

В 1946 р. відбувся у Швайнфурті 3'їзд Українських Журналістів. Такий же 3'їзд в Ульмі дав початок Спільці Українських Журналістів. Заходами Ліги Українських Політичних В'язнів повстала "Українська Трибуна".

Другий 3'їзд СУЖ-у /липень, Етлінґен/ поставив першим завданням зв'язок з чужинцями. Почались видання Української Пресової Служби в чужих мовах. В той час повстали найкращі наші публікації: "Українське Мистецтво", "Арка", "Вежі", "Похід", "Літаври". Одинокий ілюстрований журнал "Пу-Гу", збірники МУР-у, Кооперативно-господарське життя, гумористичні "Комар-Іжак" та "Лис Микита", релігійна преса, "Пластун", крім того спеціальні пресові органи: "Торгівля і Промисл", "Технічні Вісті", "Наша Мова", "Громадянка" та підпільна преса - припадають на той час.

1948 р. почала преса завмирати, бо грошева реформа та еміграція з океан зменшували кількість читачів. Залишились "Українські Вісті", "Українська Трибуна", "Неділя", "Час". 1949 р. перестала виходити "Трибуна".

На початок 1950 р. зареєстрованих було 274 українські періодики, що в різних часах появлялись у Німеччині в 1945-50 рр.

1951 рік дає в Німеччині та Австрії 14 органів української преси. Поза Німеччиною і Австрією появляється у тому році 23 українські часописи, з того 7 у Франції, 7 в Англії, 7 у Бельгії, 1 в Іспанії, 1 у Швейцарії. Поза Європою: 24 періодики в США, 34 в Канаді, 4 в Бразилії, 6 в Аргентині, 3 в Австралії.

Наше еміграційне життя розподілене на різні табори, то й преса проявляє різні напрямки. Замітне явище, що дві третини пресових органів українців по цей бік залізної заслони віддані ідеї оборони батьківщини.

Г. Доповіді на Філологічній Секції.

Проф. д-р Ярослав Б. РУДНИЦЬКИЙ:

НАЗВА "ВОЛИНЬ" В АЛБЕРТІ. /Авторове резюме/.

Ця доповідь - доповнення авторової праці про "Канадійські місцеві назви українського походження" /УВАН, Вінніпег, 1951/ назвою школи й околиці "Волинь" в Алберті, що її вилишено було в згаданій праці.

Доповідь складається з двох частин. У першій автор локалізує цю назву в своїй класифікаційній схемі американсько-канадійських назв і влічує її в групу т.зв. п е р е м і щ е н и х /трансплясованих/ місцевих назв, як напр. Україна в Манітобі й ін. провінціях, Буковина в Алберті, тощо.

В другій частині доповіді подано етимологію назви. На думку автора корінь тієї назви в'яжеться з звуковими комплексами вол-/вел- із основною значеневою сферою: "воля". В зв'язку з цим назва Волинь/Велинь визначала первісно "місце, де велють щось робити, місце волі начальника роду", отже щось у роді сучасної столиці, чи головної квартири. Найправдоподібніше, старе городище Велинь/Волинь було осередком, столицею для декількох городищ і цілої околиці, можливо, що воно було якийсь час головним осередком начальника роду та його дружини і звідсіля він видавав накази сусіднім родам. Визначніша роль первісного городища Волинь/Велинь у даному середовищі засвідчена посередньо й накиненням назви на докільні племена /Волиняне - Велиняне/ та врешті на всю країну, теперішню Волинь.

/В цілому доповідь була видрукувана в "Нашій Меті", Торонто, чч. 5-7 за 1952 р. Про старокрасву назву "Волинь" надруковано студії автора

в збірнику "Волинознавство" ч. I., Вінніпег 1952, стор. 11-24, та в окремій праці: "Назви Галичина й Волинь" /УВАН, Вінніпег 1952, стор. 17-32/.

Д-р Константин ВІДА:

СПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ ХРОНОЛОГІЇ.

/Авторове резюме/.

В хронології української літератури помітні недостачі. Це відноситься передусім до нашої літератури новіших часів. Численні літературні події не зафіксовані точними датами, або та сама літературна подія стоїть звичайно в різних студіях під іншою датою. В цьому відношенні яркий приклад становить розбіжність у датуванні часу народження Лесі Українки.

Одна з причин відсутності точного хронологічного усталення літературних подій це існування на українських землях двох різних календарних стилів. Вживання різних назв тих самих місяців, інших в Галичині та інших на Придніпрянщині теж залишило від'ємний слід в українській літературній хронології. Згідно з постулятом наукової точності треба відмежовувати дати старого календарного стилю від дат нового стилю. При перерахуванні зі старого стилю на новий треба мати на увазі точну часову різницю між Юліанським та Григоріанським календарем.

Взір і методу праці над усталенням хронології подій залишив в українській науці М. Грушевський, що перший з істориків усталив хронологію Галицько-волинського літопису. /Саме 50 років минає від появи праці Грушевського/.

Доповнення та усталення нашої літературної хронології - це одне із завдань української науки. Увага наших інтелектуальних кругів до цієї справи усуне багато помилок та виповнить численні недоліки.

Проф. Євген ОНАЦЬКИЙ /Аргентина/:

а/ ПЕРЕДМОВА ДО ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ОБРЯДІВ, ВІРУВАНЬ, СИМВОЛІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Національна символіка відбиває все духове життя нації. Український нарід має за собою тисячелітнє життя історичне та довгий період передісторичного. В тому часі свого існування українці думали та вірили. Думали, намагались зрозуміти свою роль й місце у світі, взаємовідношення людей у суспільстві та всього живого у всесвіті. Вірили, що поза світом видимих істот та матеріяльних речей існує ще й інший світ вищих невидимих сил, які мають владу над світом людей і керують ним по своїй волі та впадоби.

Символи, цебто конкретні образи абстрактних ідей, вищих невидимих сил та світових взаємовідношень, з'явилися як наслідок думання та віри тисячеліть. Дізнавали вони змін під впливом не лиш власного духового зросту та логічного розвитку ідей, а й чужих народів. Із світогляду доанімістичного перейшов наш нарід до анімістичного, чи демонічного. Не затримуючись довго на поганському антропоморфізмі, прийняв він християнство. Кожна із тих стадій залишила свої символи, що поволі ставали незрозумілими самому народові та інколи дістають ім'я "дурних забобонів".

В тих залишках давніх вірувань є ключ до світогляду та всього духового життя наших предків.

В глибинах української народної духовости, що виявляються іноді в забобонах, є незрівняні скарби поезії, непереможна прага за пізнанням вищої правди та глибоко містичне і релігійне життя.

Деякі зразки:

В е р б а - це символ:

- 1/ предвічного всесвітнього дерева, поетичний образ роду,
- 2/ матері та замужньої жінки, 3/ зажуреної дівчини,
- 4/ суму взагалі,
- 5/ неба, що тримає на собі сонце,
- 6/ самого сонця, 7/ високости, 8/ швидкого росту,
- 9/ свята верба - охорона від нечистої сили,
- 10/ здоров'я, 11/ неплідности,
- 12/ незаконного кохання, або й розпусного життя,
- 13/ суха верба - місце побуту нечистого,
- 14/ золота верба - вдячність, любов.

М а г і я . Звичаї й обряди українського народу виникли й розвинулися на підложці вірування в силу магії. Магія - мистецтво панування над таємничими силами природи та життя. Принципи її полягають в тому, що подібне впливає на подібне. Маємо дві форми магії: імітативну або символічну та симпатичну або парціяльну, тому що асоціація двох з'явищ відбувається або по схожості або по сумежності.

Віра людини в магичні дії ґрунтується не лиш на раціональному, а й на ірраціональному підложці. В них вірять тому, що вони таємничі і являються відгуком понадприроднього, таємничого світу.

/Друковано: "Наша Мета", Торонто, чч. 37, 38, 39, 40, 41, 42, 45 і 46 за 1951 рік/.

6/ ПІВЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ НАРОДНІЙ СИМВОЛІЦІ ТА ВІРУВАННЯХ.

Блискуче оперення, гордовита постава, вкоронована голова, лицарські шпори на ногах, та поруч цього - психічні прикмети: войовничість, завзятість, чуйність до змін погоди й особливо вміння розрізняти час та віщувати прихід дня і сонячного світла, - є відповіддю, чому півень займає помітне місце в українській символіці та віруваннях, де виступає в першу чергу як символ світла і сонця.

Для християнської Церкви півень робиться символом Христа, що сповіщає прихід Нового Дня; як півень розганяє своїм співом тьму ночі, так Христос розганяє демонів п'яними і злом. У віруваннях переходить сила Христа на півня, - півень розганяє демонів, припиняє всякий чин нечистої сили.

Поширені були в нас ворожіння з півнем - про гостей, про женихів, про урожай.

Є рівнож в наших приповідках півень символом окремого, власного хазяйства. З найдавніших часів виступає він в українській обрядовості як жертва, що має порятувати господарство. Вбивано півнів як жертву богам, щоб здобути їх ласку. Така жертва відбувалася в часі весілля, в випадках хворіб, при закладах хати.

Вислів "підпустити червоного півня" означає в нас підпалення. Бо червоний півень був жертвою погнєві, білий - богам світла, а чорний - богам темряви і смерті.

Проф. д-р Кость КИСІЛЕВСЬКИЙ:

ЛЕКСИКАЛЬНЕ БАГАТСТВО НАДПРУТСЬКОГО ГОВОРУ.

/Авторове резюме/.

Надпрутський говір тягнеться здовж середнього Прута від околиць Делятина до околиць Могильова. В ньому розрізняю два гнізда, а саме західньо- та східньо-надпрутське. Перше зосереджене в околиці Делятин-Коломия, друге на лінії Снятин-Кіцмань. Перше ґравітує до Наддністров'я, друге до Гуцульщини, або надчеремоського говору. Тому надпрутський говір є посередньою ланкою між гуцульським та наддністрянським говорами.

Дослідження робив я кілька років та експедиційно в 1940 р. Проїшов заселені пункти та нав'язав з північчю, сходом і півднем. Манускрипт читав я частинно, а саме про фонетичні особливості, на з'їзді діалектологів у Києві в 1941 р. і зложив його в архіві НТШ для Філологічного Збірника /1947 р./.

В доповіді використано маленьку частину рукопису, а саме тільки лексикальні особливості з розділу: "Сім'я-рід-фамілія" та з розділу "Весільні дії". Лексика цих розділів показує, що між східнім і західнім гніздами існують тонкі різниці, які синкретизуються /сплутуються/ на межі; проведено її від Пістиня через Микитинці, Дебеславці, Залуче над Прутом, Трійцю, Назірну, Гвоздець, Городенку. Надпрутський говір виявляє в лексичі, подібно як у інших частинах системи, поважне число архаїзмів, про які тут є натяки: напр. дьіпер, зовицьє, свість, свекор, свекра, свекруха, свѣтилка, свѣтїука, кнѣзь, кнѣгїньє, жених, короугай, дивун, ладкати, рѣдити, гїльце, хлїп прошчєвий, завивайло, поуньєчка, тощо.

Інк. Антін ІВАХНЮК:

ХОРВАТИ Й УКРАЇНЦІ.

/До українсько-хорватських взаємин/.

/Авторове резюме/.

У своїй довідці А. Івахнюк спиняється на маловідомому відтинкові українських взаємин з південно-слов'янськими народами, головно з хорватами. Стверджуючи слабу поінформованість про себе обидвох народів, вказує на причини такого стану. Хоч у межах Югославії жило до 45 тисяч українців, давніх поселенців /у Бачці, Сріємі, Боснії та Славонії/, навіть добре зорганізованих /напр. бачванці/, все таки українська справа не вишла назагал поза межі українських колоній. Допіро з приїздом воєнної та післявоєнної еміґрації /1914-1920 рр./, а головно наплив у 30-тих роках студентської молоді до Югославії на студії, були наладані ширші та тісніші взаємини між українцями та хорватами.

У довідці з'ясовані ці взаємини на культурному та політичному полі. Подані деякі імена наших хорватських приятелів у минулому та сучасному, як поет А.Харамбашіч, письменники М.Будак і С.Гашпаровіч, журналісти та публіцисти д-р І.Есіх і проф. М.Бошняк, хорватський митрополит А.Степінац і численні інші, а з українців брали живу участь у взаєминах пок. Владика Кир Діонісій Нярадий, далі о. Г.Костельник, В.Войтанівський, поет і ред. Б.Кравців, маляр Я.Гніздовський і багато інших.

Докладніше з'ясована теж політично-пропагандивна праця українців у Югославії, а головно між хорватами, як теж щире та прихильне наставлення останніх до українців, зокрема за час їх короткої державности 1941-45.

У довідці подані різні українські установи, що існували в Югославії, зокрема в Хорватії, як Просвіта, студентські товариства, Українське Представництво тощо.

Автор відмічує, що українська наука досі майже не цікавилась пі- денно-слов'янськими народами. Це видима шкода, бо там можна знайти во- лики цінності для нашої науки, і поготів для мови та етнографії.

Управа К.В. НТШ повідомляє, що на осінь ц. р.

запланована III-тя НАУКОВА КОНФЕ-

РЕНЦІЯ.

Просимо Вельмишановних Членів завчасу підготов-

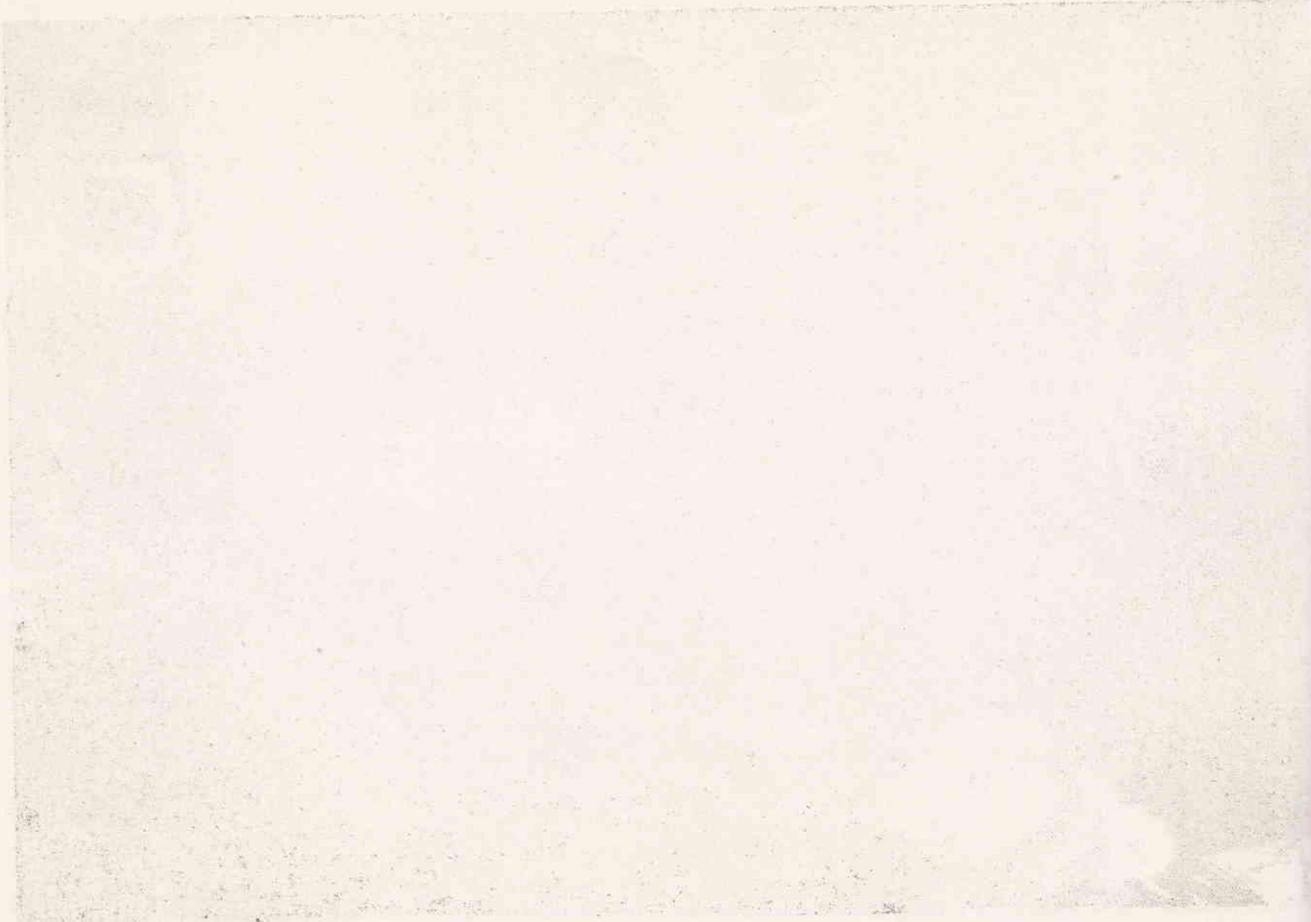
ляти доповіді, щоб опісля могли їх переслати Упра-

ві, найдалі до 15 серпня 1952 р.

II. Наукова Конференція
К. Відділу НТШ, 2 і 3 вересня 1951 р. в Торонті, в залі "Дому Просвіти",
140 Бетирст Ст.

1870

1870

Ф Р А Н К І В С Ъ К А С Е С І Я

ФРАНКІВСЬКА СЕСІЯ відбулась 25. листопада 1951 р. в залі "Дому Прогресу" в Торонті, 140 Бетирст Ст., год. 5-та пополудні, зі слідуючою програмою:

1. ВІДКРИТТЯ - Проф. д-р Євген Вертипорох.
2. Вступне слово: ЖИТТЯ І ПРАЦЯ ІВАНА ФРАНКА - Д-р Іван Велигорський.
3. ІВАН ФРАНКО ЯК ЕТНОГРАФ - Проф. д-р Зенон Кузеля.
4. ЗАСЛУГИ ІВАНА ФРАНКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І НАУКИ - Володимир Дорошенко.
5. ІВАН ФРАНКО ЯК УЧЕНИЙ - Д-р Василь Лев.
6. ПРОБЛЕМА ПОКОЛІНЬ В ПОЕМІ "МОЙСЕЙ" ІВАНА ФРАНКА - Д-р Іван Велигорський.
7. ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО та закриття Сесії - Д-р Іван Велигорський.

х
xxx

Резюме доповідей.

Д-р Іван ВЕЛИГОРСЬКИЙ:

ЖИТТЯ І ПРАЦЯ ІВАНА ФРАНКА.
/Вступне слово. - Авторове резюме/.

Дня 28.5.1951. минуло 35 літ від смерті І. Франка.

Франко - це Великий Каменяр і геній української нації, що всю свою силу і знання віддав ідеї визволення українського народу. Франко працював "в поті чола" і не зневірявся, хоч мусів переборювати багато перешкод, збоку своїх і чужих. Від ранньої молодости аж до останньої години свого трудячого життя він не кидав праці для народу. Франко - це перш-усього великий поет, а головно лірик /"Зів'яле листя"/. Найбільший його поетичний твір - це поема "Мойсей", найкращий твір Франка. Франко і повістяр, до свої повісті присвятив долі робітників нафтового басейну в Бориславі. Франко - це теж учений, піонер на кожній ділянці української науки. А дальше: Франко і літературний критик, і драматург, і невсипуций перекладач, і редактор, і видавець, і рецензент. Але Франко теж і громадський діяч, що брав дуже активну участь у громадському житті, організуючи партії, промовляючи на політичних вічах і кандидуючи на посла до галицького сейму. Хоча серед дуже невідрадних громадських відносин працював Франко, але суспільну працю ставив понад усе і не дбав ані про славу, ані про матеріальні добра, тільки горів ідеєю, щоб ріс і розвивався український народ. Франко, як неповторний учитель, полишив нам тверду і ясну науку, як дійти нам до нашої найвищої мети - самостійної України.

Проф. д-р Зенон КУЗЕЛЯ:

ІВАН ФРАНКО ЯК ЕТНОГРАФ.

Діапазон Франкових наукових зацікавлень дуже широкий. Сучасна йому дійсність українського народу змушувала його займатись і ділянками, що лежали й далше його сфери ближчих зацікавлень.

Досягнення на полі історії письменства прислонюють свою вагою працю в ділянці етнографії, що була потребою його чуйної душі.

Його відношення до розслідув народнього життя і народньої культури слідне у всіх його наукових працях, в поезіях і новелях.

Як фолклорист, пізнавав він свій предмет у терені. Місяцями бував у рідному селі та в гостинних домах українських етнографів. Виїздив на Східні Українські Землі, щоби безпосередньо зазнайомитись із життям та побутом. Ходив "між люди", щоби говорити та обсервувати предмети народньої культури. Мавчи феноменальну пам'ять, не любив робити багато записок. Робив виписки із метрик.

Був він предтечею студій над ономастиком. Як знаменитий рибалка, дав номенклатуру риб.

Мав добру музичну пам'ять. Переспівав Миколі Лисенкові низку галицьких пісень до його композицій. Зокрема дуже цікавився колядками і щедрівками. Дав критичні праці над текстами народніх пісень. Його "Студії над народніми піснями" /Львів, 1913/ - це єдина у нас праця, що є в-одночас філологічна, історично-генетична і порівняльна.

Постійно цікавився мандрівними мотивами в студіях над казками, легендами, апокрифами. Дав світовій науці 6-ти томову працю, пояснюючи наші пословиці та приповідки, із вказанням на посвоячення теж у других народів.

Досліджував народне будівництво, типологію хат, народне приладдя та мистецтво. Не чужі йому студії над народньою медициною та економікою.

/Друковано в "Гомоні України", Торонто, чч. 22 і 23 в 1952 р./.

Володимир ДОРОШЕНКО:

ЗАСЛУГИ ІВАНА ФРАНКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ Й НАУКИ.
/Автороге резюме/.

Вказавши на потребу заснування окремого Громадського Комітету для належного відсвяткування недалеких важливих роковин Івана Франка, — столітньої річниці його народження і сороклітньої смерті, автор робить далі короткий підсумок того, що досі зроблено для вивчення життя і творчості великого Камоняра Західньої України, зазначаючи, що ще треба би зробити на цьому полі. Після цього вступу коротко, але основно, точка за точкою, відмічає, що зробив Франко на полі української поезії, белетристики й драми, оригінальної і перекладної, зокрема підносячи його величезні заслуги як перекладача, що знайомив українське громадянство з літературною творчістю мало не всього культурного світу, від класичної старовини до найновішого часу, та збагатив українську поезію численними, до нього новживаними родами віршування, а також його неменш вікомні заслуги для дитячої літератури, де він був властиво першим у нас піонером цього роду творчості; обговорює його діяльність, як критика і публіциста, а також як редактора, що допоміг багатьом молодшим письменникам вийти в люди; потім довше спиняється на праці Франка в різних ділянках науки: в історії України й чужинній, в українській філології, етнографії, економії й соціології, тощо, де він, крім сили-силенної оригінальних розвідок, нарисів, статей, заміток і матеріалів, полишив нам безліч дуже цінних рецензій. Короткою характеристикою Франка, як полум'яного громадського діяча, а zarazом незвичайно скромної людини, закінчує дир. В. Дорошенко свою доповідь.

Проф. д-р Василь ЛЕВ:

ІВАН ФРАНКО ЯК УЧЕНИЙ.
/Автороге резюме/.

Праця Івана Франка, як ученого, проявляється в різних ділянках української та чужої культури, а це в історії літератури та літературознавства, фолкльору, мистецтва, історії, суспільних та економічних наук тощо, а також різними способами опрацювання — точно науковим, популярно-науковим, нарисним, публіцистично-журналістичним, в залежності від обставин і вимог хвилини, від читацької громади та від журналів, у яких друковано його праці. Починає цю працю Франко ще як учень, а потім студент університету, посилує після досягнення ступеня доктора філософії у Віденському університеті та після безуспішного клопотання про катедру українознавства у Львівському університеті. Недопущення його до університету спричинило кривду не тільки Франкові, але і всьому українському громадянству, бо це позбавило Франка можливості посвятитися виключно науковій праці, від якої він мусів відступати і працювати як журналіст, видавець, а то й коректор, і витратити багато часу на таку працю. Та без огляду на те, Франко працює як поет так і як науковець та публіцист.

В ділянці української літератури цікавлять Франка всі її епохи. Він пише і друкує студії та розвідки про старохристиянський роман про Варлаама і Йоасафа, про св. Климента у Корсуні, про "Слово о Лазареві воскресенні" як один із доказів оригінальності "Слова о полку Ігореві", про апокрифічне Псевдо-Матвієве Євангеліє, видає 5 томів апокрифів і легенд зі староукраїнських рукописів із вступною студією про них, а також про Палей, друкує в "Київській Старині" /1891/ працю п.н. "К истории южно-русских апокрифических сказаний", далі студії про Івана Вишенсько-

го і його творчість, про Острозьку Біблію, про карпато-руське письменство ХУІІ-ХУІІІ ст., про пасхальні і вертепні драми, інтермедії, віршу.

Багато праць і нарисів присвячує Франко новому українському письменству, пише про Шевченкову творчість /"Гайдамаки", "Кавказ", "Сон", "Наймичка" і ін./, про О. Федьковича, І. Тобілевича, М. Старицького, Лесю Українку, В. Самійленка, О. Кобилянську, Н. Кобринську, М. Петрушевича, І. Гушалевича /поетів т.зв. "Старої Русі"/, про О. Терлецького, В. Федоровича і ін. Він теж видав або зредагував твори Т. Шевченка, О. Федьковича та інших, з критично-науковими коментарями.

Багато праць, статей і нарисів написав Франко і про західно-європейських письменників, як про Е. Золю, Г. Гавптмана, Д. Лілієнкрона, К.Ф. Масра, Г. Зудермана, Шекспіра, Байрона, Шеллі, Я. Врхлицького, А. Міцкевича.

Крім того, Франко написав загальні огляди історії розвитку українського письменства, українською та іншими мовами, для інформації чужинців. Це - "Нарис українсько-руської літератури до 1890 р." /Львів, 1910/, продовження його в окремій збірці статей п.н. "Молода Україна", далі в польському "Квартальнік-у Гісторични-м" /1892/, "Характеристика літератури рускей ХУІ-ХУІІ вв.", в чеському "Сльовански Пржеглед" /1898/, "Література українско-русінска" та в російській Енциклопедії Брокгауза і Єфрона "Южнорусская литература".

Серед праць про літературознавство найважливіша праця п.н. "Із секретів поетичної творчости" /Л.Н.В., 1898/, що на той час є найкращим опрацюванням теорії літератури.

В ділянці мовознавства, крім праць і статей з історії української мови, важливе місце займають праці з поля назовництва /ономастики/, головню про походження українських архаїчних прізвищ.

Серед фольклорних праць Франка є дуже гажний збірник галицьких приповідок, записаних у Нагуевичах та околиці /5 томів/, студії про Хмельниччину в сучасних віршах, жіноча неволя в українських піснях, наші колядки, студії над українськими народними піснями, Пісня про Правду і Неправду, і т.ін.

З суспільно-економічних праць важні розвідки про панщину та її скасування, про справу сервітутів, індемнізацію, статті про громадські й економічні справи. На зацікавлення цими питаннями і точно науковий підхід до них вплинув М. Драгоманів так, як і на спосіб трактування всякої проблеми. Франко розробляв їх на зразок західньо-європейських течій і наукових теорій.

Продовж своєї сороклітньої праці Франко написав крім поданих праць і розвідок багато інших розвідок, статей та оглядів і друкував їх у тодішніх українських журналах, як "Друг", "Світ", "Життя і Слово", "Зоря", "Діло", "Літературно-Науковий Вістник", і в чужих журналах, в закладених ним самим або іншими видавництвах і "бібліотеках". Навіть коли від 1908 р. занедужав безвихідно, Франко працював далі, хоч не так успішно й видатно. Відзначення, якими наділено його, - почесний член "Просвіти" /1908/, почесний доктор філософії Харківського університету, почесний член Наукового Товариства ім. Шевченка і також деяких чужих наукових установ, - це скромні винагороди за вклад Франка в українську та європейську науку.

Д-р Іван ВЕЛИГОРСЬКИЙ:

ПРОБЛЕМА ПОКОЛІНЬ В ПОЕМІ "МОЙСЕЙ" ІВАНА ФРАНКА.
/Авторове резюме/.

1. Поема "Мойсей" І. Франка появилася 1905 року, тому її появу в'язали з 1905 роком, роком надій і сподівань, роком першої революції.
2. Поема "Мойсей" - це найкраще слово, що його дав Франко в поезії, це найсильніша і найкраща річ, що появилася після смерти Шевченка. Це найвищий вершок Франкової творчости. Поема "Мойсей" стала дуже популярна, бо Франко їздив по Галичині й по Буковині і відчитував свою поему.
3. Зміст поеми взятий з Біблії. Мойсей випровадив ізраїльський нарід з вавилонської неволі. Але після сороклітньої мандрівки нарід зневірився ідеї визволення і підбурюваний демагогами, як Датан і Авирон, грозить убити Мойсея. Мойсей опускає свій народ, відходить у пустиню, щоб самому дійти до обітваної землі. Після відходу Мойсея, народ відчув велику втрату, і вкінці, під проводом Єгошуї, князя конюхів, рушив у похід, щоб здобути обітовану землю.
4. Поема "Мойсей" - це синтеза всієї творчости І. Франка. А що в році 1913 величаво святковано 40-річчя праці І. Франка, тому поему почато вивчати як автобіографічну, а Франка вважати Мойсеєм українського народу, що теж 40 літ був духовим вождем українського народу.
5. У поемі "Мойсей" виступають три покоління. Найстарше покоління репрезентує Мойсей. Це покоління старців, провідників і філософів, що вже не зв'язане з життям, воно задивлене в світ невмирущих і вічних вартостей життя. Друге покоління - це люди, що стоять у проводі всіх інституцій. Їх праця спрямована на досягнення життєвих задач, що їм принесуть насолоду життя і матеріальні користи. Праця цього покоління може і конструктивна, але вона не поставлена під знак вічності, під знак ідеалізму, духових вартостей. Третє покоління - це молодь, що ще не зв'язана з життям, бачить перед собою рівну дорогу до ідеалів, у безвісти віків, у невмирущість. Очевидно, що між тими трьома поколіннями наступає конфлікт, бо вони живуть у сфері різних ідеалів. Ідеалісти-провідники відходять, але молодь переймається їх ідеєю і під впливом науки ідеальних провідників рушає в похід, щоб боротися за духові ідеали, вічні й невмирущі ідеї.

x

xxx

xxxxx

В Е Ч І Р БОГДАНА ЛЕПКОГО

/10-ліття смерті/

Вечір Богдана Лепкого відбувся 15 грудня 1951 р. в Торонті, в залі Української Католицької Церкви, 770 Квін Ст. Вест, год. 7,30 вечора, зі слідувчою програмою:

1. ВІДКРИТТЯ - проф. д-р Є. Вертипорох.
2. Проф. д-р Ю. Генік-Березовський: БОГДАН ЛЕПКИЙ - ПРОФЕСОР УНІВЕРСИТЕТУ.
3. Ред. Л. Лепкий: З МОЛОДИХ ЛІТ БОГДАНА ЛЕПКОГО /спомини/.
4. П-на Х. Вертипорох: "МОЛИТВА"; слова Б. Лепкого, - декламація.
5. Проф. Д. Горняткевич: В 10-ЛІТТЯ СМЕРТИ БОГДАНА ЛЕПКОГО.
6. Д-р В. Тисяк, оперовий співак-артист: СОЛЬОВИЙ ВИСТУП /слова Богдана Лепкого/.
7. Ред. Р. Купчинський: ВІЙНА В ПОЕЗІЇ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

х
xxx

Резюме доповідей.

Д-р Ю. ГЕНІК-БЕРЕЗОВСЬКИЙ:

БОГДАН ЛЕПКИЙ - ПРОФЕСОР УНІВЕРСИТЕТУ.

Богдан Лепкий відомий більше як поет, письменник, громадянин, мало як учений і професор.

Вже до I. Світової Війни видав він популярний виклад історії української літератури та монографію про Маркіяна Шашкевича. Найцікавіша доба в його науковій праці - це час на еміграції, головні в Німеччині /1915-1925/. Спрацював він тоді одно-, три- і п'яти-томове видання творів Т. Шевченка, три-томове видання М. Вовчка і зредагував видання власних творів. Дав ряд оглядів, нарисів і статей. По приїзді до Кракова /1926/ видав начерк історії української літератури в польській мові.

Коли в 1925 р. повстало в Кракові "Студіум Словянське", як департамент Університету, повстали дві катедри україністики. Одинок у колишній польській державі катедру української літератури обняв проф. Б. Лепкий і вів її аж до вибуху війни, отже 13 років. Катедру української мови мав проф. І. Зілінський, директор студії. Лепкий і Зілінський - люди великої культури і незвичайного tactu, були справжніми батьками й опікунами молоді. Витворювали атмосферу, якої українці не мали на ніякомі університеті.

Проф. Б. Лепкий подавав через три триместри в одному викладі історії української літератури у загальному начерку, а в другому присвячував увагу одному напрямкові, чи одній проблемі /напр. М. Вовчок, неокласицизм Грушевський та історія літератури і т.п./. Огляд історії української літератури розкладав на 3-4 роки, починаючи від княжої доби, кінчаючи звичайно на Франкові.

До своїх викладів приготувався дуже вважливо. Викладав із пам'яті, без ніяких записок, при тому оперував датами, прізвищами, фактами. Пам'ять була в нього феноменальна. Його виклади були при цьому продуктом не лиш знання, але й чуття. Говорили, що він не викладає, а проповідує,

голосить історію української літератури. Тому, що був поетом, поетом настрою, рефлексії, спогадів, не можемо собі уявити його в постаті сухого науковця. І справді, він був завжди творцем. Тому студенти вичували в ньому авторитет, що збуджує любов до предмету і переконання в його цінність. Викладав він, дивлячись понад голови слухачів у простір через вікно, або прихмуривши, а то й прикнунвши очі, час від часу потираючи своє високе чоло. Говорив теплим дзвінким голосом, дуже виразно і поправно.

Викладів його слухали не тільки студенти україністики й славістики, а й студенти інших виділів, як нпр. Академії Мистецтв. Відвідували його виклади польські письменники, критики, журналісти, політики.

Зі слухачами і студентами був у близькому контакті. Дім його був завжди для них відкритий.

Б. Лепкий був поетом, мистцем, творцем. Його творча натура лишила незатертий слід у всій його творчості.

/Авторове резюме/.

Род. Лев ЛЕПКИЙ:

З МОЛОДИХ ЛІТ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

/Уривки із спогадів/

Автор цих спогадів був багато молодшим братом Богдана. Зустрів його, маючи два роки, коли той приїхав по maturі до Поручина.

Село, розкинене між двома горами та перенизане потічком, що впадає до Золотої Липи, зберегло стародавні звичаї. Мало воно велетенський вплив на письменника. Головною ніччю того села, це для поета - містерія...

Батько, що у Богдана був частим предметом спогадів, снував мрію про заснування національного театру, читав вечорами Шекспіра, цинив понад усе драматургію. Під впливом намовлювань батька написав наш письменник драму "За хлібом".

До Жукова, куди перенісся його батько на парохію, приїздив Богдан із малярем Івасюком. В часі тих вакаційних побутів малював увесь день. Тематика - історична, піддавана, мабуть, батьком. Чищення пензлів належало до сестри Оленки, що мала талан до малярства.

Талан до малярства був перш-усього у мами. Вона піддавалась настроям та співом при звуках гітари розброввала... Батько грав на скрипці, під настрій.

Богдан, приїжджаючи з Відня, був осередком заінтересувань в усьому товариському житті школи. Любив він те життя та був дуже люблений у ньому, може через свій незвичайний талан до оповідань.

Як дуже вразливий був він, свідчить його недуга, що повстала як наслідок суму по смерті улюбленого ним слуги його дядька.

Заїздив Богдан і прямо з Відня до дядька, о. Глібовицького. Дядько був письменником та приятелем І. Франка. /Франко, буваючи тут, служив до Служби Божої, а в неділю співав у крилосі/. Франко дуже любив музику, тут насолоджувався музикою Богданової тети, Дарії.

В Циганах /у дядька Глібовицького/ Богдан не малював, а писав цілими днями. Вірші зароджувались під звуками тети Дарії, головню мелодій Шопена. Ця жінка, що була його великою приятелькою, говорила з піетизмом про літературу. Від неї записував оповідання.

Коли була в нього власна сім'я, ролю тети Дарії теж мусів хтось сповняти. Писав під настроєм, який зроджувала музика.

Прим. Ред. Ці реляції із життя письменника Богдана Лепкого, подані у прозовій мові, не зображують так досадно дійсности, як робить це мистецьке охоплення Л. Лепкого, друковане в "Нашій Меті", чч. 10, 11, 12, 13, 14 за 1952 р.

/Зміст зладила Ст. Жмуркевичева/.

Проф. Дам'ян ГОРНЯТКЕВИЧ:

В 10-ЛІТТЯ СМЕРТИ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

Постать Богдана Лепкого - це гармонійно поєднання духових та фізичних прикмет. Дуже гарні черти лица та високий ріст, аристократизм духа, волевітські здібності до науки, все це дуже притягало людей, тому й не диво, що дім його був неначе нашою культурною амбасадю на Заході.

Змалку цікавився малярством. В-перше стрінув мистця-маляря в особі Швугера, опісля зобразив зустріч із цією постаттю в збірці "Казка мого життя". Прекрасний іконостас у Краснопуші ходив оглядати малюючи дитиною, хоч мусів на те дрипати сім кілометрів. Науку малярства започаткував під проводом свого домашнього вчителя Юліяна Панькевича. За намогю батька /о.Сильвестра, що пробував сил у поезії/ вписався до Академії Мистецтв у Відні. Після трьох місяців, зразившись дрібничковою технікою, перейшов на філософічний відділ університету. Але розвивався даліше під проводом Миколи Івасюка, з яким заприятелював.

Студії закінчив у Львові. В Кракові, на становищі гімназійного учителя, мав постійно зв'язки з мистецьким світом.

Під кінець I. Світової Війни перебував у Німеччині, а українська преса у Львові та Відні поміщувала вістки про його культурно-освітню працю серед наших полонених. Книгарні містили книжки його пера та з творами його кисти. В 1926 р. приїхав до Кракова, щоб обняти катедру української літератури. Для студентів був батьком, братом, другом. Для чужих був найкращим показником наших досягнень. Живо цікавився всіма ділянками науки, але найбільше любив поезію, малярство, музику.

Б. Лепкий був визначним знавцем мистецтва. Він перший дав рецензію Олекси Новаківського. Після смерти Холодного схарактеризував його творчість у церковному малярстві як синтезу розвитку іконографічних форм і концепцій у візантиці. Був у найкращих зв'язках із Куриласом, Бойчуком, Гаврилком, Стефаніком.

В 1932 р. святковано 60-річний ювілей дня його народження. Започаткували це українські малярі. Опісля всі галицькі міста та села давали свій вислів відношення до великого мистця слова та кисти і ученого.

/Друковано в "Нашій Меті", чч. 20 і 21 за 1952 рік/.

Ред. Роман КУПЧИНСЬКИЙ:

ВІЙНА В ПОЕЗІЇ БОГДАНА ЛЕПКОГО.

/Авторове резюме/.

Референт почав воєнну поезію Б.Лепкого від поезії "Журавлі", яка була створена ще в 1910 р., тому що ця поезія стала одною із стрілецьких пісень. В 1911 р. написав Б.Лепкий "Два голоси", в яких уже виразно вичув воєнний катаклізм, що струснув світом у 1914 р. У "Голосі надії" вищує автор бурю, що "згуртує і змішас нас, і зблизька і здалека".

Воєнна поезія Б. Лепкого не мала в українській літературі взорів, коли йде про новітнє військо. Наші письменники дуже нерядо торкалися військових тем, а як і торкалися, то насвітлювали військо наскрізь негативно, бо українці служили в арміях окупантів. Княжа і козацька тематика була, що-правда, обгорнена серпанком любови й романтики, але й мрякою старої бувальщини.

Щойно 1914 рік приніс зміну. На арену історії вийшли Українські Січові Стрільці, первопочаток новітньої української армії. Наші письменни-

ки звернулися лицю до рідного війська. Не лишився позаду і Б. Лепкий, письменник із серцем, чутким на всі прояви в житті народу. І він дав українській літературі багато воєнних віршів, - від закликів до бою, через описи страхіть війни, до плачу над утраченою волею. В поезіях Лепкого знайшли своє місце і мати, і батько, і дівчина, і воєк. Міста не були наші, то й Лепкий не боліє над ними, але українське село, ця убожана постова дитина, знищена війною, викликує в нього гарячі сльози смутку.

Свій реферат ілюстрував референт цитатами з важливіших воєнних поезій Лепкого, беручи за підставу не так хронологічний порядок, як тематичний та історичний. Вийшовши від віщих слів поета про недалеку війну, довів до останнього акорду наших визвольних змагань:

"О, Краю мій, свята руїно,
Новітня Трое в попеліх!
Перед тобою гну коліно
І кличу: Боже в небесах!
За кров, за сльози, за руїну, -
Верни, верни нам Україну!"

X
xxx
xxxxx

ШЕВЧЕНКІВСЬКА СЕСІЯ.

Шевченківська Сесія відбулась 30. березня 1952 р. в Торонті, в залі "Дому Просвіти", 140 Бетирст Стр., о год, 3,30 пополудні, зі слідуючою програмою:

1. ВІДКРИТТЯ - Проф. д-р Євген Вертипорох.
2. Д-р І. Велигорський: ПОВІСТІ ШЕВЧЕНКА.
3. Мгр. С. Жмуркевичева: ШЕВЧЕНКОВА ЕСТЕТИКА.
4. Д-р Ю. Лисяк: АРХАЇЗАЦІЯ В ПОЕЗІЇ ШЕВЧЕНКА.
5. Мгр. М. В. Павленко-Луців: ШЕВЧЕНКО Й ГОГОЛЬ.
6. Проф. В. Ревуцький: ШЕВЧЕНКО ЯК ТЕАТРАЛЬНИЙ КРИТИК.
7. ЗАКРИТТЯ.

х
xxx

Резюме доповідей.

Д-р Іван ВЕЛИГОРСЬКИЙ:

ПОВІСТІ ШЕВЧЕНКА.
/Авторомо резюме/.

З усієї творчости Шевченка найменше знані його повісті, мабуть тому, що вони написані в московській мові. Шевченко написав 9 повістей, а саме: "Наймичка", "Барнак", "Княгиня", "Капітанша", "Нещасний", "Музика", "Близьки", "Мистець", "Мандрівка з приємністю і не без моралі". /Подано в хронологічній черзі/.

Дві перші повісті написав Шевченко в Україні, прочі на засланні. Тематика повістей Шевченка - сучасна, не історична й не фантастична. Деякі повісті /"Наймичка", "Барнак"/ поширюють тему, що її опрацював Шевченко в своїх поемах. У своїх повістях порушує Шевченко різні теми, як: покута за поповнені провини, солдатчина, деморалізуючий вплив московських військ в Україні, кріпацтво /пани й люди/, відношення поміщиків до кріпаків, освіта й виховання в школах і інститутах, релігія, культура, хутори, історичні пам'ятки, церкви, монастирі, життя засланців поза Україною, життя солдатів у карних батальйонах, і т.п. У всіх своїх повістях умістив Шевченко багато автобіографічного матеріалу про себе, так, що можна б тільки на основі повістей зложити життєпис Шевченка, починаючи його шкільною наукою в дяків, а кінчаючи звільненням з заслання. Повісті Шевченка, це тех першорядний матеріал, щоби пізнати освіту і знання Шевченка, головню щодо образотворчого мистецтва, в якому Шевченко був великий знавець.

Шевченко писав повісті на засланні в Новопетровському Форті, де були такі погані відносини, що неможливо було йому продовжувати складати свої "захаяльні книжечки", тому він писав повісті в московській мові.

Порівнюючи повісті Шевченка з іншими західньо-європейськими повістями другої половини ХІХ. ст., ми приходимо до висновку, що техніка писання повістей була Шевченкові не чужа, та що Шевченко як повістяр - непересічний.

Д-р Степанія ЖМУРКЕВИЧЕВА:

ШЕВЧЕНКОВА ЕСТЕТИКА.
/Авторого резюме/.

Шевченків світ понять та осудів із ділянки тієї науки можемо відтворити, прослідивши його вислови у прозі та поезії і стиль його мистецтва. Без синтезу висновків із джерел тих трьох типів можна дійти до хибних заключень, бо його вислови, що видаються цілком ясними та зрозумілими, не витворив холодний розум інтелектуаліста, а мистецька натура.

Вислів "естетика - хірургія мистецтва" не був у Шевченка лиш виразом хвиливого настрою. Він постійно відкидає можливість розумового пізнання предмету естетики. Твердить, що сприйняття краси є людині приступне через "божественний розум-чуття".

Світ краси репрезентований у Шевченка поняттями: 1/ людина-творець, 2/ природа, 3/ Бог. Протиставить він мистців людям, яких називає "безобразною масою". Приписує їм доброту, розум та творчі потенціали. Велич моменту їхньої творчості він прирівнює до молитви. - Краса у природі, - каже він, - дає не лиш розкіш, а й надхнення до творення. Говорячи про красу, Шевченко запозичує слова із релігійної термінології.

Шевченко підкреслює, що в мистецтві краса являється певніше, сильніше, як у природі. Відбитку ідеї краси у природі бачить у горизонті, в жінці, у щасливому обличчі. Понад обличчя щасливої людини не признає він нічого більше внеслого і гарного у природі. Повноту краси вичуває він там, де блиск авреолі засліплює людський розум.

Правда, добро, краса - об'єднуються, коли являються людському сприйняттю. Творців мистецьких творів уважає Шевченко Божими післанцями, а мистецтво проявом Божеської сили. Тут бачить Шевченко причину того, що твори мистецтва діють сильніше на душу, як краса природи.

Найбільш улюбленою ділянкою мистецтва була для Шевченка гравюра. Малярство і скульптуру вважав він за один із проявів світу правди. Свою сучасність не вважав він придатною до розросту високих жанрів мистецтва. Для "полуграмотного сословія" його часу вважав необхідною сатиру.

Шевченко підкреслює конечність пізнання досягнень людства у мистецтві, головню античного світу. Його твори є доказом того, що його власна індивідуальна сила йшла поруч із знанням людських досягнень.

Одна строфа із "Неофітів" достатньо окреслює характер Шевченкової естетики:

"... Пошли душі убогій силу,
Щоб вогнисто заговорила,
Щоб слово пламенем знялось
І людське серце розтопило..."

Д-р Ю. ЛИСЯК:

ЗНАЧЕННЯ АРХАЇЗМІВ В ШЕВЧЕНКОВІЙ ПОЕЗІЇ, ЇХ ПОДІЛ І ФУНКЦІЯ.

/Перший розділ з праці "АРХАЇЗАЦІЯ В ПОЕЗІЇ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА/.

/Авторове резюме/.

Шевченко у своїй поетичній творчості поклав основи та сформував живу українську народну мову, зробив її літературною в повному розумінні. Однак вся його поетична творчість засіяна старослов'янськими словами, зворотами, конструкціями - від більших епічних поем до найменших думок. Елементи давньої української, старослов'янської і інших мов, це не зайвий баласт в Шевченковій поезії, а один із засобів поетичної мови, що, поруч з іншими, підсилюють поетичні образи і творять прикрасу стилю.

Архаїзація не однакою виявляється в поодиноких поезіях і групах поезій та в різних періодах Шевченкової творчості. В початковому періоді кількість архаїзмів відносно невелика; вона значно збільшується в дальших періодах, особливо в творах релігійного змісту, зв'язаних з літературою церковною. Це висвітлює погляд, що поет не був невільничо прив'язаний до традиції старослов'янської книжної мови і не творив помосту між панівною передше старослов'янською і відродженою українською мовами.

Шевченко з повною свідомістю рясно насичував свою мову фонетичними, морфологічними й синтактичними прикметами старослов'янської мови, часто цілими мовними групами, що значно збільшують силу експресії його поезії. Архаїзми - це не звичайний засіб прикрашування мови. Мета користування ними - глибша. Вони тісно пов'язані зі змістом творів та їх характером. І саме вплив архаїзмів на зміст і призначення поезій - це основна мета введення їх до поетичної мови мистця.

Відносно до функції, яку сповнюють архаїзми в Шевченковій мові, зарисовуються такі основні їх групи:

1. Архаїзми для зображення релігійних подій,
2. Архаїзми для представлення давних подій,
3. Архаїзми для надання поваги творам,
4. Архаїзми для збільшення сили експресії.

Перша група архаїзмів домінує над іншими кількістю та своєю специфічною якістю, як в галузі лексики, так і в галузі фразеології. Шевченко вживає їх у відношенні до Бога в загальному розумінні, до Богосина, до Богоматері й до інших релігійних проблем.

Вислови староукраїнської, старослов'янської і інших мов впровадив Шевченко до своєї поезії як засіб до відображення давних подій. Вже самі слова, перенесені з минулих сторіч до сучасної мови, надають їй характеру давнини. Вони розкривають перед читачем давні події, вводять його в вир тих подій та будять почуття поваги до давнього.

Шевченко усвідомив собі, що він служить народові і Правді Божій, тому надавав своїм творам молитовної поваги. Як засіб до того черпав вислови із Св.Письма, переплітав ними сучасну народну мову й підсилював поетичні образи.

Силу свого поетичного слова звертав Шевченко до людського серця і тому слову надавав велику роль. Тому дбав про те, щоб його поетична мова мала вплив на душу народу і підсилював її архаїзмами.

Усі представлені вище групи архаїзмів впливають з творчої інтуїції Шевченка і тісно в'яжуться з характером його поезії, сповнюють різні, призначені собі функції, а в цілому творять гармонію між собою і народною мовою, що в її складі наїшли належне місце.

Мтр. М.В. ПАВЛЕНКО-ЛУЦІВ:

ШЕВЧЕНКО Й ГОГОЛЬ - ВОРОГИ МОСКВИ.

/Історично-літературна аналіза/.

/Авторове резюме/.

На тему українства Гоголя та його приналежності до української літератури ведеться ціле століття палка дискусія і завзята полеміка. В дискусії забирали голос не тільки українці, але й москалі та інші.

Про ворожих Гоголеві критиків багато пише Вісарйон Б'єлінський. Він стверджує, що Гоголя критикують так гостро тому, що "...він змальовує болото, представляє ноуміту натуру і зневажає московське суспільство, находячи в ньому низькі характери та не даючи їм високих..."

Вправді Б'єлінський визнає гоніальність Гоголевого талану, але про Гоголя каже таке: "Гоголь зовсім не К.С. Аксаков. Це - Талейран, кардинал Феш, що все життя обманював Бога, а при смерті обдурив сатану".

Він рівнож визнає українськість Гоголя.

Листування Гоголя до матері і до друзів стверджує найкраще не лише українськість, але й любов Гоголя до України.

З цілої низки прикладів видно, що письменник - велитень української нації в дану добу, хоча й писав московською мовою, /чого не цуралися в ті часи багато українських письменників/, належить до України, а там і до Московщини, як тож і до других націй, як і всі світові генії.

Аналіза психіки Гоголя і Шевченка, переведена на тлі моментів даної доби та на основі їхнього життя і писань, стверджує, що обидва велетні вороже відносилися до Московщини.

Московська держава відкрила навістік ворота до слави і почетеї перед обома мистцями. Шевченко відвертається від Московщини і вибирає шлях служіння українському народові, а Гоголь дається запрягти до московського воза.

Чому так сталося, вияснюють нам історичні умовини українського народу в першій половині дев'ятнадцятого віку. Це була доба повна трагізму для нашого народу. Реакційний режим московської імперії повів посилену русифікацію з метою перетворити Україну на кілька московських губерній.

Селянство закріпощено ще при кінці XVIII. ст., а козацьку старшину зрівняно в правах з московським дворянством. Перших поневолено, а другим дано необмежені права та привілеї. Гоголь походив зо старшинсько-дворянсько-священничого роду, а Шевченко з козацько-хліборобсько-кріпацького.

Шевченко сприймав всенародне лихо безпосередньо, а Гоголь посередньо. Шевченко переживав московське насилля духово і фізично, а Гоголь тільки духово.

Гоголь своїми писаннями обороняє людську гідність, потоптану в Московщині, а Шевченко стає пророком України й обороняє права рідного народу і всіх поневолених народів.

Мова Гоголя зрівноважена. Він борється проти існуючого ладу шляхом сатири й насмішки, а Шевченко... "не вміє обгортати своїх думок в серпанки недосказаного і заташеного; його мова - це мова спротиву і гніву, це заклик до національної свідомости".

Душа Гоголя роздвоєна. З одної сторони, як пише І. Мірчук, - була тісно пов'язана з українським чорноземом, традицією, атмосферою рідного села, а з другого боку - намагалася для задоволення амбіцій та здійснення далекоюсяглих мрій увійти в високі сфери, в чужий світ, який однак не міг йому принести повного задоволення.

Тарас Шевченко бачив, до чого довела Україну царська окупація, тому свій гнів спрямовує проти царату та безправ'я і самоволі Москви. Вкінці наступив початок трагедії.

Микола Гоголь потонув у чужому його психіці і жорстокому середовищі, з якого не було виходу. Московський імперіалізм, мертвота душ, убили його духово, а хто зна, чи й фізично, якщо пізьмомо під улагу загадкову роль московського, урядом висланого до нього, попа...

Шевченко до останнього піддишу боровся з Москвою і вона його знищила фізично. Важке заслання підірвало здоров'я і наступила смерть.

Для різні шляхи обрали полетні української землі: Гоголь - шлях покори, Шевченко - шлях спротиву. Азійська Москва зламала обидвох, бо їхня психіка, психіка українського народу, була для Московщини так чужа й порожа тоді, як і в наші дні.

Проф. В. РЕВУЦЬКИЙ:

ШЕВЧЕНКО, ЯК ТЕАТРАЛЬНИЙ КРИТИК
/Авторове резюме/.

П'ять обставин, п'ять причин були підставами того, що Шевченко був і добрим театральним критиком.

По-перше, це широке знайомство зі світовою драматургією /В.Шекспір, Фр. Шіллер, В.А. Гете/, досконале знання мелодрами /французької - В.Дюканж і Т.Готіс, німецької - А.Ф. Коцебу, Ауфенберг, російської - О. Потехін та М. Полевой/, водевіля - переробки з французького Дм. Ленського і П.Федоріва, побутової комедії /О.Островський та О. Сухово-Кобилін/, опери /італійської - Росіні, Доніцетті, французької - Обер, Меєрбер, німецької - Моцарт, Вебер, російської - Глінка/.

2/ Знайомство з численними акторами, з яких багато були близькими друзями Шевченка /Айра Олридж, Мик. Щепкін, С.Гулак-Артемовецький та ін./

3/ Сам Шевченко виступав на сцені /в Новопетровському у гурті аматорів виконував роль Різноположенського в комедії О.Островського "Свої люди - порухуємося"/.

4/ Шевченко був драматургом /драми "Назар Стодоля", "Микита Гайдай" та інші, що не дійшли до нас/.

5/ Знання образотворчого мистецтва з практичної сторони й теоретичної.

Дані про театральну-критичну діяльність Шевченка такі: а/ єдина рецензія Шевченка на гру Катерини Піунової та інших артистів театру в Нижнім Новгороді, б/ різні оцінки авторів-драматургів та акторського виконання на сторінках "Щоденника" і повістей.

В рецензії Шевченко робить аналіз гри п'ятьох акторів: пань - К. Піунової, Трусової і Васильєвої та панів - Володимирова й Климовського. Найбільше місця приділяється К. Піуновій і робиться їй ряд фахових зауважень відносно її одноманітності та легковажного відношення до ролі /оцінка Шевченка відносно К.Піунової пізніше, в старші роки акторки, цілковито збігається з оцінками інших, напр. проф. Б. Варнеке/.

Правильно визначені Шевченком і дарування інших акторів - Васильєвої, Володимиріва, Климовського, Трусогої. Цю останню він характеризує й окремо на сторінках свого "Щоденника", як акторку першорядного комічного обдарування.

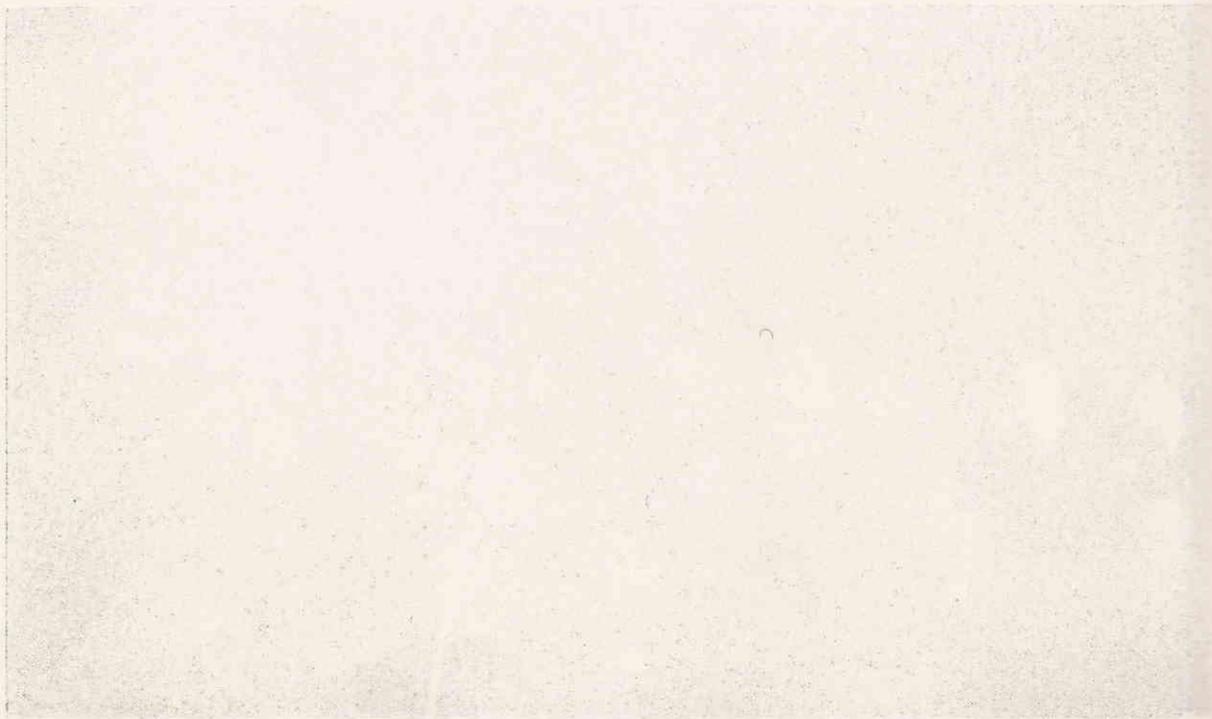
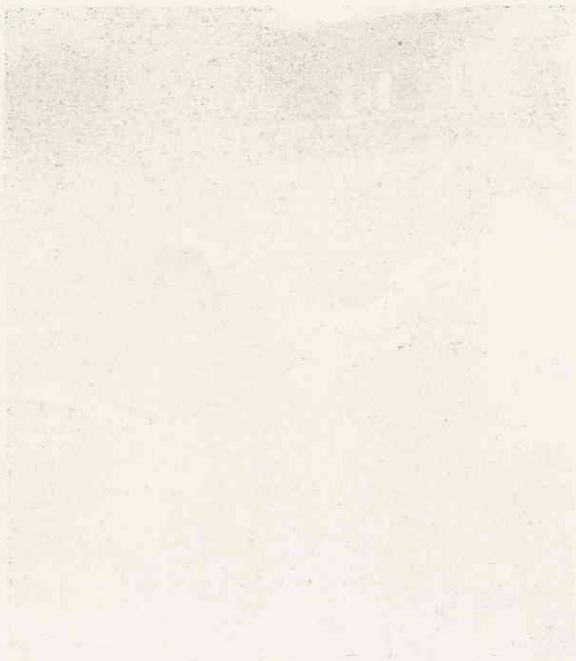
Решта оцінок Шевченка, поза рецензією, стосується акторів Пр.Садорського і В. Самойлова, знаменитого українського актора Карпа Соленика, М. Щепкіна та ряду критичних завваг про сучасну йому драматургію, серед яких він з прихильністю відгукується про комедію-сатиру О.Островського "Свої люди - порухуємося" та мелодраму німецького драматурга Ауфенберга "Зачарований дім". Взагалі твердження Шевченка про мелодраму майже негативні.

**Дім НТШ в Сарсель б. Парижу.
(Фундація Преосвященного Кир Івана Бучка).**

**Шевченківська Сесія 30 березня 1952 р. в Торонті, Канада.
Заля "Дому Просвіти", 140 Бетирст Ст.**

Information on this page is for internal use only.
Do not disseminate or use for any other purpose.

Проте, Шевченко створив типову мелодраму "Назар Стодоля", де класично додержав композицію типової французької мелодрами. Цим він не вніс нічого нового по формі й, очевидно, сам відчув, що драматургія - не його ділянка. Значно сильнішим він виявився в театральній критиці. Ця критика є тільки великою частиною його загальної мистецько-критичної діяльності, що ще цілком не досліджена, але про яку можемо говорити, як про таку, що займає перше місце в Шевченковій спадщині після його надхненного слова й мистецької образотворчої праці.

x
xxx
xxxxx

Некролог

Проф. Д-р, Д-р г.к. Зенон Кузеля

/ 23.VI.1882 - 24.V.1952/

Український науковий світ зазнав чергової великої втрати. 24 травня ц.р. по важкій недозі спочив Голова Наукового Товариства ім. Шевченка проф. д-р, д-р г.к. Зенон Кузеля. Покійний прожив 70 років і мав за собою 50 літ наукової діяльності. Наукове Товариство саме збиралося відзначити ці два ювілеї свого заслуженого Голови. Однак за місяць перед завершенням його сїмдесятиліття довелось проводити Ювілята в останню дорогу.

Проф. Зенон Кузеля народився 23 червня 1882 року в Поручині на Бережанщині. Середню освіту здобув у славетній бережанській гімназії, де ще юнаком ступив на шлях служіння рідному народові. Бувши гімназистом, Зенон Кузеля став членом-основником нелегальної спілки "Молода Україна" і пізніше в університеті брав активну участь у студентському житті. Університетські студії провадив у Львові й Відні, де вивчав історію, слов'янську філологію, етнографію і статистику. Ці широкі зацікавлення залишалися й пізніше в його плідній науковій і публіцистичній праці. Студентські роки проф. Кузелі позначені впливами таких великих учених, як Ватрослав Ягіч, Франко, Федір Вовк, з якими він пізніше працював як молодий науковець. У проф. Ягіча він був асистентом і бібліотекарем у Відні. В 1904, 1905 і 1906 рр. він брав участь у науковій антропологічно-етнологічній експедиції, організованій Паризьким Антропологічним Товариством і Науковим Товариством ім. Шевченка, працюючи під безпосереднім проводом проф. Ф. Вовка і д-ра І. Франка. Ставши доктором слов'янської філології та історії, він працює в університетській бібліотеці у Відні; незабаром його іменовано лектором української мови і літератури в Чернівецькому Університеті. Тут проф. Кузеля бере живу участь у культурному відродженні Буковинської України, як викладач, культурний працівник, публіцист і організатор.

Під час світової війни проф. Кузеля знову опинився у Відні, змушений залишити Чернівці перед російською окупацією. Тут він спершу прилучається до культурно-наукової праці віденського гуртка українців. Однак українська дійсність вимагала активної участі в національній боротьбі, і він провадить в Союзі Визволення України пропагандивну й освітню роботу серед українців-полонених російської армії. Але поруч цієї праці він не покидає науково-дослідної діяльності, особливо в тих ділянках, що ними зацікавився в університеті: в етнографії, словництві, бібліографії. Після невдачі Визвольних Змагань проф. Кузеля лишається на еміграції. І хоч від тоді Професор, за винятком кількох місяців, був відірваний від Рідної Землі 37 років - до самої смерті - він був завжди найтісніше пов'язаний із нею своєю настановою, своїми науковими зацікавленнями, всім напрямом своєї невтомної праці. Живучи в Берліні /1918-45/ Професор розгортає многогранну діяльність, зокрема багато уваги присв'ячуючи публіцистиці. Під його редакцією виходить низка книжок, видаються журнали в бюлетені. "Українська Накладня", низка томів красного письменства, ряд українських і чужомовних публікацій - все це зв'язане з Особою Покійного. Проф. Кузеля одночасно був активним співробітником чужинецьких видань, зокрема редагуючи слов'янські матеріали в річниках "Мінерва", в енциклопедіях та інших збірних працях. З почину Професора в Берліні постав Союз Представників Закордонної Преси, що його Покійний очолював 10 років. Поза тим участь у різних конгресах, виставках, доповіді на українські теми в німецьких товариствах і по німецьких високим школах характеризують

цей період творчого життя Покійника в німецькій столиці.

Викладацька й науково-дослідна праця цього періоду заслуговує на окремий розгляд. В межах некрологу її можна окреслити лише побіжно. В 1921 р. Покійного іменовано звичайним професором етнографії Українського Вільного Університету. Проф. Кузеля був також лектором української мови в Берлінському Університеті, доцентом якого він став у 1930 р.

Викладацька діяльність ще ближче пов'язала Професора з студентською молоддю та її потребами. Від 1938 р. проф. Кузеля очолював берлінську філію крайового КодУС-у, а в 1944 р. з його ініціативи відновлено КодУС на еміграції, і він став його головою. На цьому пості Покійний Професор, як ніхто інший прислужився в останній час для українського студентства. Розбудована ним допомогова установа протягом останніх семи років видала українським студентам тільки в Німеччині 1261 стипендій.

Але не зважаючи на різноманітність зацікавлень і практичної діяльності, проф. Кузеля все таки залишається насамперед ученим. Таким було спрямування його праці і всього його життя від університетських студій аж до високого становища голови найстарішої сьогодні наукової установи - Наукового Товариства ім. Шевченка. 27-річним молодим науковцем Покійний був обраний на дійсного члена НТШ. З Науковим Товариством Професор співпрацював дуже тісно під час своєї діяльності в Чернівцях. У період між двома світовими війнами він виконував обов'язки представника НТШ на Німеччину, тримаючи зв'язок із різними німецькими науковими установами й редакціями. Професор Кузеля був також представником НТШ в Міжнародному Об'єднанні фольклористів з осідком у Гельсінкі. Професор Кузеля брав живу участь в працях Українського Наукового Інституту в Берліні, де він керував бібліотекою, завідував архівом та пресовим відділом і працював у словниковому відділі, був теж членом Кураторії УНІ, а згодом виконував функції заступника директора Інституту. В 1943 р. появилася велика праця - "Українсько-німецький словник", якої він був співавтором.

Професор був також членом Історично-філологічного Товариства в Празі. Проф. Кузеля належав до числа активних ініціаторів відновлення Наукового Товариства ім. Шевченка і на перших Загальних Зборах в 1947 р. його обрано заступником голови. По смерті бл. п. проф. д-ра Івана Раковського, довголітнього голови НТШ, в 1949 р. проф. Кузеля обрано головою Товариства. В 1952 р., коли засновано Міжнародну Вільну Академію Науки у Парижі, проф. Кузеля був обраний її дійсним членом та головою Української Сейції Академії.

Бібліографія наукових і публіцистичних праць проф. Кузеля чекає ще на свого автора. Короткі й менші праці Покійного були вміщені по різних газетах, журналах, збірниках. Низка самостійних видань проф. Кузеля стали вже бібліографічною рідкістю. Згадаємо тут тільки найважливіші і то з ділянки вужчого зацікавлення Професора - етнографії. Проф. Кузеля у віденський період своєї наукової діяльності написав двотомову працю "Дитина в звичаях і віруваннях українського народу", далі зібрав багатий матеріал про народну медицину з цілої слов'янщини до великого двотомового збірника /"Фергляйхенде Фольксмедіцин"/, редактованого д-ром Кронфельдом і Говоркою. В "Записках НТШ" з'явилися визначні розвідки "Посидіння при мерці" та "Король Матвій" у слов'янській усній словесності". Зібрані Професором матеріали виповнили двотомове видання "Гешлехтсleben дер Українер". Не тільки українська етнографія, до найвизначніших представників якої належав Покійний, але також і інші ділянки, що ними цікавився проф. Кузеля, збагатились

Його розвідками, оглядами й рецензіями. Цінні статті Покійного і в саме закінченій тепер тритомовій "Енциклопедії Українознавства" НТШ, одним із головних редакторів якої він був.

Українська Наука із смертю проф. Кузелі понесла велику втрату. Але цю втрату відчуває і вся українська громадськість. Покійний був не лише великим майстром свого фаху, але й великим Громадянином, великим Патріотом, вірним сином своєї Церкви, а понад усе, - Людиною світлого характеру і золотого серця. Українська молодь втрачає в Ньому свого широго Друга і незабутнього Опікуна.

Нехай же чужа земля буде Йому легкою !

- - - 000 - - -

Сл. І. Хр.
Єпископська Резиденція
Вінніпег, Манітоба.

Торонто, 30. У. 1952.

Вельмишановний
П. Проф. д-р Євген Вертипорох,
Голова Канад. Відділу НТШ.
Торонто.

Вельмишановний Пане Професоре,

Вістка про смерть Голови Наукового Товариства ім. Шевченка Проф. д-ра Зенона Кузелі зворушила нас до глибини душі. Це новий удар для нашої науки та новий опорожнений пост в ряді наших громадських діячів. Це теж велика страта для нашої студіюючої молоді. Милосердний Господь, у своєму незбагненому Провидінні, зажадав від нас і тієї жертви. Він самотній однак знає доцільність всього, що діється на світі, то ж нехай діється Його свята воля.

При найближчій нагоді ми відслужимо Службу Божу за упокій Його душі...

Остаю з належною до Вас,
Пане Професоре, пошаною,

✠ Максим, Єпп.

Д-р Матей І. ГУТА

З Е Н О Н К У З Е Л Я .

23.6.1882. - 24.5.1952.

/Спомин, виголошений 1.6.52. на Жалібних Сходинах Кан.Відділу НТШ/.

На 70-ому році життя, у Вільжюїф б. Парижу, після важкої недуги, занув вічним сном Голова НТШ, проф. д-р, д-р г.к. - ЗЕНОН КУЗЕЛЯ.

Вістка про смерть Професора огорнула глибоким жалем загал українського громадянства. Відійшов на вічний спочинок один із найвидатніших українських учених першої половини ХХ-ого ст., невтомний громадський діяч, журналіст, зразковий патріот, опікун української студіючої молоді, ввічливий і всіма улюблений професор.

Сумна вістка оповила сумом особливо тих, що знали особисто Покійника.

Перед моїми очима просувається лента, нанизана образами з життя проф. Кузеля, що про них я знав з особистих, безпосередніх оповідань та споминів в часі нашого спільного побуту у Фюрті в Німеччині, на протязі майже 5-ти літ /1945-1950/.

Прізвище покійного Професора було мені відоме ще на гімназійній лавці в Станиславові. Перший раз почув я його з уст покійного вже Миколи Лепкого, рідного брата письменника Богдана. М. Лепкий був моїм учителем української мови. Він залюбки на своїх лекціях ділився зі своїми учнями цікавими власними споминами, переплітаними прізвищами різних осіб, як Івана Франка, рідного брата Богдана, Зенона Кузеля і багато інших.

З великою приємністю згадую про це, бо з особою мого добродушного учителя М. Лепкого зв'язані мої найкращі гімназійні часи 30-тих рр. Його тепла, майже батьківської любові, що їх зазнали від свого учителя /в польській гімназії/ мої товариші і я, не можна забути. Кілька літ пізніше, після виходу з німецької тюрми /завдяки інтензивним заходам М. Лепкого, Голови УДК в Станиславові, та о. Микитюка, референта зв'язків/ та важких воєнних лихоліть, опинившись на еміграції, я ще раз пережив приємні хвилини в своєму дотеперішньому житті, але вже безпосередньо при боці ввічливого і добродушного професора Кузеля.

Другий момент з моїх гімназійних часів, зв'язаний з особою проф. Кузеля, зарисовався теж виразно в моїй пам'яті. На 5-ому гімназійному році попав мені до рук "Словар чужих слів", зредагований проф. Зеноном Кузелем. Тим словником я радо послуговувався і він заступав мені певний час підручну "енциклопедію", відповідно до тодішніх моїх вимог.

Час минає. Вже як абсолювент гімназії, почав я 1938 р. бактеріологічні студії у Варшаві. Там належав я до Української Студентської Громади. До домівки Громади кожного вечора приходили студенти. На сходинах виголошувались часто доповіді, відбувались дискусії. Прелегентами були самі студенти, як теж і такі видатні особи, як напр. проф. д-р Іван Огієнко /теперішній Митрополит Іларіон/, д-р Микола Андрусак, о. д-р Іван Гриньох /під час переходового побуту у Варшаві/, поетеса Олена Теліга й ін. Тоді довелося мені теж кілька разів почути прізвище: КУЗЕЛЯ.

Вкінці, читаючи матеріали про І. Визвольні змагання, натрапив я теж на прізвище покійного Професора. І на цьому кінчались мої відомості про проф. д-ра Зенона Кузеля.

Щойно 1945 р. я мав честь пізнати проф. Кузеля особисто у Фюрті б. Нюрнбергу, в Баварії.

Враження, що я його зазнав при першій зустрічі з Професором, було дуже миле.

Професор Кузеля був скромною людиною, приступною для всіх. Його висококультурна поведінка, лагідна і весела вдача витворювали таку товариську атмосферу, що в ній мусів кожний добре почуватися. Дякуючи Професору

була Вельмишановна Пані Професорова, теж скромна, погідної вдачі і добродушна.

Професор Кузеля належав до людей середнього росту, відносно сильної будови. Голова лиса, по боках вкрита сивим волоссям. На пооранім зморщинами обличчі видніли лагідні й рівночасно бистрі очі. Дещо вірлиний ніс та погідно уложені уста говорили про Професора, як людину добродушну, але рішучу і діловиту. Одяг Професора був огрядний, хоч скромний.

Невідлучним товаришем Професора була постійно шквіряна течка. В ній містилися різні матеріяли, рукописи, що ждали на вправлену руку могого коректора, найважливіша кореспонденція, біжучі матеріяли КОДУС-у, тощо. Зміст течки що якийсь час змінювався, тільки одна річ мала в ній постійне місце. Це був "Правописний Словник" Г. Голоскевича. З ним покійний Професор ніколи не розставався.

У звичайні дні перебували ми з дружиною в товаристві Панства Кузелів на обідах та вечерях у ресторані, де збирався часто ширший гурт українців, як нпр. проф. Віктор Петров, проф. Крїй Шерех, о. д-р Михайло Сопуляк, о. Петро Смик, д-р Роман Смик з дружиною, мгр. Орест Питляр, ред. Роман Ільницький, ред. Микола Колянківський, ред. Михайло Сосновський, мгр. Андрій Стецюк, студент економічних наук Ігор Гуменюк, проф. Теодосій Волошин, п-а Емілія Гудз, інж. Євген Чайковський /всі троє співробітники КОДУС-у/, п-во Ладжинські, інж. Омелян Тарнагський, п-во Коцюмбаси, час-до-часу д-р Євген Барановський з дружиною, артист-маляр Анастазієвський з Нюрнбергу, п. Балицький, п-а Теодосія Брикович, п-во Петеші, поет Богдан Кравців, п. Осип Федорика, ред. Р. Рахманний, п-во інж. Демедюки, брати Стеткевичі, Осип Гураль, інж. Шуст, п. Тарас Чужак і ін.

В цій самій місцевості - Фюрті жила і рідна сестра Покійника, дружина о. Петра Смика. У них п-во Кузелі часто бували, а вряди-годи і ми з дружиною приходили з ними до гостинної хати о. Смика на товариську зустріч.

Вицезгаданий гурт людей, що його доповнював вряди-годи покійний вже проф. д-р Євген Храпливий з Ерлангену, творив українське ядро в чужому німецькому середовищі.

У Фюрті розвинулось скоро українське громадсько-культурне життя, що в ньому покійний Професор брав активну участь.

Вже в перших місяцях після розвалу гітлерівської Німеччини, проф. Кузеля думав про справу української науки на чужині. Вже тоді мав у пляні відновити діяльність НТШ на еміграції. Про це постійно згадував і цим клопотався.

Думав теж Покійник і про наладнання культурного життя українців, не тільки на терені свого побуту, але і в цілій Західній Німеччині і був промотором в організуванні Культурної Ради. Я мав честь співпрацювати з тією Радою, в характері зв'язкового з тереном, маючи повноважність, підписану проф. Кузелем та мистцем Петром Мегиком, що жиг у той час в Роттенбургу.

Не зважаючи на переважені різними важливими обов'язками, працював теж залюбки в Редакції "Часу".

Покійник інтересувався живо усіми прошарками українського життя. Не забував і про молодь, що її він цілим серцем любив і був її справжнім опікуном. Нав'язуючи контакт з німецькими університетами, професор Кузеля старався промощувати своїми інтервенціями шлях до студій багатьом українським студентам, яким на перешкоді стояла бар'єра "номерус клявзус". Кожним успіхом українського студентства радів сердечно добродушний Професор.

Слідкував Покійник теж пильно за подіями на Рідних Землях, окупованих ворогом. Зворушливо переживав кожну сумну вістку, болів над долею народу.

Душевні струни Професора були ніжні і чулі на все.

Професор Кузеля був не тільки віруючим, але й ревним практикуючим членом Української Греко-Католицької Церкви. Постійно бував на Богослуженнях, співав церковні пісні. Служ мав знаменитий. Співав дрижачим тенором людини старшого віку. Як сам оповідав, мав колись гарний теноровий голос, що його

Його з'їли зуб часу, злидні та недуга, яка прогресувала в околиці горла.

В 1947 р., 26-ого червня, проф. Кузеля минав 65-ий рік життя. Місяць перед тим створився у Фюрті Комітет для влаштування прийняття з нагоди 65-ліття Професора, з участю ширших громадсько-культурних кругів. Очолювати цей Комітет припала була честь моїй скромній особі. Прийняття відбулося величаво і в дружній та справді культурній атмосфері. Крім громадян Фюрту-Нюрнбергу, брали участь представники з Ерлангену на чолі з покійним вже проф. д-ром Євгеном Храплигим, з Регенсбургу на чолі з теж покійним вже проф. УТГІ Романом Димінським, з Мюнхену і ін. місцевостей.

Професора вітали всі сердечно. Бажали йому багато сил та многих літ. Дякуючи за прийняття та побажання, зворушений проф. Кузеля сплакав.

Після прийняття приступив до моно проф. Димінський, який знав Професора ще з попередніх літ, і заявив слідує:

- Ви бачили сльози на очах Професора і чули дрижачі слова, що виходили зі щирого серця українського вченого. Це вияв радості за те, що про нього не забула українська спільнота. Професор - персона грата, що вповні заслужив собі на добру пам'ять і глибоку пошану та гарячу любов усіх, без різниці, українців. Радію, що це сталося сьогодні, 1947 року, бо - на жаль - до цього часу Шановний Соленізант не зазнав такого тепла зі сторони українців, хоч були на це час і нагода...

Проф. Кузеля був справжньою енциклопедією знання. Багато ділянок науки знав ґрунтовно.

Поруч своєї наукової праці на новім етапі скитання /започаткованої ще перед I. Світовою Війною, як нпр. збірка етнографічних оригінальних записів, публікації праць з ділянки української народної медицини, опрацювання словників, викладацька праця на високих школах, всестороння журналістична діяльність і т.д./, проф. Кузеля, як заступник Голови, а опісля як Голова Наукового Товариства ім. Шевченка, присвячував весь вільний час праці в КоДУС-і, установі, що несла допомогу українській студіючій молоді.

Комісія Допомоги Українському Студентству містилася у Фюрті при вул. Шрайгера ч. 1. на четвертому поверсі. Там куралася доля-майбутнє багатьох студентів, що могли студіювати тільки завдяки допомозі КоДУС-у, очолюваної проф. Кузелею.

Система адміністративної праці КоДУС-у була зразкова, одна із найкращих, якщо брати на увагу українські установи.

Справу роздобуття фондів на допомогу студентам наладував Професор так вміло, що нераз треба було подивляти. Навіть у найскрутніших фінансових ситуаціях проф. Кузеля виходив переможно. Все це діялось дякуючи особі Професора, який втішався великою пошаною серед всіх українців і українських установ, не зважаючи на релігійні і політичні різниці. Підпис професора Кузеля вистачав, щоб ведена ним справа знаходила повну піддержку всіх.

Все це, при скромній вдачі Покійника, діялось тихо, без пересадної реклами назовні. Професор любив українську студіючу молодь і вірив у доцільність своєї праці для неї, бо бачив у ній світліше українське майбутнє.

Проф. Кузеля допомагав студентам не тільки фінансово, але теж і харчами. Висднував їх від українських організацій за океану, організував харчівні у більших студентських скупченнях в різних університетських містах.

Працю КоДУС-у розвивав проф. Кузеля не тільки на терені Німеччини, але й інших країн, як Австрії /де було представництво КоДУС-у/, Іспанії, Франції, Бельгії, Англії, скандинавського півострову і ін., де поодинокі студенти одержували допомогу на студії поза межами Німеччини.

За посередництва їх Екцеленції Кир Івана Бучка, Професор зумів висднувати велику допомогу для українського студентства, без різниці віроісповідання, від Апостольської Столиці.

Проф. Кузеля пам'ятав і про потребу допомоги українським високим шко- лам на еміграції і допомагав їм у різних формах, як тож і докторантам, я- ким не підмогав фінансовою допомогою в осягненні докторських дипломів.

Проф. Кузеля знаходив час і на особисті конференції з поодинокими людьми, що приходили до нього за різними порадами. Для прикладу згадаю присутніх сьогодні на наших Жалібних Сходинах, що мали честь працювати над своїми докторськими працями за вказівками проф. Кузеля, а саме д-ра Володимира Остропського та себе.

Всі, тільки побіжно лицезгадані справи спочивали в-основному на пле- чях невтомного Професора, що все зумів перевести їх в життя з належним гарним успіхом.

Все це відбувалось завдяки динамічній активності та феноменальній пам'яті невтомного Професора.

Я мав нагоду часто бачити, як Покійний Професор, проходжуючись по кімнаті, диктував машиністці різні статті та письма "екс абрупо" так плин- но і логічно і таким гарним стилем, що було любо слухати. Диктував дуже багато і часто.

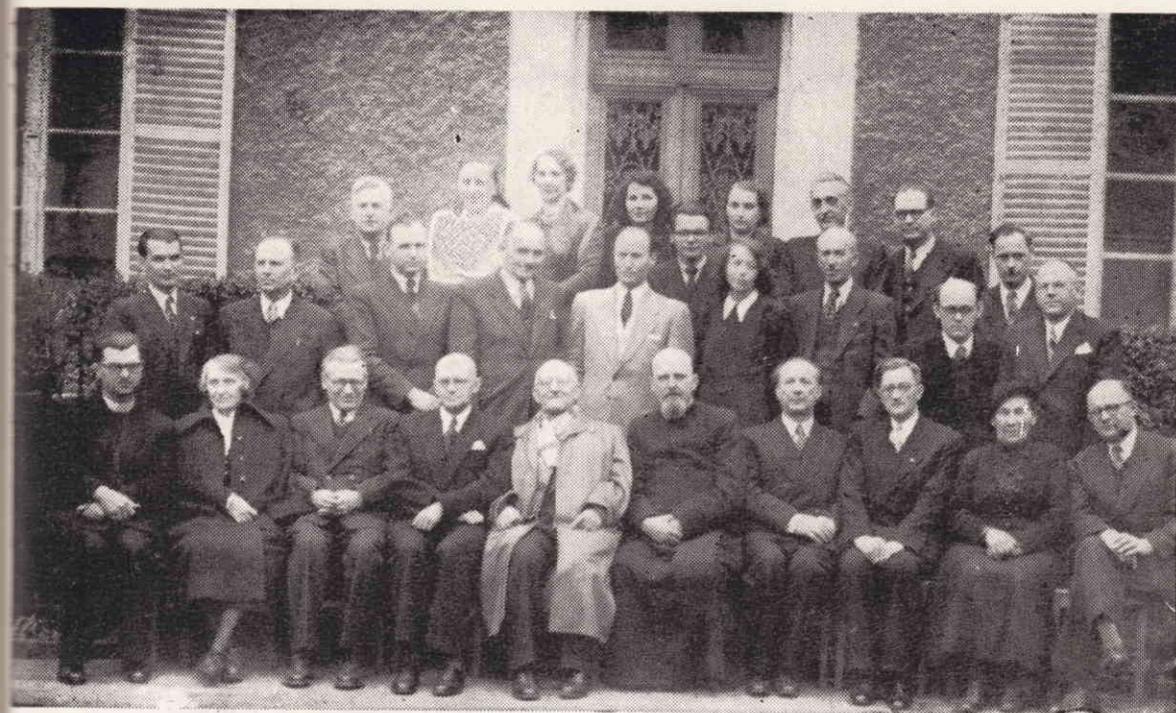
Не зважаючи на порелантаження працею, не забував ніколи про особисту кореспонденцію. На всі листи відповідав своєчасно і в сердечнім тоні.

Невблагана смерть перервала нитку життя невтомного та погного ще енер- гії працівника, вірного сина Батьківщини та одного з найвидатніших преде- ставників української науки, який ціле своє життя безпосередньо і посеред- ньо посвячувався праці для здійснення української визвольної-державницької ідеї.

Зі смертю проф. Кузеля втратила теж і українська студіюча молодь свого опікуна і добродія.

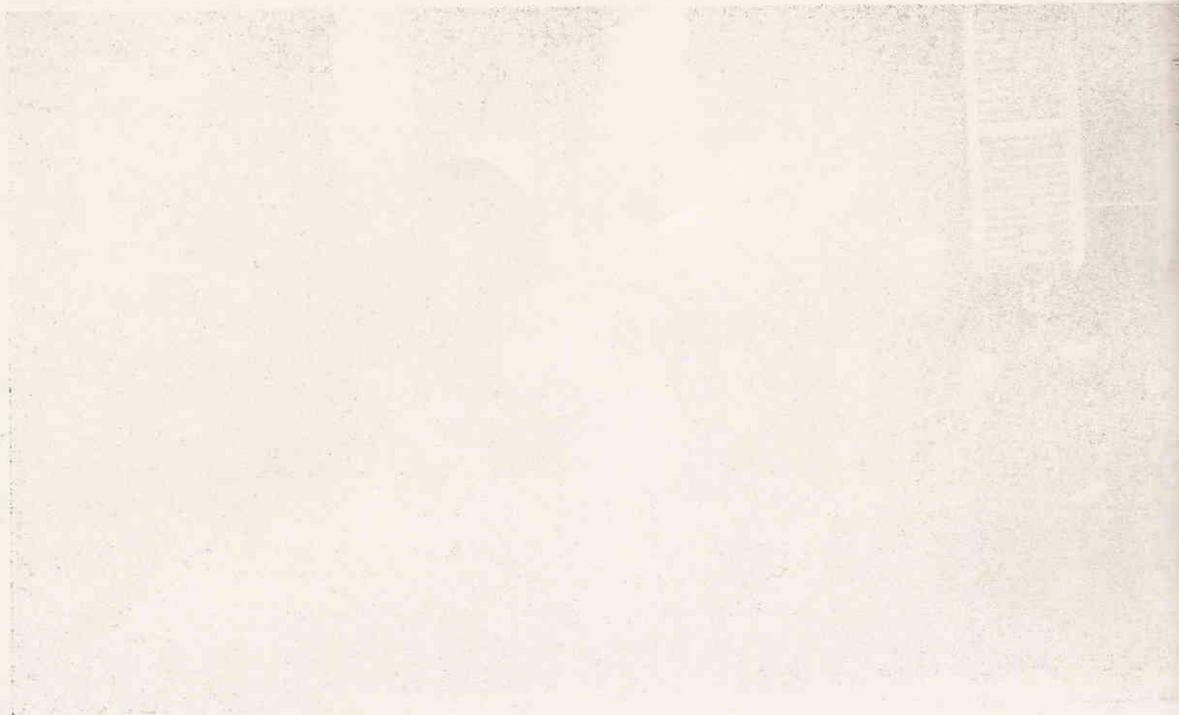
Знайомство та спільний кількалітній побут з П-том Кузелями належати- муть до найкращих часів мого життя.

Сповнений глибоким жалем по втраті незабутнього Професора, схилив свою голову перед Його світлою пам'яттю з почуттям найглибшої пошани до заслуг цього великого українського Вченого та зразкового Патріота.

**Загальні Основуючі Збори
Європейського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка,
23 березня 1952 року в Сарселі б. Парижу.**

(Остання знімка бл. п. Голови НТШ, проф. д-ра Зенона Кузеля, сидить в центрі в ясній нагортці, який був президентом Зборів. — Друга зліва, в темній нагортці, дружина Покійного, п-ні Ольга з Авдиківських Кузеля. — Четвертий зліва сидить ген. секретар НТШ, проф. д-р В. Кубійович).

Faint, illegible text located below the large faded area, possibly a caption or a short paragraph.

КОМІСІЯ КАНАДОЗНАВСТВА.

При Канадійській Відділі НТШ, рішенням Управи /10.11.51./ оформлено остаточно Комісію Канадознавства, під керівництвом її ініціатора д-ра Івана Т е с л і .

Комісія планує, по можливості ще цього року, видати друком працю, присвячену окремим проблемам українців у Канаді.

Завдання Комісії дуже широке і корисне. Побажане, щоб якнайбільше число заінтересованих зголошувались до співпраці.

Пр о е к т

напрямних праці Комісії Канадознавства Канад.Відділу НТШ.

В шістдесятю річницю започаткування української еміграції до Канади, Канадійський Відділ НТШ, доцінюючи велике значення всебічних наукових дослідів життя і праці української канадійської громади, покликана до життя Комісію Канадознавства К.В. НТШ.

Завдання Комісії Канадознавства К.В. НТШ - планувати, організувати, координувати та провадити праці над всебічним вивченням української громади в Канаді, з метою служити так своїм, як і чужинцям, вірними інформаціями про життя, працю, досягнення і змагання так українського народу взагалі, як і його канадійської вітки зокрема.

В склад Комісії входять зацікавлені українсько-канадійськими проблемами члени НТШ й особи організаційно незв'язані з НТШ, які заявлять добру волю співпрацювати в Комісії.

Територіяльно діяльність Комісії Канадознавства покривається з засягом діяльності Канадійського Відділу НТШ.

На праці Комісії Канадознавства складаються:

- 1/ Збірка й опрацювання бібліографії усіх видань /актів, споминів, звітів, памфлетів, окремих праць і т.д./, які безпосередньо чи посередньо відносяться до канадійських українців.
- 2/ Збірка інформацій про невидані ще акти й інші джерельні матеріали, які відносяться до канадійських українців.
- 3/ При помочі анкет, квестіонарів, окремих обіжників-листів, - збірка додаткових цінних інформацій, споминів, життєписів чільніших діячів на терені Канади, які могли б дати вірне навітлення важливіших подій.
- 4/ Опрацювання окремих проблем з життя української громади в Канаді, як нпр.: іміграція до Канади, поселення, піонерські праці наших поселенців, фізична і психічна акліматизація в новому краю, взаємовідношення до чужонаціональних громадян Канади, сприятливі й несприятливі умови фізичного і духового розвитку українських поселенців, господарські, культурні й політичні осяги, участь у загально-канадійських працях та досягнення українців, зв'язок з рідним краєм і т.д.
- 5/ Опрацювання синтетичного твору, що подав би докладні й вірні інформації про українську громаду в Канаді, так в українській, як також в англійській мові.
- 6/ Публікація важливіших джерельних матеріалів, окремих праць, з використанням також англо-мовних наукових видавництв.
- 7/ Комісія Канадознавства НТШ буде старатися держати тісний і живий зв'язок з чужомовними науковцями, зацікавленими вже українською проблематикою, втягаючи їх до співпраці в Комісії, а зі своєї сто-

рони українські науковці співпрацюватимуть з науковими товариствами загально-канадійського характеру.

- 8/ Комісія поробить старання для організації власної підручної бібліотеки та архіву.
- 9/ Комісія зверне окрему увагу на те, щоби притягнути до співпраці науковий доріст.

Фонди. В початках Комісія Канадознавства не розпоряджає ніякими власними грошовими засобами і початкові праці фінансуватиме Канад. Відділ НТШ з власних засобів. Згодом Комісія, в порозумінні з Відділом, старатиметься організувати власні фонди, які можуть впливати з дотацій окремих канадійських інституцій, підприємств, пожертв окремих осіб, з принагідно влаштованих імпрез, з розпродажі видань і т.д.

Управа Комісії складається з голови, секретаря і трьох членів-референтів. Для початкової організаційної стадії Управу Комісії покликує Управа Канад. Відділу НТШ. Згодом Управу Комісії вибиратимуть члени Комісії на Звичайних Зборах зпоміж себе звичайною більшістю голосів. Двох з членів Управи Комісії мусять бути членами НТШ. Один з них обов'язково має бути дійсним членом НТШ.

Кінцеві завваги: Напрямні праці Комісії Канадознавства НТШ є обов'язуючі від дня затвердження їх Управою Канад. Відділу НТШ. На їх основі Комісія Канадознавства опрацює окремий внутрішній правильник. Всі рішення Комісії Канадознавства організаційного характеру, зокрема ці, що торкаються грошових видатків і виступів назовні, мусять мати апробату Управи Канадійського Відділу НТШ.

Зміни напрямних праці Комісії Канадознавства має право робити К.В. НТШ, або і Загальні Збори членів Комісії з тим, що їх має затвердити Управа Канадійського Відділу НТШ.

КАНАДІЙСЬКИЙ ВІДДІЛ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

КОМІСІЯ КАНАДОЗНАВСТВА .

Торонто, 14. червня 1952.

До П.Т.

УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ
та ГРОМАДСЬКО-КУЛЬТУРНИХ УСТАНОВ
у Канаді .

Комісія Канадознавства при Канадійському Відділі НТШ в Торонті запланувала в найближчому часі приступити до видавання праць, присвячених життю українських поселенців у Канаді.

Між іншими працями окреме місце буде присвячене українським школам у Канаді. З уваги на те, що ще досі немає монографії про українське шкільництво в Канаді, прохаємо всі церковні та громадські установи, що вели або тепер ведуть школи, щоб вони звернулися до своїх підчинених установ, церков і організацій з проханням написати коротку історію своєї школи на основі протоколів, записок або уених переказів, подаючи:

- 1/ Назву заведення, що вело або веде школу, і як дійшло до її оснування,
- 2/ рік оснування школи,
- 3/ ім'я основника школи,
- 4/ число учнів на початку, пересічно, теперішнє число учнів,
- 5/ імена вчителів /-льок/,
- 6/ число клас /відділів/,
- 7/ приміщення школи,
- 8/ устаткування школи,
- 9/ плани й програми, на основі яких відбувається навчання і виховання,
- 10/ уживані шкільні підручники,
- 11/ предмети навчання,
- 12/ шкільні бібліотеки,
- 13/ видавання спідоцтв, посвідок,
- 14/ існуючі гуртки молоді при школах.

З уваги на загальний національний інтерес та щоб достатньо висвітлити наші досягнення на культурно-освітньому полі впродовж 60-літнього поселення українців у Канаді, прохаємо ласкаво не відказатися від співпраці, за що згори дякуємо.

Матеріяли надсилати до кінця липня ц.р. на адресу:

К.В. НТШ в Торонті, 237 Брунсвік Аве., ТОРОНТО, Онт.

За Комісію Канадознавства К.В.НТШ:

/-/ Проф. д-р Євген Вертипорох
Голова К.В.НТШ

/-/ Д-р Іван Тееля
Голова Комісії Канадознавства

Б.Ч.

ЧОМУ ЧУЖИННИЙ НАУКОВИЙ СВІТ НЕ КОРИСТУЄТЬСЯ
УКРАЇНСЬКИМИ НАУКОВИМИ ДЖЕРЕЛАМИ ?

Багато є людських переживань та споминів, які слід подати до ширшого відома заінтересованих кругів нашого громадянства. Один із таких споминів є саме із Парижа, одного з головних центрів західної науки, культури та світової політики. Не знаю, чи відомо нашим науковим кругам, що є там бібліотеки, де майже не бракує ні одної книжки із української наукової чи беллетристичної скарбниці. Є там також Інститут Орієнтальних Мов з катедрою української мови, очолюваною проф. Борщак, якої слухачами 98% є чужинці, головно французи. Майже без виїмку всі наукові бібліотеки є заінтересовані в кожній науково опрацьованій українській книжці, а заряди бібліотек купують їх з місця якщо тільки їм це хтось відповідно запропонує. Цікаві переживання одного з відвідувачів таких бібліотек хочу саме подати. В околиці площі Етуаль є бібліотека всяких документів політичної натури та інших і туди дістав запрошення зайти представник видань НТШ та ЕУ. Дотичний урядовець поглянув досить здивованими очима, нав'язав розмову та при цій нагоді показав окрему тежку, в якій були оригінальні оголошення, витягі з українських часописів з реклямами книжок до продажу. Разом із оголошеннями були копії листів, висланих на подані на оголошеннях адреси з проханням висилки книжок на адресу бібліотеки. Таких листів було около 10, спрямованих головно до Канади і США, але, на жаль, на ті листи не переслано ні одної відповіді, ні одної книжки. Були там листи з бажанням одержати книжки про УПА і це не знайшло відгону. Свідок тих листів був, на жаль, першим, що відгукнувся на письмо бібліотеки, що бажала мати Енциклопедію Українознавства та інші видання НТШ. При тій нагоді просили видання про УПА і тоді спрямовано туди спеціального представника. В розмові над повищими справами урядовець бібліотеки висловився; що, видно, українці поширюють свої книжки та видання лиш для поінформовання своїх громадян. Все те без інтерпретації говорить саме про себе. Крім цього згаданий представник відвідував ще інші наукові інституції та окремих приватних торгівців книжками, а один із них мав контакт із відборцями по цілому світі. Одні і другі брали поважне число книжок, запевнюючи, що після появи Енциклопедії Українознавства в цілотсі закуплять більшу кількість примірників. З повишого можемо вносити, що в багатьох випадках ми самі вчнуваті, що різні науковці, а то і урядові експерти для просліджування наших справ користають вповні з ворожих нам джерел, не маючи наших. Ми повинні більше усвідомити собі, що найвища пора інтенсивно і пляново приступити до видань багато рукописів, які ізза браку гроша половіють по бюрках, замість бути носіями наших національних правд і доказовим матеріалом у близькій будучині. Брошурок, лєтучок та всяких інших пашквілів науковий світ не потребує, а користає із книжок наукових також в українській мові. В кожному науковому центрі європейському, США, Канади чи інших повинні бути люди, що інтересуються тими справами з завданням вміщувати українську книжку на полиці бібліотек і тим чином демаскувати ті всі ворожі фальшивки, які нас, як націю, у багатьох случаях дискредитують. Справа великої і далекоюяглої ваги, остаточний час вийти поза межі переконування себе самих.

П Е Р С О Н А Л І Я

СІМДЕСЯТЛІТТЯ МИТРОПОЛИТА І Л А Р І О Н А .

/Нар. 15 січня 1882 р. в Брусилоні, на Київщині/.

15 січня ц.р. припадали 70-ті роковини з дня народження Високопреосвященішого ІЛАРІОНА, Митрополита Української Греко-Православної Церкви в Канаді. Ювілейні святкування відбулися в травні ц.р.

Високодостойному Ювіліатові, видатному українському вченому і заслуженому церковному та культурно-громадському діячеві, довголітньому дійсному членові НТШ, маємо честь - з цієї нагоди - зложити найсердечніші побажання щастя, здоров'я та багато сил у праці для добра рідної справи.

ПРЕОСВЯЩЕННИЙ КИР І З И Д О Р -

ПРЕДСТАВНИКОМ ВСІЄЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ .

Від оснування Апостольського Екзархату Східньої Канади в 1948 році, Преосв. Кир Ізидор уже в-друге відбув поїздки-прощу до Європи з пригоду релігійних католицьких торжеств і маніфестацій.

Перший раз було це 1950 року з нагоди Святого Ювілейного Року 1950. Преосв. Ізидор відвідав Рим і св. Землю та при тому відбув свою першу обов'язкову для всіх єпископів прощу "ад ліміна".

На цей же рік скликано 35-ий Міжнародний Евхаристійний Конгрес в Барселоні, перший післявоєнний /останній до війни - 34-тий Конгрес відбувся в Будапешті 1938 року/. Запрошені до участі були всі Ієрархи й пірні всього світу. З української Ієрархії взяв участь єдиний Преосв. Ізидор Борецький, як відпоручник - у першу чергу - свого Екзархату й усієї української Ієрархії Канади, а далі як представник всієї Української Католицької Церкви. Українська Ієрархія Канади на своїй конференції дня 26-ого березня 1952 р. в Вінніпегу просила Преосв. Ізидора взяти участь в Евхарист. Конгресі в Барселоні в імені Української Католицької Церкви в Канаді. Преосв. Владика Ізидор запланував з цієї нагоди відвідати теж і інші святі місця й релігійні пам'ятки в Іспанії та Португалії, як теж не поминути оглянути важніші культурні пам'ятки цих країн.

Дня 25-ого травня Преосв. Ізидор відслужив грецькою мовою Архисрейську Службу Божу в монастирі ОО. Капуцинів, де й поміщується їх Духовна Семинарія в Іквалада поблизу Барселони. До цієї св. Літургії співав хор еспанських монахів-студентів грецькою мовою й напівами. Слідуючого дня, 26-ого травня, відслужено св. Літургію в Колегії ОО. Єзуїтів у Барселоні, а 27-ого травня в церкві С. Марія дел Мар.

27-ого травня ввечері офіційно відкрито 35-ий Міжнародний Евхаристійний Конгрес. 28-ого травня була Архисрейська Служба Божа в церкві СС. Домініканок /там же, як монахині, є дві українки/. Дня 29-ого травня відслужили 4 архисреї різних віток візантійського обряду /українці, греки, мелхіти й ін./, в сослуженні мітратів, архимандритів і священників, офіційальну репрезентаційну Службу Божу в храмі св. Йосифа, в якій від українців узяв участь Преосв. Ізидор Борецький і о. мітрат Я. Перидон з Парижа. -- Дня 30-ого травня в год. 11-ій в ночі в базиліці Ностра Сеньора де ла Мерсед відбулася Архисрейська Служба Божа, призначена для українців, яка закінчилась після півночі. -- Дня 1-ого червня раненько Преосв. Ізидор відслужив св. Літургію в церкві ОО. Капуцинів, а о год. 10-ій був приявний на Службі Божій Палового Легата Кардинала Тедескіні на площі Пія XII. в Барселоні,

на якій були приявні сотні єпископів з кардиналами, патріярхами, архієпископами на чолі та поперх мільйона вірних, не враховуючи решти півтора мільйона, що слухали Служби Божої через голосники в цілому місті. -- Того ж де відбулась величава процесія з Пресв. Евхаристією, що тривала кілька годин і в якій взяло участь, якщо брати активних і пасивних учасників, около два мільйони людей. Владика Ізидор зі своїми священниками брав участь у цьому поході між єпископами, а українська група йшла за таблицею з написом в еспанській мові: "Вільна Україна на вигнанні". Цією процесією закінчено офіційно Евхарист. Конгрес.

Крім української Архисрейської Служби Божої були ще інші наші Богослуження та зустрічі в часі Конгресу. І так, 29-ого травня відбулась офіційна зустріч усіх українців, єпископа Пресв. Ізидора, священників і вірних, що брали участь у Конгресі. Знову ж 30-го травня, на великій площі біля церкви Св. Родини, Пресв. Ізидор відчитав молитву за мир і за український нарід у приявності Апостольського Легата, всіх кардиналів, ієрархів та всіх учасників Конгресу, в рямцях молитовних благань усіх народів своєю рідною могою.

Дня 31-ого травня о 5-ій год. вечора Пресв. Ізидор відправив молебень перед виставленими Пресвятими Дарами в Барселонській Катедрі.

Треба ще підкреслити, що в усіх наших св. Літургіях та інших Богослуженнях брали участь не тільки українці-прочани, але й маси чужинців, зокрема еспанців, і тисячі вірних римського обряду приступали до св. Причастя під двома видами в нашому обряді.

Пресв. Ізидор, залишившись після Конгресу ще кілька днів у Барселоні відвідав опісля ще острів Майорку, Португалію, зокрема Фатіму, де 23-ого червня відслужив у гроті явленя Службу Богу в наміренні українського народу та перебувши кілька днів в Ірляндії, літаком Даблін-Глестон-Ісландія дня 3-ого липня повернувся до Торонта, щоб у днях 4-6 липня проводити II-ому Українському Католицькому Конгресові Східньої Канади.

Ж
Ж
ЖЖЖЖ
Ж
Ж

ПРОФ. Д-Р ВОЛОДИМИР БРИГІДЕР

Ділимося сумною вісткою, що дня 12 липня 1952 р. в Торонті, Онт., після важкої недуги, на 63 році життя, спочив у Базі дійсний член НТШ, б. професор львівського університету, науковий співробітник торонтонського університету, заслужений український учений та визначний громадсько-культурний діяч

Проф. д-р Володимир Бригідер

Після Заупокійної Служби Божої, 16 липня 1952 р., о год. 9 ранку, в церкві св. Йосафата, Френклін.Аве - Вест Торонто, відбувся похорон на кладовищі Монт Геп.

ВІЧНА ЛОМУ ПАМ"ЯТЬ .

Вельмишановній Родині Покійника висловлюємо наше найглибше співчуття.

Управа Канадійського Відділу НТШ.

З ДІЯЛЬНОСТІ ЧЛЕНІВ.

I. Проф. д-р Євген ВЕРТИПОРОХ, дійсний член НТШ, Голова К.В. НТШ:

1. Як хемік-дослідник працює у фармацевтичній фірмі в Торонті - The E. V. Shuttleworth Chem. Co. Ltd.
2. 1952 р. став професійним членом Chemical Institute of Canada /Оповідка в журналі "Chemistry in Canada", Apr. 1952, Vol. 4, Nr. 4.
3. Репрезентував Товариство назовні, від численну кореспонденцію з Централер, Відділами та поодинокими членами НТШ.
4. Виголошені доповіді:
 - 9.12.51., Гемилтон, на сходинах, улаштованих місцевим КУК-ом та заходами дир. Ст. Гевака: "НТШ - огнище української культури".
 - 17.2.52., Торонто, в Т-ві Української Студіючої Молоді: "Студентство і громадянство".
 - 19.3.52., Брендфорд: Промова на Шегченківським Святі.
 - 4.5.52., Торонто, для Станиці Вояків Дивізії "Галичина": "Хемія в модерній воєнній техніці".Доповідь: "Історія української фармації", виголошена на II. Науковій Конференції К.В.НТШ, появилася в "Гомоні України", чч.: 40, 41, 42, 43 за 1951 рік.
Приготована до друку стаття в англійській мові: "Поліпшення індустріальної методи добування інсуліну".
5. Опрацьовує:
 - 1/ Історія фармації,
 - 2/ Історія УТГІ,
 - 3/ Спомини про медицину і фармацію у Львові 1942-44,
 - 4/ Що спричиняє постання осадів у рослинних витягах /екстрактах/.

II. Проф. д-р Володимир БРИГІДЕР, дійсний член НТШ:

Праця на тему: "In What Embryonic Stage Do The Eggs Of Neodiprion Enter The Winter Diapause" - появилася друком у: "Canadian Journal of Zoology", Volume 30, N. 2, April 1952, p. 99-108; Published by the National Research Council in Ottawa, Canada.

III. Проф. д-р Ярослав ПАСТЕРНАК, дійсний член НТШ:

1. Як член Інституту "The Archaeological Institute of America", брав участь у серії викладів канадійського відділу цього ж Інституту, присвячених головно новим досягненням американських дослідників на європейському континенті.
 2. Прийнятий в члени Товариства "Society for American Archaeology" та запрошений до співпраці в його фаховому журналі "American Antiquity", присвяченому передусім археології Канади й Америки.
- Друковані праці:
"Найстарші часи Волині" /"Волинь у боротьбі за волю України", кн. 1., Вінніпег 1952/.
- Друковані статті:
 - 1/ "Найстарші християнські пам'ятки в Україні" /"Логос", богослов. наук. кварталник, II. кн., Ватерфорд 1951/.
 - 2/ "Відвічна віра в позагробне життя" /"Українські Вісті", Едмонтон, 24.4.1951., ч. 17./.
 - 3/ "Слідами праісторичних Канадійців" /там же, 2.10.1951., ч. 40/.

4/ "Тлінні останки членів галицької княжої династії" /там же, 25.12.1951., ч. 52/.

В друку:

- 1/ "Археологія України" /англомовне видання "Енциклопедії Українознавства"/.
- 2/ "Княжий город Львів" /"Червона Калина", Нью-Йорк/.
- 3/ "Трипілля - Мексико; мистецькі паралелі" /з циклу: "Україна в центрі культурно-цивілізаційного кругу півд.-схід. Європи" - "Київ", Філадельфія/.

В приготуванні:

- 1/ "Археологія України" /викінчена I. частина: "Україна в кам'яній добі"/.
- 2/ "Етногенеза Слав'ян у світлі нових археологічних дослідів".

Доповіді:

- "Проблема позагробового життя в світлі археології й етнології" /для громадянства, ілюстрована археологічними матеріялами. - Торонто, березень 1952/.
- "The Trypillian Culture in Ukraine" /Конгрес археологів Північної Америки в Торонто, 20.12.1950/.

IV. Д-р Іван ТЕСЛЯ, географ, дійсний член НТШ:

В друку:

- 1/ Лекції географії України, - для І.З.Н.
- 2/ Статті про клімат і води України, - для англومовного видання "Енциклопедії Українознавства".

В приготуванні до друку:

- 1/ Географія Волині, - для "Праць Інституту Дослідів Волині".
- 2/ Атмосферичні опади в Алберті.

В опрацьовуванні:

- 1/ Господарські переміни на Сході Європи, з окремим узглядненням України, - для Службового Відділу Торонтонського Університету;
- 2/ Геополітичне положення України;
- 3/ Акліматизація українських поселенців у Канаді, - для "Праць Комісії Канадознавства".

У. Проф. д-р Константин АНДРУСИШИН, професор Саскачеванського Університету, дійсний член НТШ:

Опрацьовує: великий англійсько-український словник.

УІ. Інж. Арсен ШУМОВСЬКИЙ, звичайний член НТШ:

Працює як Welding Engineer with Vulcan Iron & Engineering Ltd, Winnipeg, Man. Виконує функції дорадника в справі ручного й автоматичного зварювання. В цім фаху працює вже біля 20 років. У колишній Польщі був членом Товариства для зварювання і різання металів. В 1936 р. брав участь у "XII. Міжнародньому Конгресі Зварювачів" у Лондоні. Праця на тему: "The Light All Welded Railcars on Polish Railways" - була друквана в протоколах того Конгресу, том VI. Ряд друкваних статей у передвоєнних польських журналах.

Є членом:

- a/ "Institute of Welding" в Англії,
- б/ "Canadian Welding Society" в Канаді.

Найновіші друквані статті /про залізничий транспорт і зварювання/ у "Вістях" /Нью-Йорк, Т-во Українських Інженерів в Америці/ та у "Canadian Machinery" на тему: "Controlling of Welding Shrinkage and Distortion".

VII. Мгр. Мстислав В. ПАВЛЕНКО-ЛУЦІВ, звичайний член НТШ:

В 1949-50 - магісторський диплом з української літератури /Монтреал/. /Дисертація: Життя і творчість Василя Стефаника/;
Тепер працює над докторською працею. Тема: "Гетьман Мазепа в художній літературі і в історичному наслітвенні".
Написав цілий ряд статей до української преси та виголошував доповіді. Працює представником фірми "Зінгер" в Торонто.

VIII. Д-р Степанія ЖМУРКЕВИЧЕВА, звичайний член НТШ:

9.5.1952. склала іспити на Оттавському Університеті й одержала ступінь доктора філософії. Виготовлена докторська праця: "Українська поезія в Канаді".

Асистентка при Катедрі Українознавства Інституту Південної й Східної Європи Оттавського Університету. В часі літнього курсу для кандидатів на магістрів і докторів того університету мала виклади про українську віршову творчість у Канаді та провадила синармію української літератури.

Статті в "Гомоні України", "Нашій Меті" та "Світлі".

IX. Інж. Мирослав ПУЗЯК, звичайний член НТШ:

Працює як керівник будови рафінерії нафти в Сарнії, Онт. Начальне керівництво над будовою передала інж. М. Пузякові велика фірма "Каталіктик Констракшен оф Канада".

X. Інж. Ігор ФЕДІВ, звичайний член НТШ:

Прибув недавно з Тунісу й осів у Монреалі. Довголітній редактор "Українських Технічних Вістей" до 1939 р. у Львові. Тісно співпрацював з проф. д-р В. Кубійовичем у видавничій діяльності НТШ. Вітаємо інж. І. Федева на канадійській землі і бажаємо багато успіхів у праці.

XI. Д-р Володимир ОСТРОВСЬКИЙ, географ, звичайний член НТШ, скарбник К.В. НТШ:

Поруч постійних студій над собою в діяльності географії, присвячується громадській праці. Активний в Пласті та СУМ-і.

XII. Д-р Матей ГУТА, лікар-дентист, звичайний член НТШ, секретар К.В.НТШ:

1. Докторська праця /Університет в Ерлангені, Німеччина/: "Причинки до історії ліків та їх примінення в українській народній медицині" /в німецькій мові/.
2. Недокінчені філософічні студії /психологія, Університет в Ерлангені/. Присвячується надалі цим студіям з метою завершити їх дипломом канадійського університету.
3. Працює над собою в діяльності етнографії, особливо якщо йдеться про українську народню медицину.
4. Друковані статті в "Гомоні України": "Природа вірусів", "Хемічний баланс - здоров'я" й ін.
5. Виголосив ряд доповідей для громадянства, а зокрема для молоді в Торонті, з ділянок українознавства, психології та педагогії. Поїздки з доповідями до Гемілтона /"НТШ - наукова установа і українська визвольна справа"/ та Ошави. Активний член ЛВУ.

6. Виголосив доповідь на II-ій Науковій Конференції К.В. НТШ на тему: "Замовлювання - лікувальний спосіб в українській народній медицині". /Психоаналітичний підхід/.
7. Редагував "Бюлетень К.В. НТШ", ч. 1 /3/, липень-серпень 1952 р.
8. Працює над темою: "Народне лікування в світлі сучасної медицини".

ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЦЕНТРАЛЮ ТА ВІДДІЛИ НТШ.

І. Ц Е Н Т Р А Л Я .

1. Новий осідок:

Від госни 1951 р. новим осідком Централі НТШ став САРСЕЛЬ 6. Парижу /11 км. від кінцевої зупинки паризького метро/. Освячення Дому НТШ довершив особисто 28.8.1951 р. Його фундатор і меценат НТШ - Іх Екссцеленція Граф Кир ІВАН БУЧКО.

В набутім домі примістилися, крім Централі НТШ, такі установи: КодУС, Делегатура УВУ, Інститут Заочного Навчання, Український Народній Університет та Європейський Відділ НТШ /від 23.3.1952 р./

2. Напрямні діяльності на еміграції:

Діяльність НТШ на еміграції підногло в березні 1947 р.

НТШ, у нових еміграційних обставинах, крім своїх традиційних статутарних /чисто наукових/ заждань, прийняла ще й інші, як нпр.:

- а/ контакт з розпорошеною по світі політичною еміграцією,
- б/ організування Відділів у країнах більшого скупчення своїх членів та опрацювання нових переходових статутарних постанов, дійсних на час еміграції,
- в/ налашдування праці Секцій при Відділах та збереження єдності Т-ва,
- г/ контакт із чужинецьким світом та пропагування української національної справи /особисті контакти, доповіді та публікації/,
- г/ стояти на сторожі правдивої непідфальшованої української науки та прагди про Україну /публікації, доповіді/,
- д/ мобілізування фондів.

У Бюлетені Централі за червень 1952 р., ч. 1/13, стор. 6-та, читаємо:

"... Ішлося про знайдення ідеальної компромісової розв'язки, тобто такої роботи, яка з одного боку зберігала б науковий характер відповідно до основних заждань Т-ва і зацікавленень загалу членства, з другого - мала б практичне значення, тобто цікавила б громадянство і забезпечувала постійним допливом грошей прожиток деякого, хоч невеликого, гурта людей, які її виконували.

Таке завдання могла виконати "Енциклопедія Українознавства". Вона, без сумніву, має важливе наукове значення...

... Від наукового не менше практичне значення "ЕУ" для загалу, на еміграції позбавленого підручників українознавства... Немаловажне при тому й те, що "ЕУ" грає велику пропагандивну роль назовні і як довідник, якого досі не було і який дає матеріал для всякого заінтересованого, і як репрезентативна книга, що самою появою на еміграції викликає признання чужинецького світу".

Англосовне видання ЕУ ще в стадії редагування. Друк цього видання дуже важливий і конечний. Віримо, що весь український загал на еміграції своїми щедрими грошевими датками причиниться до того, що воно появиться вже в короткому часі.

3. Інститут Національних Дослідів:

Проф. д-р В. Кубійович опрацьовує топографічну карту Галичини. Виготовляється теж текст до карти в формі одного тому "Записок НТШ". Інші праці Інституту покищо припинено ізза браку фондів.

4. Бібліотека та пресовий архів:

Бібліотека нараховує тепер біля 6.000 томів. Дві третини книжок мають українознавчий характер. Наплив нових книжок, часописів та журналів - постійний і значний.

Пресовий архів нараховує поажно число річників різних українських і чужомовних газет та журналів.

На жаль, немає окремого бібліотекаря-архівара /брак фондів!/.

5. З останніх видань:

Крім Енциклопедії Українознавства появилися друком:

а/ Проф. д-р Ю. Шерех: "Нарис сучасної української літературної мови", Мюнхен, В-тво "Молоде Життя", НТШ, "Бібліотека Українознавства", ч. 3., стор. 402. Видання уфундували пластуни ІІ-го Куреня Сеніорок і старших пластунок "Ті, що греблі рлуть".

б/ Проф. д-р Я. Падох: "Нарис історії українського карного права", Мюнхен, В-тво "Молоде Життя", стор. 130, НТШ, "Бібліотека Українознавства" ч. 1.

в/ Заходом Американського Відділу НТШ появилися друком /англ./: Наукове Товариство ім. Шевченка "Просідінгс", "Історично-Філософічна Секція", том І-ий, Нью Йорк - Париж, 1951, стор. 119, видавець М. Чубатий.

Підготовляється до друку: "Просідінгс" Філологічної Секції.

Успіх в праці заслуженої найстаршої української наукової інституції НТШ, залежатиме в майбутньому в великій мірі під моральної та фінансової піддержки українського загалу. Віримо, що така піддержка прийде, в ім'я добра української національної справи в загальному і української вільної науки зокрема.

II. ІНФОРМАЦІЇ ПРО ІНШІ ВІДДІЛИ НТШ.

1/ Американський Відділ НТШ:

А.В. НТШ почав видавати квартальний бюлетень, який подає найважливіші дані з діяльності НТШ в США. В першому числі Бюлетеню подана в цілості промова Голови Відділу проф. д-ра М. Чубатого, виголошена на Річному Публічному Засіданні в Рокогони народження і смерти патрона Товариства. Ця промова - це звіт про діяльність за минулий рік. А.В. НТШ нараховував з початком 1952 року 46 дійсних членів, 55 звичайних і 28 членів прихильників. Що два тижні відбувалися наукові засідання, на яких члени звітливо розповідали про свої наукові праці. В жовтні 1951 р. влаштувала Філологічна Секція в Нью-Йорку окрему наукову конференцію на тему: "Грамматика та мова".

Певним осягом А.В. НТШ можна назвати випуск "Праць" Історично-Філософської Секції в лютому 1952 р. В цьому випуску 20 авторів помістили скорочення своїх доповідей, виголошених на наукових засіданнях НТШ в останніх роках. В другій половині червня 1952 р. з'явився другий подібний випуск "Праць" Філологічної Секції. Перший том "Просідінгс" А.В. НТШ стрівся з дуже прихильною критикою. Розіслання цієї публікації до соток американських і чужинацьких бібліотек оживило обмінний рух виданнями.

А.В. НТШ був призначений Четвертим Конгресом Американських Українців господарем фонду української культури, на який складається 10 % надходжень до Українського Народного Фонду.

В бюджетовому році вплинула на руки НТШ на фонд української культури сума \$ 8.258,00. Згідно з рішенням Відділу НТШ, 60 % цієї суми затримано на ціль закупки Дому Української Культури в Нью-Йорку, до 30 % роздано українським науковим і культурним установам, а решту зужив А.В. НТШ на свої потреби, надіславши суму 500 дол. Централі НТШ в Європі.

День 1. травня 1952 р. був великим днем в історії НТШ в Америці.

Цього дня підписали представники НТШ договір купівлі будинку при 302 -304 Вест 13 вул. в Нью-Йорку. Закуплений будинок - це велика 3-поверхова камениця, положена майже в центрі Мангеттену. Дотеперішні власники збільшили будинок в серпні-місяці. Після того приступлено до переведення більшого ремонту. Є надія, що ще в осіні цього року НТШ, а мабуть і інші українські наукові установи з осідком в Нью-Йорку перенесуться до нового будинку, який стане Домом Української Культури в США.

2/ Австралійський Відділ НТШ:

Щодо кількості членів, цей Відділ - найменший /2 дійсні і 8 звичайних/. Поодинокі члени включаються індивідуально в працю НТШ.

Передруковуємо уривок з листа Голови Австралійського Відділу НТШ:

"...З подякою одержали ми відписи протоколів засідань Вашої Управи разом з програмою Шевченківського Сьютта і супровідним листом. Так само і за попередні посилки.

Радіємо Вашими успіхами і Вашою широко розгорнутою працею, - від усього серця бажаємо Вам усього найкращого.

У нас праця, на жаль, не йде так гладко, бо наші Члени і нечисленні і розкинуті по великих просторах. Найгірше, що й Члени Управи також не живуть разом: Секретар доц. д-р І. Рибчин мусів перенестися на провінцію, біля 400 миль від Сіднею, бо лише там міг дістати посаду. Бібліотекар, проф. П. Богацький, живе теж біля 50 миль від Сіднею. Практично вся праця в Управі падає на мене, дарма, що я переобтяжений важкою фізичною заробітковою працею і іншою громадською працею. Тимто прошу не

гніватися, коли не відповідаю сповчасно, просто не стає ні сил, ні часу.

В найближчому часі хочемо надрукувати звіт за мин. рік, може навіть з короткими резюме зачитаних докладів, яке - очевидно, - вишлемо і Вам. Може слід було б назвати такий звіт, за традицією, хроніков ?...

Прошу передати при нагоді щирий привіт всім Членам Управи і Членам Відділу НТШ в Канаді.

Остаю з найщирішим привітом і прагнучою пошановою

Сидней, 29. квітня 1952.

/Власноручний підпис/:

Є. Ю. Пеленський.

Слід підкреслити збірку акцій на цілі НТШ та допомогу речним в Європі, що її переповнив Австралійський Відділ НТШ разом з Українською Громадою НПВ, Союзом Українок Австралії та іншими організаціями.

З/ Європейський Відділ:

Постав 23.3.1952 р. Загальні Основувачі Збори Е.В. НТШ відбулися в Сарсель. Предсідником Зборів був бл.п. проф. д-р Зенон КУЗЕЛЯ.

Склад Управи Е.В. НТШ: проф. д-р В. Кубійович - Голова, проф. О. Шульгин і проф. д-р О. Кульчицький - заступники Голови, доц. д-р В. Янін - ген. секретар, д-р М. Мостович - скарбник, проф. М. Глобенко і проф. д-р П. Шумогський - члени.

Головою Контрольної Комісії обрано проф. д-ра Зенона КУЗЕЛЯ, а членами д-ра В. Нестерчука та інж. Д. Піснячогського.

Європейський Відділ запланував розгорнути широку наукову діяльність, як тех плекати тісний контакт з українською еміграцією на європейському континенті. /Проф. д-р В. Кубійович та проф. М. Глобенко відбули в квітні поїздки до Англії і в різних місцях виголосили доповіді/. Найтісніший контакт Е.В. НТШ з українськими культурно-громадськими організаціями є, самозрозуміло, на терені Франції.

Е.В. НТШ запланував відбути 15. і 16. вересня 1952 р. Наукову Конференцію.

Новооснованому Е. Відділові бажаємо якнайкращих успіхів у праці.

З останніх звідомлень.

1. 15. червня 1952 р. відбулися сходи членів К.В. НТШ, на яких д-р Г. Лужницький /Ред. "Америки", Філадельфія/ виголосив доповідь на тему: "Українська княжна, чеська королева Кунгутта Ростиславна". У сходах брали тех участь запрошені гості.

2. III-тя Наукова Конференція К.В. НТШ відбулася в Торонті 31. серпня та 1. вересня 1952 р. Докладніші інформації про цю Конференцію появились у пресі та були подані до відома Членів у спеціальних письмах.

СПИСОК ЧЛЕНІВ К. В. НТШ.

А. Дійсні Члени.

I. Історично-філософічна Секція:

1. о. проф. д-р Василь	ЛАБА,
2. Д-р Іван	НІМЧУК,
3. Проф. д-р Ярослав	ПАСТЕРНАК,
4. Проф. Д-р Джордж	СІМПСОН.

II. Філологічна Секція:

1. Проф. д-р Константин	АНДРУСИШИН
2. Впресв. д-р Максим	ГЕРМАНЮК, Єпископ,
3. Проф. д-р Ватсон	КІРККОННЕЛЛ,
4. Впресв. проф. д-р Іларіон	ОГІЄНКО, Митрополит.

III. Математично-природничо-лікарська Секція:

1. Проф. д-р Володимир	БРИГІДЕР, 12. липня 1952.
2. Проф. д-р Євген	ВЕРТИПОРОХ,
3. Д-р Володимир	ЛАЗОРКО,
4. Д-р Іван	ТЕСЛЯ,
5. о. д-р Іван	ЧИНЧЕНКО.

Б. Звичайні Члени:

1. Д-р Антін	БАЗАР,
2. Іван	БАШТА, лікар-дентист,
3. Д-р Юліян	ГЕНИК-БЕРЕЗОВСЬКИЙ,
4. Впресв. Ізидор	БОРЕЦЬКИЙ, Єпископ-Єкзарх,
5. Доц. інж. Михайло	БОРОВСЬКИЙ,
6. Проф. Юліян	БУЦМАНЮК,
7. Д-р Іван	ВЕЛИГОРСЬКИЙ,
8. мгр. Дарія	ВЕРГАНОВСЬКА,
9. Інж. Ярослав	ВЕРГАНОВСЬКИЙ,
10. Інж. Леоніда І.	ВЕРТИПОРОХ,
11. Ред. Степан	ВОЛИНЯК,
12. Степан	ГЕВАК,
13. Інж. Роман	ГОЛОД,
14. Д-р Матей І.	ГУТА,
15. Д-р Микола	ДАВОСИР,
16. о. Вернард В.	ДРІБНЕНЬКИЙ,
17. Мгр. Мирослав І.	ДЯКОВСЬКИЙ,
18. Д-р Степанія	ЖМУРКЕВИЧЕВА,
19. Мгр. Зенон	ЗЕЛЕНИЙ,
20. Інж. Антін	ІВАХНЮК,
21. Д-р Надія	ІВАХНЮК,
22. о. Семен	ЇЖИК,
23. Д-р Богдан	КАЗИМИРА,
24. Проф. д-р Володимир Ю.	КИСІЛЕВСЬКИЙ,
25. Інж. Михайло	КОС,
26. о. проф. д-р Богдан	ЛИПСЬКИЙ,
27. Мгр. Мирослав	ПАВЛЕНКО-ЛУЦІВ,

28. Д-р Леонтій	МАКСИМОНЬКО,
29. Мгр. Олександр	МАСЛЯНИК,
30. о. проф. д-р Володимир	МАЛАНЧУК,
31. о. д-р Людовик	МІНЯ,
32. Осип	НАВРОЦЬКИЙ,
33. о. проф. д-р Іриней	НАЗАРКО,
34. Мгр. Іван	ОСАДЧУК,
35. Д-р Володимир	ОСТРОВСЬКИЙ,
36. Інж. Андрій	ПАЛІЙ,
37. Інж. Корній С.	ПРОДАН,
38. Інж. Мирослав	ВУЗЯК,
39. Проф. Валеріян	РЕВУЦЬКИЙ,
40. Д-р Михайло	РОСЛЯК,
41. Інж. Борис	РУДИК,
42. Д-р Ніна	СИНЯВСЬКА,
43. Інж. Осип	СЄЦІНСЬКИЙ,
44. Мгр. Іван	СКРИПЧУК,
45. Мгр. Дмитро	СОКУЛЬСЬКИЙ,
46. о. д-р Михайло	СОПУЛЯК,
47. Інж. Омелян	ТАРНАВСЬКИЙ,
48. Ред. Юліян	ТАРНОВИЧ,
49. Мгр. Роман	МЕДВІДЬ - ТЕРЛЕЦЬКИЙ,
50. Ред. Іван	ТИКТОР,
51. Інж. Андрій	ФАЙГЕЛЬ,
52. Мгр. Ольга	ФЕДЕЙКО,
53. о. Ярослав	ФЕДУНИК,
54. Ред. Ярослав	ЧУМА,
55. Інж. Арсен	ШУМОВСЬКИЙ.

Кінцове слово Управи.

Видання цього Бюлетеню мало на меті подати образ праці Відділу на про- тиві одного року. Пророблено ту роботу, яку можна було проробити, ще віднос- но новій установі, серед специфічних обставин на тутешньому терені.

Успіх у праці К.В. НТШ, особливо, якщо йдеться про наладження його нау- ково-видавничої діяльності, залежатиме в майбутньому не тільки від самої Управи, але теж і від активної постали загалу членства.

Належне розгорнення суто наукової та видавничої діяльності повинно ле- жати на серці нас усіх, а особливо діїсних членів НТШ, яких число в Канаді є доволі поважно. Треба вірити, що так воно і буде вже в найближчій майбут- ності.

Торонто, серпень 1952 р.

За Управу:

/-/ Проф. д-р Євген Вертипорох
Голова

/-/ Д-р Матей Гута
Секретар

28.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
29.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
30.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
31.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
32.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
33.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
34.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
35.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
36.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
37.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
38.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
39.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
40.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
41.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
42.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
43.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
44.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
45.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
46.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
47.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
48.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
49.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
50.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
51.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
52.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
53.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
54.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов
55.	М.А. Леонидов	М.А. Леонидов

Классификация

Вопросы, связанные с классификацией, являются одними из самых сложных в теории. В настоящее время существует несколько различных систем классификации, каждая из которых имеет свои достоинства и недостатки. В данной работе мы рассмотрим некоторые из этих систем и попытаемся выявить их общие черты и различия. Для этого мы будем использовать различные методы анализа, включая сравнительный анализ, анализ содержания и анализ структуры. Результаты нашего исследования будут представлены в виде таблицы, в которой мы будем сравнивать различные системы классификации по различным критериям. Мы надеемся, что наше исследование поможет читателю лучше понять сложную задачу классификации и выбрать наиболее подходящую систему для своих целей.

Томск, сентябрь 1988 г.

С. В. Иванов

Иванов С. В.
Томск

Иванов С. В.
Томск

